

ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o.p.s.

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor/specializace: 6208T138 Globální podnikání a finanční řízení podniku

**FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ MOTIVACI
ZAMĚSTNANCŮ CIZINCŮ K INTEGRACI
V ČESKÉ REPUBLICE**

Diplomová práce

Valeryia LABADA

Vedoucí práce: Mgr. Eva Švejdarová, Ph.D., M.A.

ŠKODA AUTO Vysoká škola

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Valeryia Labada**
Studijní program: Ekonomika a management
Obor: Globální podnikání a finanční řízení podniku

Název tématu: **Faktory ovlivňující motivaci zaměstnanců cizinců k integraci v České republice**

Cíl: Cílem této diplomové práce je analýza motivačních strategií, které slouží ke zvýšení spokojenosti a integračního potenciálu zaměstnanců cizinců. Spokojenost zaměstnanců cizinců bude zkoumána z hlediska finančního odměňování a nepeněžních faktorů, které ovlivňují příslušníky různých národností na Mladoboleslavsku se zaměřením na imigranty z východní Evropy. Analýza motivace ve firemním kontextu bude zpracována na základě kvalitativní metodologie. Očekávaným výstupem je lepší pochopení důvodů velkého zájmu cizinců o práci na území České republiky a možné strategie pro lepší integraci cizinců v podmínkách českého trhu práce.

Rámcový obsah:

1. Faktory motivace zaměstnanců cizinců
2. Ekonomické aspekty migrace
3. Analýza přístupu k integraci cizinců
4. Metoda výzkumu
5. Výzkumní šetření
6. Výsledky výzkumného šetření
7. Návrh a doporučení ke zlepšení motivace zaměstnanců cizinců

Rozsah práce: 55 – 65 stran

Seznam odborné literatury:

1. BEDRNOVÁ, E. – NOVÝ, I. – JAROŠOVÁ, E. *Manažerská psychologie a sociologie*. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-239-0.
2. BROWAEYS, M. *Understanding Cross-Cultural Management*. London: Pearson Education Limited, 2015. 504 s.
3. NAKAYAMA, T. – MARTIN, J. *Intercultural Communication in Contexts*. Boston: McGraw-Hill, 2017. 576 s.
4. PAVLICA, K. – ISAACS, C. *Kultura, podnik a management (pro kombinovanou formu studia)*. Mladá Boleslav: Škoda Auto Vysoká škola o.p.s., 2013. 188 s. ISBN 978-80-87042-57-1.
5. SCHNEIDER, S.C. – BARSOUX, J.L. *Managing across Cultures*. 2. vyd. Edinburgh: Prentice Hall Press, 2003. 330 s. ISBN 978-0-273-64663-1.
6. FRÍČ, P. – REMENÁROVÁ, J. *Etnické klima na Mladoboleslavsku*. Praha: Rada pro mezinárodní vztahy, 2009. 80 s. ISBN 978-80-254-5436-7.

Datum zadání diplomové práce: červen 2019

Termín odevzdání diplomové práce: leden 2020

L. S.

Mgr. Eva Švejdarová, Ph.D., M.A.
Vedoucí práce

doc. Ing. Jitina Bokšová, Ph.D.
Vedoucí katedry

Mgr. Petr Šulc
Prorektor SAVS

Valeria Labada
Autorka práce

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracoval(a) samostatně a použité zdroje uvádím v seznamu literatury. Prohlašuji, že jsem se při vypracování řídil(a) vnitřním předpisem ŠKODA AUTO VYSOKÉ ŠKOLY o.p.s. (dále jen ŠAVŠ) směrnici OS.17.10 Vypracování závěrečné práce.

Jsem si vědom(a), že se na tuto závěrečnou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, že se jedná ve smyslu § 60 o školní dílo a že podle § 35 odst. 3 je ŠAVŠ oprávněna mou práci využít k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna podle § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Beru na vědomí, že ŠAVŠ má právo na uzavření licenční smlouvy k této práci za obvyklých podmínek. Užiji-li tuto práci, nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, mám povinnost o této skutečnosti informovat ŠAVŠ. V takovém případě má ŠAVŠ právo ode mne požadovat příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to až do jejich skutečné výše.

V Mladé Boleslavi dne

Děkuji Mgr. Eva Švejdarová, Ph.D., M.A. za odborné vedení závěrečné práce, poskytování rad a informačních podkladů.

Děkuji Centru integrace cizinců, o.p.s. a Správě uprchlických zařízení Ministerstva vnitra – Centrum na podporu integrace cizinců – Mladá Boleslav za spolupráci a poskytnutí rozhovorů.

Děkuji respondentkám za jejich ochotu a poskytnutá data.

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	10
1.1 Faktory motivace zaměstnanců cizinců	10
1.2 Ekonomické aspekty migrace	19
1.3 Analýza přístupu k integraci cizinců	30
2 Metoda výzkumu	38
2.1 Kvantitativní výzkum	38
2.2 Kvalitativní výzkum	40
3 Praktická část	48
3.1 Předmět výzkumu	48
3.2 Výsledky kvantitativního výzkumu	50
3.3 Výsledky kvalitativního výzkumu	63
3.4 Finanční aspekty spojené s kvalitativním výzkumem	89
4 Návrhy a doporučení ke zlepšení motivace zaměstnanců cizinců	94
4.1 Pracovní aspekty integrace cizinců	94
4.2 Informovanost cizinců	96
4.3 Vztah s majoritní společností	98
Závěr	100
Doporučení pro budoucí výzkum problematiky	102
Seznam literatury	103
Seznam obrázků a tabulek	109
Seznam příloh	111

Seznam použitých zkratk a symbolů

CIC	Centrum integrace cizinců, o.p.s.
CPIC	Centrum na podporu integrace cizinců
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration)
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
UN	Organizace spojených národů (United Nations)

Úvod

Diplomová práce s názvem Faktory ovlivňující motivaci zaměstnanců cizinců k integraci v České republice si klade za cíl stanovit faktory, které ovlivňují ochotu cizinců imigrovat do České republiky a následně se v této společnosti integrovat. Problematika migrace a integrace cizinců přitahuje stále větší pozornost vlády a veřejnosti, a to zejména z důvodu rostoucího počtu příjíždějících cizinců do této země. Majoritní společnost velice často vnímá cizince jako hrozbu. Důvodem jsou negativní zprávy, pocházející z různých zdrojů. Homogenní obyvatelstvo Česka není ještě zcela připraveno na migrační vlny ze Slovenska, Ukrajiny a ostatních zemí, a nechce do své společnosti přijímat nové členy. Města jako Mladá Boleslav, kde je velký podíl cizinců, se spolu se svými obyvateli začínají osob cizí státní příslušnosti a jejich kultury obávat.

Projekt Studentské grantové soutěže „Faktory ovlivňující motivace zaměstnanců cizinců k integraci v České republice“, jehož jedním z mnoha výstupů je i tato diplomová práce, se ve svém obsahu zaměřuje na problematiku zdlouhavého procesu integrace cizinců a na možnou eliminaci překážek tohoto procesu. Diplomová práce navazuje na projekt, a opírá se především na jeho kvantitativní a kvalitativní výzkum.

Teoretická část, tj. první kapitola závěrečné práce zkoumá migrační teorie, ekonomické aspekty migrace a integrační proces z teoretického hlediska. V diplomové práci jsou zmíněny nejvyužívanější teorie migrace, které jsou aplikovány dodnes. Stěžejní, je pro tuto práci teorie push a pull faktorů migrace, která se následně aplikuje i na samotnou výzkumnou část diplomové práce. Ekonomické aspekty migrace zkoumají, které push a pull faktory ovlivňují ekonomickou migraci osob ze Slovenska, Ukrajiny, Ruské federace a Běloruské republiky do České republiky nejvíce. Integrace cizinců, tj. začlenění cizinců do místní společnosti, je zde zahrnuta z teoretického hlediska, především sociologického, antropologického a psychologického. V rámci podkapitoly zaměřené na integraci cizinců, jsou představeny zahraniční zkušenosti s integrací cizinců, a to především ze zemí, kde je integrační politika zcela odlišná od české. Česká integrační politika se odvíjí od úpravy zahrnuté v dokumentu s názvem

Koncepce integrace cizinců z roku 2016. Tento vládní dokument stanovuje hlavní směr integrační politiky za účelem dosažení úspěšné integrace cizinců.

Druhá kapitola popisuje metodickou stránku výzkumu a stanovuje hlavní směr kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Zde se stanovují nástroje výkonu, analýzy a následné aplikace výzkumu dle jeho jednotlivých částí.

Praktická část diplomové práce se zabývá výzkumem v rámci projektu Studentské grantové soutěže. Řeší nejen vztah majoritní společnosti k cizincům v okrese Mladá Boleslav, ale také zkušenostmi žen-cizinek s migrací a integrací do české společnosti. Kvantitativní výzkum v podobě dotazníkového šetření si klade za cíl prozkoumat vztah majoritní společnosti k cizincům v městě Mladá Boleslav a okolí. V rámci tohoto cíle se kvantitativní výzkum snaží odhalit hlavní důvody tohoto vztahu mezi jednotlivými společnostmi. Mimo jiné pak kvantitativní výzkum vychází z hypotézy, že věk, vzdělání a pohlaví místního obyvatelstvo hrají roli při navazování vztahů s minoritní společností. Kvalitativní výzkum se naopak věnuje pohledu minority, získaného prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů s imigrantkami, které bydlí, pracují či studují v Mladé Boleslavi či jejím okolí. Kromě rozhovorů s imigrantkami tato práce zkoumá vybranou problematiku, a to z pohledu integračních center působících v Mladé Boleslavi. V rámci výzkumu jsou výše uvedené rozhovory analyzovány pomocí kódování nejvíce frekventovaných okruhů.

Na kvalitativní výzkum navazuje podkapitola zaměřená na finanční aspekty migrace i integrace. Tato podkapitola zkoumá vybranou problematiku pomocí dat poskytnutých respondentkami, integračními centry, a současně sekundárních dat získaných z oficiálních zdrojů vybraných zemí. Diplomová práce klade důraz na finanční ohodnocení cizinců a jejich remitence do zemí původů.

Poslední kapitola nabízí způsoby řešení problémů, odhalených prostřednictvím kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Kapitola tyto problémy podrobně popisuje a nabízí také doporučení a návrhy na jejich eliminaci či potenciální praktickou aplikaci.

V závěru této diplomové práce jsou sjednocovány výsledky kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Mimo jiné pak stanovuje závěr a cíle možného budoucího rozvoje této práce. Navrhuje také oblasti, které by se měly v rámci problematiky migrace a integrace změnit.

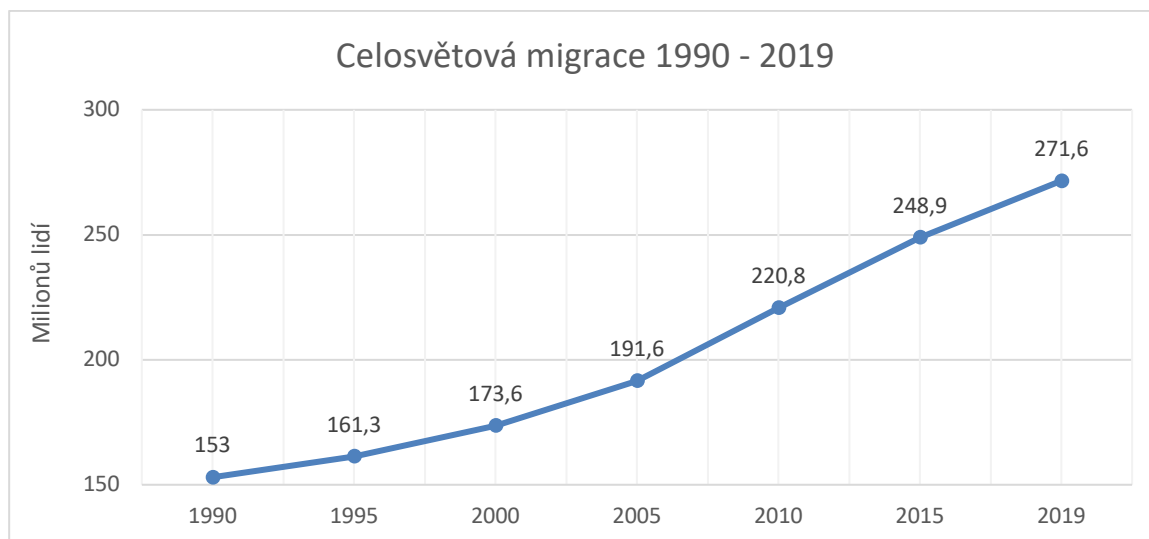
1 Teoretická část

Teoretická část této práce se zabývá problematikou migrace z teoretického hlediska a zahrnuje sekundární data z oficiálních zdrojů České republiky a jiných zemí. Daná kapitola je rozdělena do tří podkapitol. První podkapitola 1.1. Faktory motivace zaměstnanců cizinců se zabývá migrací a jejím vývojem v posledních letech. Kapitola zahrnuje i rešerši literatury, obsahující migrační teorie. Zde je vyzdvihován vývoj migrace v České republice napříč lety s důrazem na okres Mladá Boleslav, kde byly uskutečněny oba kvalitativní a kvantitativní výzkumy. Druhá podkapitola 1.2. Ekonomické aspekty migrace, navazuje na teoretický výklad první podkapitoly a zabývá se push a pull faktory ekonomické migrace do České republiky. Zde je kladen důraz na sekundární data znázorňující ekonomickou situaci v České republice v porovnání se Slovenskem, Ruskou federací, Běloruskou republikou a Ukrajinou. Navazující sekundární data, zachycují mzdové ohodnocení cizinců v České republice a jejich finanční remitence do zemí původu. Třetí podkapitola 1.3. Analýza přístupu k integraci cizinců se zabývá teoretickým výkladem integrace. V této podkapitole se uvádí příklady integračních politik ze zahraničí a současný proces integrace cizinců v České republice.

1.1 Faktory motivace zaměstnanců cizinců

Mezinárodní organizace pro migraci IOM (International Organization for Migration) definuje migraci jako přesun osob z místa jejich obvyklého pobytu přes mezinárodní hranici nebo uvnitř státu (IOM, 2020). Všeobecně lze migraci rozdělit dle kritéria příčiny na dobrovolnou a nedobrovolnou. Pod pojmem dobrovolná migrace se rozumí opuštění své země dle jejich vlastní, nikým neovlivněné volby. Příklady dobrovolné migrace mohou být: studium v zahraničí, snaha o lepší životní a kariéerní podmínky či sjednocení rodiny. Opakem je nedobrovolná migrace, kterou se rozumí nucený přesun lidí kvůli nepříznivým životním podmínkám, jako například války, environmentální ohrožení či pronásledování. Dle údajů Organizace spojených národů UN (United Nations) bylo v polovině roku 2019 po celém světě 271,6 milionů migrantů, což tvoří 3,5 % celé populace (UN DESA, 2019). Avšak jedná se o oficiální čísla – v případě migrace lidí je obtížné zjistit skutečné množství kvůli různorodosti legislativ v zemích po celém světě. Obrázek 1 – Celosvětová migrace 1990 – 2019

zachycuje velký přírůstek počtu migrantů za posledních 10 let (Migration Data Portal, 2020).

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 1 Celosvětová migrace 1990 – 2019

Migrace není novodobým jevem – již v pravěku se lidé přemísťovali za účelem zabezpečení lepšího života v podobě lepších environmentálních podmínek a dostatku potravy. Avšak prvním významným dílem spojeným s migrací je dílo Ravensteina (1885, 1889), který formuluje tak zvané „zákony migrace“ díky pozorování migračních vln do Londýna v 19. století. Ravenstein definuje sedm základních pravidel migrace, které lze uplatnit i dnes. Uvádí zde koncept zpětné migrace, který lze vnímat jako důsledek každého migračního toku. V dnešní době je tento princip široce uplatňován. Příkladem je odliv mozků či emigrace z jedné země do jiné a následný nedostatek pracovních sil. Avšak tyto mezery jsou rychle zaplněny imigračními vlnami ze zahraničí. Dalšími zákony Ravenstein zachycuje souvislost vzdálenosti a migrace. Autor uvádí, že velký počet migrantů si při stěhování vybírá vedlejší státy. V případě větší vzdálenosti mezi jednotlivými zeměmi se migranti stěhují do velkoměst. Další zákony popisují profil typického migranta, kterým je dle autora obyvatel venkova v dospělém věku bez rodiny. Poslední zákon migrace vysvětluje růst velkoměst jako důsledek migračních toků, nikoliv přirozeného přírůstku.

Pro výzkum migrace má velký význam teorie „push“ a „pull“ faktorů Bogueiho (1963). Tato teorie se zakládá na předpokladu, že každý migrační tok je vyvolán

jakýmsi faktorem. Faktory se dělí na „push“ faktory, které „vyhnali“ migranta ze země, a „pull“ faktory, které lákají jedince se přestěhovat do cílové země. Do skupiny „push“ faktorů lze zařadit například špatnou ekonomickou situaci, válečné konflikty či environmentální ohrožení. Do druhé skupiny, „pull“ faktorů lze zařadit naopak lepší vzdělání, ekonomickou prosperitu či stabilní politickou situaci. Palát (2014) rozděluje tyto faktory na ekonomické, kulturní a environmentální a zdůrazňuje, že současná migrace lidí je ve většině případů vyvolána ekonomickými důvody. Kritikou této teorie je nedostatečné vysvětlení migrace lidí pocházejících z jedné země do vybraného státu (například velká vlna migrace Ukrajinců do České republiky).

V současné době jsou nejvíce využívány tři migrační teorie: neoklasická teorie migrace, nová ekonomie migrace (pracovní migrace) a teorie duálního pracovního trhu. Neoklasická teorie navazuje na práci Ravensteina a má dva základní přístupy: mikroekonomický a makroekonomický. Oba přístupy popsal Borjas (1989) jako snahu jedinců k maximalizaci svého užitku prostřednictvím nalezení země, která by maximalizovala jejich blahobyt. Makroekonomický přístup zkoumá migraci jako důsledek nerovnosti ve finančním ohodnocení a příležitostech mezi zeměmi. Jinými slovy se jedná o nerovnost poptávky a nabídky na trhu práce. Racionálně jednající jedinec ze země s nízkou úrovní mezd a nedostatkem pracovních míst by měl vyhledávat příležitosti v jiné zemi s vyššími mzdami a nedostatkem pracovních sil. Mikroekonomický přístup zkoumá migraci na úrovni jedinců, kteří se rozhodují o migraci na základě přínosů a nákladů s tím spojených. Avšak tato teorie vysvětluje pouze ekonomickou migraci a nebere ohled na jiné příčiny migrace.

Sociální a ekonomické teorie zkoumá nová ekonomika pracovní migrace. Stark (1991) zmiňuje, že při rozhodování o migraci zvažuje přínosy a příležitosti migrace nejen jednotlivec, ale i jeho nejbližší sociální skupina v podobě rodiny. Nová ekonomika migrace označuje za příčiny migrace nejen nerovnost mezd mezi jednotlivými státy, ale také například relativní chudobu a nejistotu. Tuto teorii popisuje autor na příkladu venkovského obyvatelstva, které v rámci jednotlivých domácností čelí chudobě a pro zlepšení své finanční situace posílá do větších měst svého nejvzdělanějšího člena. V tomto případě se o finanční zabezpečení rodiny stará člen domácnosti, který migroval, a to v podobě peněžních převodů, tj. remitencí. Takové finanční uspořádání berou za příklad i ostatní domácnosti, které

čelí chudobě, a postupují obdobně. Jak již bylo zmíněno tato teorie na rozdíl od neoklasické zkoumá nejen ekonomické příčiny migrace, ale také i sociální. V rámci současné mezinárodní migrace je tato teorie velice uplatňována, nýbrž velké množství migrantů ponechává své rodiny v domácí zemi a stará se o ně prostřednictvím remitencí.

Teorie duálního pracovního trhu definuje migraci jako přírodní proces vyvolaný globalizací. Zde však zkoumá pull faktory migrace. Massey (1993) ve své práci zmiňuje, že mezinárodní migrace není vyvolána nikoliv push faktory jednotlivců, ale pull faktory přijímací země. Nedostatek levných pracovních sil v rozvinutých zemích v důsledku růstu mezd místního obyvatelstva a jejich neochoty obsazovat méně placené a méně „prestížní“ pracovní pozice nutí jednotlivé státy k vyhledávání příležitostí v jiných zemích. Zaměstnávání zahraničních pracovníků je vyvoláno poptávkou zaměstnavatelů či dokonce vlády. Příkladem uplatnění této teorie jsou vládní projekty zaměřené na zapojování zahraničních pracovníků do místního trhu práce (v České republice v současné době existují tři programy zaměřené na cílenou ekonomickou migraci).

Proces migrace, především její pokračování, zachycuje teorie migračních sítí. Migračními sítěmi se rozumí sociální vazby či interakce migrantů v domácí zemi a v cílové zemi. Light a kol. (1989) vymezují tři základní skupiny migračních sítí. Prvním typem či systémem migračních sítí jsou vazby jednotlivce, které eliminují výši sociální, emoční a jiné investice do procesu migrace. Vazby migranta, které ovlivňují jeho postmigrační chování se považují za druhý typ. Posledním typem se rozumí sociální vazby, které migrant navazuje v rámci své integrační strategie. V současné době jsou migranti velice často lákáni k migraci prostřednictvím svých sociálních vazeb. Lux (2006) ve své práci vysvětluje pojem migrační síť jako příbuzenské nebo přátelské vazby a zdůrazňuje jejich vliv na proces adaptace migrantů a jejich integrace v nové zemi: „(..) tyto vazby poskytují jednotlivcům i skupinám důležité zdroje informací, různé formy sociální nebo dokonce i finanční pomoci. Existence těchto neformálních sítí usnadňuje příliv nových imigrantů do daného regionu, protože nepřímo snižuje náklady i rizika potenciální migrace a tím zvyšuje očekávaný zisk z migrace“. V zemi, kde je široká migrační síť jednotlivců jedné národnosti, je vyšší pravděpodobnost růstu počtu migrantů této národnosti. Teorie migračních sítí v současné době velice dobře vysvětluje velký přítok migrantů

pocházejících z jedné země. Migranti mezi sebou a i svou rodinou dodržují pevné sociální vazby prostřednictvím sociálních sítí a tím způsobem lákají další lidi k migraci.

Všechny výše uvedené teorie mají široké uplatnění v době globalizace. Každá teorie má své benefity, nedostatky a rozdíly, avšak všechny se shodují na tom, že existují určité faktory, které motivují lidi k migraci. Tato diplomová práce klade největší důraz na teorii push a pull faktorů, která je východiskem všech zmiňovaných teorií.

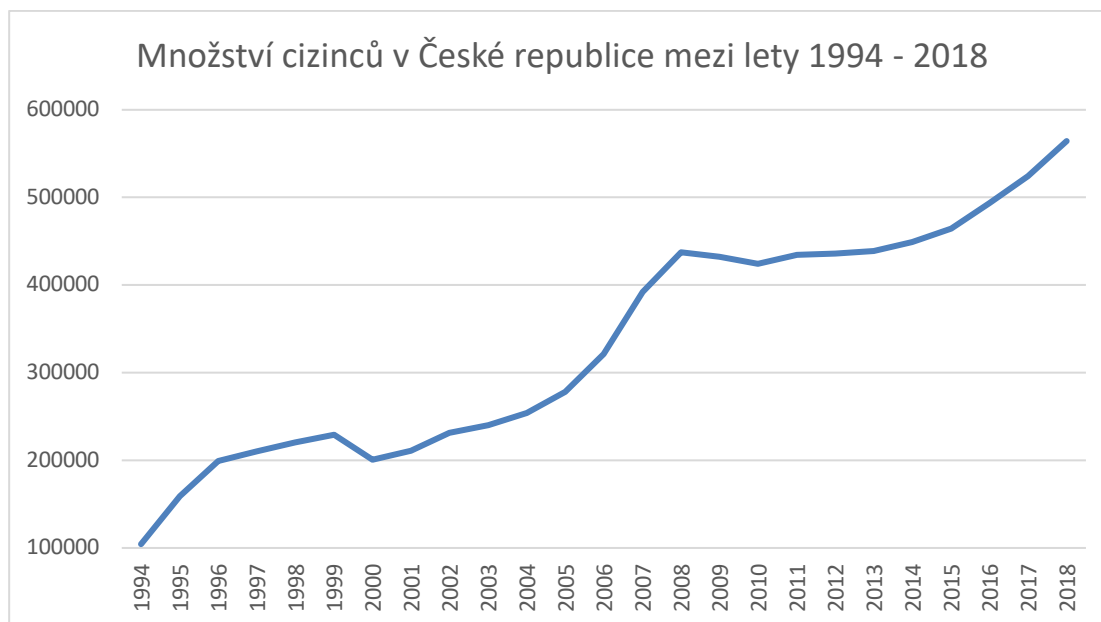
1.1.1 Migrace v České republice

V České republice s každým rokem roste množství migrantů. Velký zájem migrantů ze Slovenské republiky, Polska, Ukrajiny, Ruska a jiných rusky mluvících zemí je vyvolán etnickou a kulturní blízkostí těchto zemí s Českou republikou. Ekonomická prosperita České republiky a nedostatek pracovních sil funguje jako pull faktor a neustále láká další migranty. Ekonomická nestabilita, menší příležitosti v kariéře, horší sociální podmínky a další push faktory nutí cizince z blízkého Východu k migraci. Avšak je důležité podívat se na migraci do České republiky v průběhu let.

Ruskou¹ migraci do České republiky lze dle Sládka (2010) rozdělit do tří období. Prvním je období mezi lety 1918–1948, kdy docházelo ve většině případů k nucené migraci z politických důvodů. Druhou migrační vlnou je období po druhé světové válce v letech 1948–1989, když byla emigrace ze Sovětského svazu poměrně omezená. Dle Sládka v tomto období rostlo množství rusko-českých sňatků, které dovolovaly občanům Sovětského svazu emigrovat do České republiky. Tento jev lze považovat za dobrovolnou migraci, nýbrž ne vždy se jednalo o „opravdové“ sňatky. Velký zájem sovětských občanů o emigraci na Západ a omezení této možnosti zapříčinily růst falešných sňatků. Po roce 1989 rozděluje Sládek ruskou migraci na nucenou a dobrovolnou. Příčiny nucené migrace jsou dle jeho názoru politické důvody a nedostatek bezpečnosti. Dobrovolná migrace je zde odůvodněna snahou migrantů získat lepší finanční ohodnocení či snahou získat lepší vzdělání. Avšak je důležité prozkoumat změnu množství cizinců a jejich národnostní rozdělení v České republice. Český statistický úřad na svých stránkách uvádí statistiku množství cizinců dle jejich státního občanství od roku 1994 do roku 2018 (Český

¹ Pod pojmem ruská migrace je myšlena migrace ze zemí bývalého Sovětského svazu,

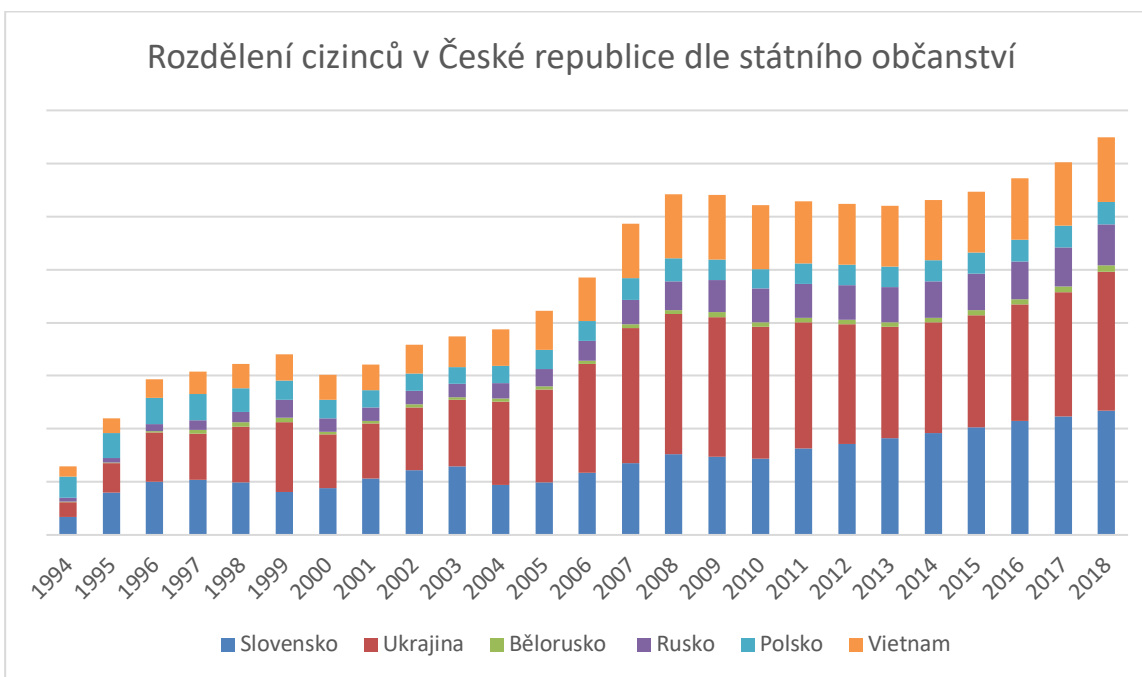
statistický úřad, 2020). Obrázek 2 a 3 zachycuje migrační toky do České republiky a rozdělení migrantů dle jejich státního občanství.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 2 Množství cizinců v České republice mezi lety 1994 - 2018

Z obrázku 2 je patrné, že množství cizinců na území České republiky vzrostlo za posledních 25 let pětinasobně: v roce 1994 se evidovalo pouze 104 343 cizinců. Pomalý růst příjíždějících jedinců pokračoval do roku 2000, kdy začali přibývat noví a noví migranti až do roku 2008. V roce 2008, před ekonomickou krizí, evidovala Česká republika 437 565 lidí z jiným než českým státním občanstvím. Během krize v roce 2018 a krátce po ni, klesl zájem cizinců o migraci, avšak od roku 2014 začala nová migrační vlna. Na konci roku 2018 se dle údajů ČSÚ nacházelo v České republice přes 564 tisíc cizinců. V České republice převládá především věková skupina lidí od 15-64 let – 475 555 lidí. Zbýlých skoro 100 tisíc lidí tvoří děti migrantů ve věku do 14 let (58 197 lidí) a senioři-cizinci (30 593 lidí). Genderové rozdělení cizinců odpovídá záměrům ekonomické migrace, kdy otcové rodin migrují za účelem zabezpečení rodiny v zemi původu. O migraci do Čech tak mají větší zájem muži a v současné době (dle údajů pro konec roku 2018) tvořili muži 56,8% všech cizinců. Podle kategorie pobytu převládají cizinci, kteří mají pobyt nad 12 měsíců – 548 429 lidí, z toho větší polovinu tvoří trvalé pobyty. Dlouhodobé vízum (vízum do 12 měsíců) mají pouze 3 % cizinců a azylanti tvoří pouze 0,46 % z celého počtu cizinců.

Zdroj: Vlastní zpracování

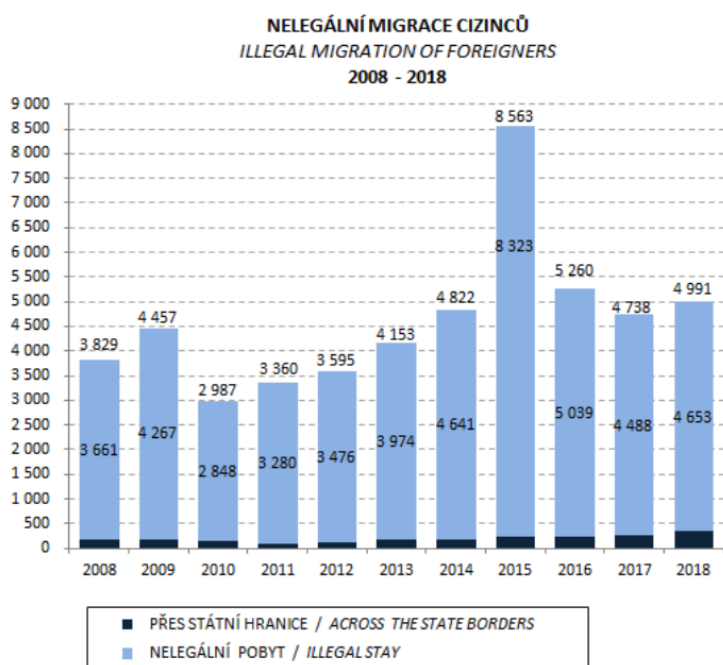
Obr. 3 Rozdělení cizinců v České republice dle státního občanství

Obrázek 3 poukazuje na rozdělení cizinců dle jejich národnosti mezi lety 1994 a 2018. V roce 1994 největší minoritu v České republice tvořili Poláci – 19 % z celkového množství cizinců. Avšak z obrázku je patrné, že jejich podíl mezi lety klesá. V současné době je polská minorita méně početná a tvoří pouze 3 %. Z rozdělení cizinců dle státního občanství je patrný růst podílu ukrajinské a slovenské menšiny. V roce 1994 tvořila slovenská menšina 16 % z celkového množství cizinců, ukrajinská – 14 %. V současné době jsou tyto dvě minoritní společnosti nejpočetnějšími – slovenská minorita tvoří 22 % a ukrajinská 23 %.

Údaje veřejné databáze (Český statistický úřad, 2020) ukazují, že na území České republiky je přes 658 tisíc zaměstnaných cizinců, z nichž 86 % tvoří zaměstnanci a zbytek tvoří cizinci, kteří podnikají s živnostenským oprávněním. Statistiky Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (MPSV ČR) se neshodují s údaji o počtu cizinců v České republice. Zde se projevuje různý pohled MPSV ČR a státních složek odpovědných za migraci na pojem „cizinec“. ČSÚ rozumí pod pojmem cizinec fyzickou osobu, která není občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. MPSV ČR při stanovení počtu zaměstnaných vychází ze své evidence o vydaných platných povolení k zaměstnání cizinců, vydaných

zelených karet cizincům, a počtu informací o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců z tzv. třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání ani zelenou kartu nebo modrou kartu, k výkonu práce, registrovaných úřady práce a z evidence o cizincích s živnostenským oprávněním Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Avšak pro účely správného pochopení problematiky migrace jsou oba pohledy důležité. Celkový počet cizinců udává informace pouze o cizincích, kteří si pro účely migrace musejí zřídit povolení k pobytu či jiný obdobný právní status a mají trvalou či přechodnou adresu ve vybraném okresu. Statistika počtu zaměstnaných cizinců započítává do tohoto počtu i cizince, na které se nevztahují právní formality spojené se zřízením pobytového statusu a také cizince, kteří v tomto okresu nemají trvalé či přechodné bydliště.

Důležité je zmínit, že státní autority se shodují na tom, že oficiální množství cizinců se neshoduje s realitou. Od roku 2018 eviduje Český statistický úřad spolu s Ředitelstvím služby cizinecké policie MV ČR množství cizinců pobývajících na území České republiky nelegálně. Nelegálním pobytem se rozumí nelegální překročení hranic a také neregistrovaný pobyt včetně občanů Evropské unie na území republiky. Obrázek 4 znázorňuje vývoj počtu nelegálně pobývajících cizinců od roku 2008.

Zdroj: Český statistický úřad (2020)

Obr. 4 Nelegální migrace cizinců 2008-2018

V roce 2015 byl zaznamenán rekordní počet nelegálních cizinců, který lze odůvodnit častějšími kontrolami Cizineckou policií a jinými státními složkami. Avšak tato statistika nevykazuje skutečné množství cizinců, kteří pobývají v Česku. V této statistice tak nejsou započítáni cizinci, kteří si z nějakých důvodů neprodloužili povolení k pobytu či se v případě občanů Evropské unie rozhodli tento krok plně vynechat.

Početné množství studentů tvoří cizinci. Ve své souhrnné zprávě Český statistický úřad (2019) uvádí, že cizinci tvoří 15,5% celkového množství studentů státních a soukromých vysokých škol. V absolutních číslech se jedná o zhruba 45 000 cizinců pobývajících na území České republiky za účelem studia na vysoké škole. Největší zájem o studium v Česku projevují občané Slovenska (48,8 % z celkového počtu studujících cizinců), Ruska (12,9 %) a Ukrajiny (7,5 %).

Dle údajů Eurostatu (2018) tvoří cizinci v České republice 4,8% celkového obyvatelstva. Pro porovnání v sousedním Polsku tvoří cizinci pouze 0,6 % celkového obyvatelstva. Zde vzniká opodstatněná otázka: co motivuje cizince k imigraci do České republiky. Ekonomická prosperita Česka v posledních letech slouží jako jeden z podnětů k migraci. Mimo jiné slovanské národy při výběru cílové země volí tu, která je etnicky bližší jejich kultuře. Pro slovenské a ukrajinské migrační toky hraje velkou roli rozvinutá migrační síť z řad jejich krajanů. Jednotlivé push a pull faktory migrace do České republiky jsou uvedeny níže v podkapitole 1.2 Ekonomické aspekty migrace.

1.1.2 Cizinci v okrese Mladá Boleslav

Automobilový průmysl v podobě společnosti Škoda Auto a.s. a jejích dodavatelů láká velké množství lidí k práci v okrese Mladá Boleslav. V tomto okrese se projevuje velký příliv zaměstnanců z různých lokalit jak uvnitř státu, tak i ze zahraničí. Český statistický úřad eviduje k 31.12. 2018 129 136 lidí, kteří na území okresu Mladá Boleslav mají trvalý či dlouhodobý pobyt bez ohledu na státní občanství. Mimo jiné se zde uvádí i absolutní roční přírůstek přistěhovalců bez ohledu na jejich občanství, který za rok 2018 činil 3 167 lidí. Avšak cizinci, tj. osoby, kteří mají jiné než české státní občanství, tvoří dle oficiálních údajů necelých 10 % obyvatelstva – na konci roku se nacházelo v okrese Mladá Boleslav přes 12 tisíc cizinců. Avšak nesmí se zapomínat na skutečnost, že velké množství cizinců ve

městě a okresu není registrováno, tj. není do této statistiky započítáno. Jedná se především o cizince, kteří oficiálně pobývají v jiných okresech a v Mladé Boleslavi pouze pracují, ale také existuje velké množství cizinců, kteří na území pobývají zcela nelegálně. Většinový podíl mají v okrese muži-cizinci, kterých je zde přes 7 tisíc, ženy tak tvoří 36 % cizinců. Dle státního občanství je v okrese nejvíce občanů Slovenska (4 794 lidí), Ukrajiny (2 203 lidí) a Polska (1 514 lidí). Ruská a běloruská menšina je velice nepočetná a není tak ve veřejné databázi uvedena. MPSV ČR eviduje v okrese dvojnásobné množství cizinců – 24 044 lidí. Toto číslo poukazuje na skutečné množství cizinců, kteří v okrese vykonávají pracovní činnost bez ohledu na adresu jejich trvalého či přechodného pobytu. Avšak ani toto číslo nezahrnuje nelegálně pobývajících či pracujících cizince na území Mladé Boleslavi a okolí. Společnost Škoda Auto a.s. eviduje ke konci roku 2018 13,7 % cizinců z celkového počtu zaměstnanců, což tvoří přes 5 000 lidí. Toto číslo však nezahrnuje agenturní zaměstnance-cizince. Lze pouze odhadovat kolik cizinců skutečně vykonává pracovní činnost pro společnost Škoda Auto a.s.

1.2 Ekonomické aspekty migrace

Migrace, jakož to ekonomická, environmentální či jiná, mnohdy souvisí s ekonomickými pohnutkami migrantů. Ze strany přijímací země má migrace své ekonomické přínosy a hrozby. Palát (2013) uvádí, že země s přebytkem kapitálu, především vyspělé, se potýkají s nedostatkem lidského kapitálu, tj. s nedostatkem pracovních sil. Imigranti se naopak setkávají ve své méně vyspělé zemi s problémem ekonomické nestability. V návaznosti na tuto skutečnost je důležité definovat push a pull faktory migrace z ekonomického hlediska.

1.2.1 Pull faktory: Česká republika

Hlavním pull faktorem, tj. faktorem, který přitahuje cizince k imigraci do České republiky je ekonomická prosperita této země. Ekonomické ukazatele prokazují ekonomickou stabilitu této země, což následně vede k většímu zájmu migrantů o tuto zemi. Česká republika se specializuje na export a vyniká ve strojírenském průmyslu. Hlavním tahounem ekonomiky je výroba automobilů. Nejvýznamnějšími výrobci osobních aut jsou Škoda Auto a.s., Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s.r.o. a Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. Mimo jiné se zde vyrábí i nákladní auta (TATRA, a.s. a Avia Motors, s.r.o.) a autobusy (Iveco Czech Republic,

a.s. a SOR Libchavy, s.r.o.). Tabulka 1 obsahuje ekonomické ukazatele, které poukazují na přívetivou ekonomickou situaci země a ve většině případů jsou podnětem k migraci cizinců.

Tab. 1 Ekonomické ukazatele České republiky 2014-2019

	HDP v běžných cenách (mil. Kč)	Meziroční index HDP (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	Inflace (%)	Průměrná měsíční mzda (Fyzické osoby, Kč)
2014	4 313 789	2,70	6,10	0,40	24 906
2015	4 595 783	5,30	5,00	0,30	25 697
2016	4 767 990	2,50	4,00	0,70	26 837
2017	5 047 267	4,40	2,90	2,50	28 704
2018	5 323 556	2,80	2,20	2,10	30 802
2019	5 652 553	2,60	2,10	2,80	32 922

Zdroj: Vlastní zpracování.

Po finanční krizi v roce 2008 trvalo České republice 6 let, než se její ekonomika plně obnovila. Od roku 2014 zdejší ekonomika prospívá. Každoroční růst HDP je způsoben domácí poptávkou a kladným saldem zahraničního obchodu. V roce 2019 dle předběžných údajů ČSÚ (2020) dosáhlo HDP hodnoty 5 653 553 milionů korun, což v porovnání s minulým rokem tvoří 2,6 % růst. Zajímavý je vývoj míry nezaměstnanosti, který poukazuje na rostoucí nedostatek pracovních sil v české ekonomice. Po krizi v roce 2014 dosahovala míra nezaměstnanosti 6,1 %, avšak se znovuoživením všech odvětví a s růstem HDP klesá míra nezaměstnanosti do rekordních hodnot, které v roce 2019 byly 2,1 %. S tak nízkými hodnotami míry inflace vzniká velký tlak na ekonomiku kvůli nedostatku pracovních sil, které lze získat ze zahraničí. V návaznosti na nedostatek pracovních sil začínají v roce 2016 vznikat vládní programy cílené ekonomické migrace. Největší rozsah měl program Režim Ukrajina, který začal svoji působnost v srpnu 2016 a zaměřoval se na občany Ukrajiny. Dále byly zavedeny programy pro ostatní země jako Srbsko, Mongolsko,

Moldávie, Bělorusko atd. Od 1. září byly všechny výše uvedené programy rozděleny do tří kategorií, které se zaměřovali celosvětově: Program kvalifikovaný zaměstnanec, Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Program klíčový a vědecký personál. Dalším důležitým ekonomickým ukazatelem je míra inflace. S růstem hrubého domácího produktu má míra inflace tendenci růst, avšak v posledních letech Česká republika v čele ČNB splňuje svůj inflační cíl ve výši 2 % s jednocentním tolerančním pásmem. Cizince k migraci do vybrané země nejvíce láká průměrná výše měsíční mzdy. Cizinci, kteří se potkávají s finančními potížemi v zemi původu, migrují do zemí, kde je lepší úroveň života a vyšší mzdové ohodnocení než v jejich zemi. V roce 2019 evidoval ČSÚ (2020) rekordní hrubý měsíční výdělek, a to ve výši 32 933 Kč.

Atraktivní ekonomická situace láká cizince z méně vyspělých zemí k migraci. Pro lepší pochopení, proč občané Slovenska, Běloruska, Ruska či Ukrajiny volí za cílovou zemi Českou republiku je potřeba prozkoumat ekonomickou stabilitu v těchto zemích.

1.2.2 Push faktory: Slovenská republika²

Stejně jako Česká republika je Slovenská republika průmyslovou zemí. Hlavními položkami slovenského exportu jsou automobily a elektrotechnika. Odvětví automotive je zde zastoupeno společnostmi Volkswagen Slovakia, a.s., PCA Slovakia, s.r.o. a Kia Motors, s.r.o. Elektrotechnický průmysl je zastoupen především společností Foxconn Slovakia spol., s.r.o.

Velké množství migrantů ze Slovenska v České republice je velice často způsobeno společnou historií obou zemí. Kulturní podoba a teritoriální blízkost Česka láká Slováky k ekonomické migraci. Avšak volbu země k migraci předchází samotné rozhodnutí k ekonomické migraci jedinců. Tabulka 2 obsahuje přehled o hlavních makroekonomických ukazatelích Slovenské republiky v období 2014-2019. Slovenská republika po recesi v roce 2008 obnovila chod ekonomiky stejně jako Česká republika k roku 2014. Ekonomika této země je dle statistického úřadu Slovenska k roku 2019 více než dvojnásobně menší. O tomto faktu svědčí výše hrubého domácího produktu, který za posledních 6 let nedosáhl ani tří milionů Kč. Avšak HDP má tendenci k růstu. Největší růst hrubého domácího produktu byl na

² Pro srovnání ukazatelů uvedených v eurech je použit kurz 1 euro = 27 Kč.

Slovensku zaznamenan v roce 2018, kdy meziročně vzrostl o 3,9 %. V roce 2019 byl zaznamenan o jeden a půl procentního bodu menší růst.

Tab. 2 Ekonomické ukazatele Slovenské republiky 2014-2019

	HDP v běžných cenách (mil. Kč)	Meziroční index HDP (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	Inflace (%)	Průměrná měsíční mzda (Fyzické osoby, Kč)
2014	2 058 909	2,60	13,20	0,00	23 166
2015	2 153 471	4,80	11,50	-0,30	23 841
2016	2 188 034	2,10	9,70	-0,50	24 624
2017	2 282 072	3,00	8,10	1,30	25 758
2018	2 419 359	3,90	6,60	2,50	27 351
2019	2 542 622	2,40	5,80	2,70	29 484

Zdroj: Vlastní zpracování³.

Nízká míra inflace v období mezi rokem 2014 a 2016 je způsobena plným přechodem k euru na začátku roku 2014. V současné době dosahuje míra inflace přívětivých hodnot. Nízká míra inflace vyvolává velkou míru nezaměstnanosti. V roce 2014, kdy inflace na Slovensku dosáhla 0 %, byla zaznamenána velice vysoká míra nezaměstnanosti – 13,2 %. Velká míra nezaměstnanosti hraje velkou roli v problematice migrace. Pokud nejsou občané schopni najít pracovní příležitosti ve své zemi, velice často přemýšlejí o migraci do jiných zemí. V posledních letech se daří Slovenské republice snižovat míru nezaměstnanosti – v roce 2019 dosahovala míra nezaměstnanosti 5,8 %, což je v porovnání se sousedním Českem velice vysoká hodnota. Při přechodu k nové měně, euru, očekávali Slováci růst mezd, který ale ve skutečnosti neproběhl. Průměrná hrubá měsíční mzda je na Slovensku na srovnatelné úrovni s českou průměrnou mzdou, avšak je více než o

³ Údaje pro vypracování tabulky jsou převzaty z oficiálních stránek Slovenského statistického úřadu dostupných z: <https://slovak.statistics.sk/>

4 tisíce Kč nižší. Z těchto ekonomických ukazatelů je patrné, že migrace slovenských občanů do České republiky má ekonomický charakter. Hlavními důvody zde mohou být vysoká míra nezaměstnanosti, pomalý ekonomický růst, nízký měsíční výdělek a také přechod k nové měně.

1.2.3 Push faktory: Ukrajina⁴

Na rozdíl od České republiky má Ukrajina velké zásoby nerostných surovin. Největší podíl zde mají zásoby uhlí a přírodního plynu. Kromě jiného se tato ekonomika zabývá zpracováním ropy (Ukratnafta v Poltavě). Avšak po rozpadu Sovětského svazu se ukrajinská ekonomika nachází ve stavu dlouhodobé stagnace. Tuto skutečnost mimo jiné potvrzuje i nestabilní politická situace, válečné konflikty uvnitř země a vnější politické konflikty s Ruskou federací. Jednotlivé makroekonomické ukazatele, které ovlivňují rozhodování lidí o migraci, jsou uvedeny v Tabulce 3.

Tab. 3 Ekonomické ukazatele Ukrajiny 2014-2019

	HDP v běžných cenách (mil. Kč)	Meziroční index HDP (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	Inflace (%)	Průměrná měsíční mzda (Fyzické osoby, Kč)
2014	1 424 298	-12,90	9,70	24,90	3 154
2015	1 799 507	-27,70	9,50	43,30	3 825
2016	2 166 529	-14,60	9,70	12,40	4 716
2017	2 711 745	-18,80	9,50	13,70	6 459
2018	3 235 187	-13,40	8,80	9,80	8 061
2019	3 613 240	-7,50	9,10	4,10	9 549

Zdroj: Vlastní zpracování⁵.

⁴ Pro srovnání ukazatelů uvedených v ukrajinských hřivnách je použit kurz 1 Kč = 1,10 hřivna.

⁵ Údaje pro vypracování tabulky jsou převzaté z oficiálních stránek Ukrajinského statistického úřadu dostupných z: <https://ukrstat.org/en>

Ukrajinská ekonomika jako ekonomika méně vyspělé země je méně produktivní než česká. Hrubý domácí produkt v roce 2019 dosahoval hodnoty 3 613 240 milionů Kč, což je v porovnání s Českou republikou o 40 % menší hodnota. V souvislosti s nepříznivou politickou situací je meziroční index HDP dlouhodobě záporný – v roce 2015 dokonce dosahoval index meziročního růstu hodnot – 27,7 %. V současné době je tato hodnota vyšší, avšak nedosahuje kladných hodnot. O této skutečnosti vypovídá i míra inflace, která v roce 2014 dosahovala skoro 25 %, a v roce 2015 dokonce 43,9 %. V posledních dvou letech se podařilo ekonomice Ukrajiny zpomalit míru inflace, která v roce 2019 dosahovala pouhých 4,1 %. Ochota ukrajinských občanů migrovat odkazuje na vysokou míru nezaměstnanosti a nízký průměrný měsíční příjem. Od roku 2014 do 2019 se pohybuje míra nezaměstnanosti kolem 9 %. Zde se však musí zohledňovat i teritoriální rozdělení Ukrajiny vzhledem k válečnému konfliktu. V těchto oblastech dosahuje míra nezaměstnanosti dokonce 20 %. Nejdůležitějším push faktorem k migraci mezi ukrajinskými občany je nízká výše průměrné měsíční mzdy, která nedosahuje pro rok 2019 ani výše minimální mzdy na území České republiky. Nicméně od roku 2014 vzrostla průměrná měsíční mzda trojnásobně, ale míra inflace a znehodnocení ukrajinské hřivny vylučují možnost růstu bohatství národa. Z výše uvedených údajů lze udělat závěr, že nepříznivá ekonomická a politická situace, působí jako podnět k migraci.

1.2.4 Push faktory: Ruská federace⁶

Ekonomika Ruské federace je velice závislá na přírodních zdrojích a zbrojním průmyslu. Bohaté zásoby přírodních zdrojů jako ropa, zemní plyn nebo uhlí hrají velkou roli v mezinárodním obchodu. Mimo jiné jsou tyto zdroje hlavními položkami ruského exportu. Zbrojní průmysl Ruské federace pokrývá zhruba čtvrtinu mezinárodního obchodu se zbraněmi. Výše uvedená odvětví hnojně přispívají ke tvorbě HDP. Ekonomické ukazatele ruské ekonomiky v období 2014-2019 jsou uvedeny v tabulce 4. Ekonomika Ruské federace jakož země s bohatou zásobou přírodních zdrojů je velice vyspělá. Hodnota hrubého domácího produktu je šestinásobně větší než HDP České republiky. Avšak v přepočtu na obyvatele je ruský hrubý domácí produkt značně menší než v Česku. Po finanční krizi v roce

⁶ Pro srovnání ukazatelů uvedených v ruských rublech je použit kurz 1 Kč = 2,90 ruských rublů

2014 mělo Rusko krátkodobou recesi, nicméně již v roce 2016 se meziroční index HDP vyšplhal na kladná čísla (0,2 %) a v současné době je meziroční index HDP 1,3 %.

Tab. 4 Ekonomické ukazatele Ruské federace 2014-2019

	HDP v běžných cenách (mil. Kč)	Meziroční index HDP (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	Inflace (%)	Průměrná měsíční mzda (Fyzické osoby, Kč)
2014	27 251 724	0,70	5,20	11,40	19 056
2015	28 650 828	-2,00	5,60	12,90	12 673
2016	29 522 793	0,20	5,40	5,40	13 915
2017	31 670 069	1,80	5,20	2,50	15 594
2018	36 079 172	2,50	5,20	4,20	15 870
2019	37 946 931	1,30	4,60	3,05	17 641

Zdroj: Vlastní zpracování⁷.

V návaznosti na krizi dosahovala vysokých hodnot i míra inflace – v roce 2015 byla inflace na úrovni skoro 13 %. Po recesi se podařilo ekonomice Ruské federace inflaci stabilizovat a pro rok 2019 byla inflace ve výši 3,05 %. Z hlediska push faktorů, které působí jako stimul k migraci, se zde na rozdíl od jiných zemí tolik neprojevuje míra nezaměstnanosti a průměrná měsíční mzda. Ruští občané nevolí Českou republiku jako zemi k výtěžku, ale ke studiu a k rekreaci. Nicméně se musí brát ohled na velikost země a na polohu ekonomicky významných podniků, které jsou zdrojem pracovních míst a mezd pro lidi. V regionech, kde je nedostatek velkých podniků, se může situace se zaměstnaností a přiměřenou výší mzdy lišit. Dle statistických údajů pro celou zemi je míra nezaměstnanosti dlouhodobě stabilní a pohybuje se kolem 5 %. Průměrná výše mzdy se značně mění s oslabením národní měny – příkladem může být dvojnásobné oslabení ruského rublu v roce

⁷ Údaje pro vypracování tabulky jsou převzaty z oficiálních stránek Ruského statistického úřadu dostupných z: <https://www.gks.ru/>

2015 a s tím spojený pokles průměrných mezd. Po této události se Ruské federaci zatím nepodařilo vrátit výši průměrné mzdy do původních hodnot. V roce 2017 byla průměrná mzda v Rusku dvojnásobně nižší, než v České republice – 17 641 Kč v Rusku v porovnání s 32 922 Kč v České republice.

1.2.5 Push faktory: Běloruská republika⁸

Běloruská republika jako země bývalého Sovětského svazu se velice liší od svých sousedů. Po rozpadu Sovětské svazu zůstala v republice státní kontrola nad soukromým sektorem, která ve značné míře omezuje ekonomický rozvoj. Běloruská republika se zaměřuje na průmysl a zemědělství. Avšak v porovnání se sousedním Ruskem nemá republika tak bohaté zásoby přírodních zdrojů. K lepší ekonomické situaci přispívá dobrý vztah mezi Běloruskem a Ruskem a bezcelní unie mezi nimi. Tabulka 5 znázorňuje vývoj běloruské ekonomiky v posledních 7 letech.

Tab. 5 Ekonomické ukazatele Běloruské republiky 2014-2019

	HDP v běžných cenách (mil. Kč)	Meziroční index HDP (%)	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	Inflace (%)	Průměrná měsíční mzda (Fyzické osoby, Kč)
2014	805 790	1,70	0,50	18,10	4 629
2015	899 090	-3,80	0,90	13,50	4 943
2016	949 490	2,50	1,00	11,80	5 149
2017	1 057 480	2,50	0,80	6,00	5 624
2018	1 223 200	3,10	0,40	4,90	6 396
2019	1 320 000	6,50	0,30	5,60	7 187

Zdroj: Vlastní zpracování⁹.

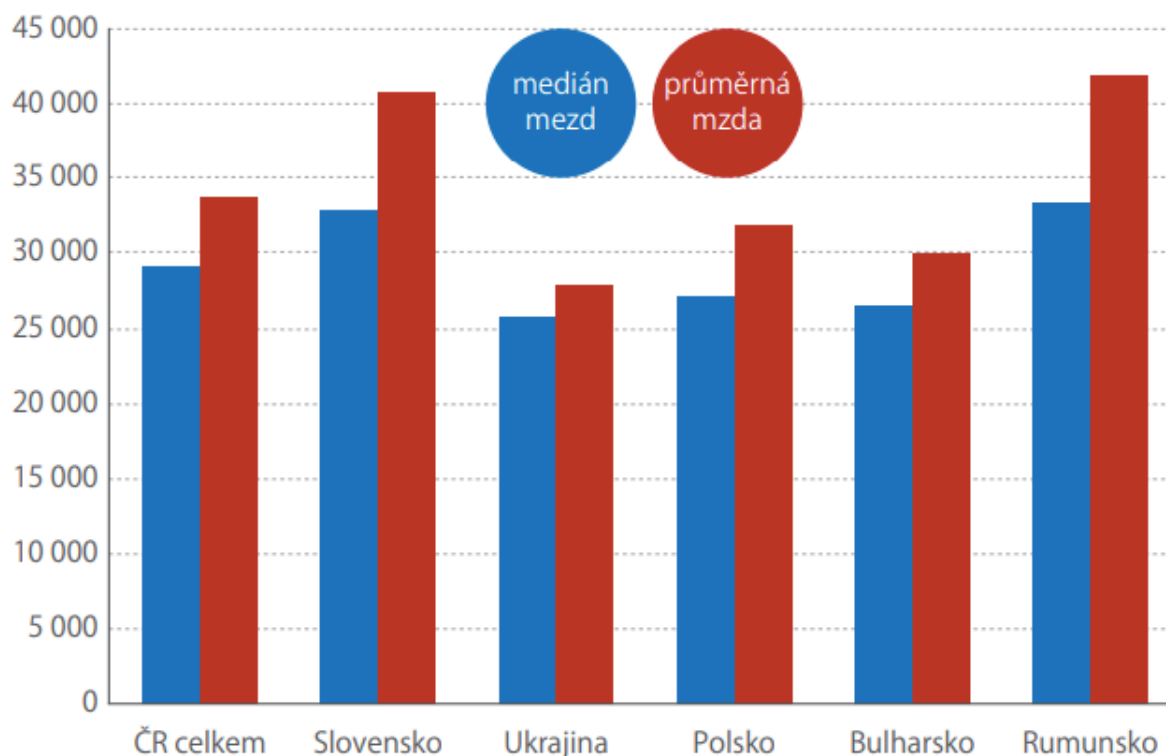
⁸ Pro srovnání ukazatelů uvedených v běloruských rublech je použit kurz 1 Kč = 0,10 běloruských rublů.

⁹ Údaje pro vypracování tabulky jsou převzaty z oficiálních stránek Běloruského statistického úřadu dostupných z: <https://www.belstat.gov.by/>

Méně rozvinutá a poměrně malá ekonomika Běloruské republiky v porovnání s Českem do konce roku 2016 bojovala o ekonomickou stabilitu. V roce 2014 rozhodla vláda republiky spolu s centrální bankou o denominaci národní měny a zavedení nové národní měny k roku 2016. Na tuto skutečnost poukazuje i meziroční index HDP v roce 2015, kdy hrubý domácí produkt poklesl o 3,8 % v porovnání s předchozím rokem. Na tuto skutečnost poukazuje i míra inflace, která v roce 2014 dosahovala 18,1 %. Avšak po zavedení nové měny se ekonomiku podařilo stabilizovat – v roce 2019 míra inflace dosahovala 5,6 %. Celková výše HDP je skoro pětinasobně menší než česká a tvoří pouze 1 320 000 Kč. Malý počet běloruských migrantů v České republice je způsoben nízkou mírou nezaměstnanosti v Bělorusku – míra nezaměstnanosti je zde dlouhodobě stabilní a je pod 1 %. Nicméně při nízké míře nezaměstnanosti je v Běloruské republice velice nízká průměrná měsíční mzda. Za posledních 7 let měla průměrná mzda tendenci růst, ale v roce 2019 byla zaznamenána průměrná měsíční mzda ve výši 7 187 Kč, což je stejně jako na Ukrajině nižší než minimální mzda České republiky. Právě nízká výše mzdy je hlavním podnětem k migraci běloruského obyvatelstva do jiných států včetně České republiky.

1.2.6 Ekonomická situace cizinců

Jak již bylo zmíněno jedním z push faktorů k migraci velice často bývá výše mzdy. Nízké finanční ohodnocení v domácí zemi mnohdy působí jako stimul při rozhodování o migraci. Avšak cizinci při volbě cílové země zvažují nejen výši mzdy, ale také náklady na život, které v nové zemi vynaloží. Vzniká tak otázka jaký plat pobírají cizinci v České republice a kolik z vydělaných peněz posílají svým rodinám. Dalibor Holý (2020) ve svém článku pro časopis Českého statistického úřadu zmiňuje, že cizinci nejsou mzdově diskriminováni na území České republiky. Zde mimo jiné uvádí, že cizinci pobírají v Česku mnohem větší mzdy vzhledem k velkému počtu přesčasů. V článku se také uvádí údaje Informačního systému o průměrném výděлку (ISPV), který v rámci vlastního výzkumného šetření přišel na skutečnost, že Slováci a Rumuni mají v průměru vyšší mzdy, než je český celostátní průměr (viz Obr.1). Poláci, Ukrajinci a Bulhaři mají dle těchto údajů nižší, ale porovnatelný plat s celostátním průměrem.

Zdroj: Holý (2020)

Obr. 5 Mzdy hlavních cizineckých skupin 2018

Skutečná výše mzdy, kterou cizinci pobírají v České republice je těžko odhadnutelná. Hraje zde velkou roli ilegální zaměstnávání cizinců, finanční ohodnocení ze kterého je z hlediska státní správy „šedou zónou“. Cizinci mají tendenci vydělané peníze utrácet mimo Českou republiku, tj. posílají svůj výdělek do domácích zemí v podobě remitencí. V Čechách jsou cizinci zvyklí utrácet pouze peněžní částku odpovídající nákladům na bydlení a základním životním potřebám. Velice často remitence ze zahraničí ovlivňují výši HDP a v některých zemích je i hlavní položkou HDP. Ze strany přijímacích zemí, zde České republiky, jsou remitence úbytkem peněz z domácí ekonomiky. Český statistický úřad eviduje každoroční výši remitencí dle zemí (viz Tab. 6). Z evidence remitencí je patrné, že po krizi 2008 klesl počet finančních prostředků, které cizinci posílají svým rodinám, a to z důvodů nižší participace cizinců na práci v České republice. Avšak po recesi, a to od roku 2015, začíná výše remitencí neustále růst. V roce 2019 byla zaznamenána rekordní výše – 77 517 mil. Kč.

Tab. 6 Remitence z České republiky do zahraničí (v mil. Kč)

Země	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU	16897	17874	15207	14384	14750	12720	14182	16812	18019	23069	31008
<i>z toho</i> <i>Slovensko</i>	8972	9868	8089	8179	8784	7340	7999	10013	10726	13850	19267
Ostatní svět	40202	30887	26650	25910	22343	18338	19684	23646	29579	37550	46509
<i>Ukrajina</i>	21098	16027	12914	12568	10616	8411	9249	10946	15199	20395	25824
<i>Rusko</i>	5128	4149	4274	3184	2306	2437	2300	2574	2753	2227	4163
Celkem	57099	48761	41857	40294	37093	31058	33866	40458	47598	60619	77517

Zdroj: Databáze národních účtů (2020)

Evropské unie a ostatní země, tzv. třetí země mají poměrně vyrovnaný podíl peněžních prostředků, které od České republiky čerpají. Dlouhodobě více než polovinu z celkové výše remitencí poslaných do EU tvoří Slovensko – v roce 2019 tato částka tvořila skoro 20 miliard Kč. Z České republiky kromě Slováků posílají peníze i Němci a Poláci, ale je to značně menší část v porovnání se Slovenskem (pro rok 2019 byly tyto remittance nad 2 miliardy Kč u každé země). Ostatní země, tj. třetí země dostávají v podobě finančních remitencí značně větší výši peněžních prostředků – pro rok 2019 bylo evidováno 46,509 miliard Kč. Největší podíl tvoří Ukrajinci, kteří do domácí země posílají více než polovinu z celkové částky remitencí do třetích zemí a to 25,824 miliard Kč. Druhý největší podíl tvoří Rusové, kteří v roce 2019 poslali 4,163 miliardy Kč.

Z výše uvedených údajů lze udělat závěr, že ekonomická migrace do České republiky hraje obrovskou roli pro českou ekonomiku, ale také i pro ekonomiky domácích zemí migrantů. Česká republika získává v podobě migrantů nesčetný počet pracovních sil s nízkými náklady. Domácí země migrantů získávají dodatečné množství peněžních prostředků v podobě remittance. Špatná či nevyhovující ekonomická a velice často i politická situace v méně vyspělých zemích funguje jako podnět k možné migraci do vyspělejších ekonomik. Naopak vyspělá ekonomika České republiky se stabilnější ekonomickou a politickou situací láká migranty k volbě této země jako cílové země.

1.3 Analýza přístupu k integraci cizinců

Pod pojmem integrace se rozumí proces začlenění jedinců do společnosti. V případě integrace cizinců se jedná o zapojení členů minoritní společnosti do působení majoritní společnosti za účelem dosažení jednotné společnosti, která funguje jako celek. Ministerstvo vnitra České republiky (2020) na svých stránkách definuje integraci cizinců jako: „komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace a který má své politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty“. Proces integrace lze rozdělit do dvou rovin: formální a neformální integrace. Frič (2009) rozlišuje strukturální a socio-kulturní integraci. Strukturální integraci vysvětluje jako zapojení cizinců do institucí majoritní společnosti ve smyslu pracovně-právních vztahů, systému fungování institucí či administrativní procedury. Socio-kulturní integrací se ve výzkumu rozumí začlenění do sociálních sítí, jinými slovy navázání přátelských vztahů mezi majoritní a minoritní společností. Integrace cizinců má obrovský význam pro zdravé fungování společnosti jako celku.

Po příjezdu do nové země volí migrant vhodnou strategii života na novém území. Ve svém výzkumu migrace Berry (1992) uvádí čtyři možné životní strategie cizinců: asimilace, separace, marginalizace a integrace. První možnou strategií je asimilace, které spočívá v kompletním přechodu k nové kultuře s přenecháním veškerých prvků své kultury. Autor však kritizuje tuto na první pohled nejrationálnější strategii, a to z důvodů toho, že migranti při asimilaci popírají vlastní kulturu a identitu, což často v budoucnu vede k psychologickým poruchám. Opakem je separace, kdy migranti odmítají přijmout kulturu nové země a podporují svoji původní. Tento jev se mnohdy projevuje u cizinců, kteří se potkali s nepřátelským postojem majoritní společnosti nebo s přímou diskriminací. Avšak největší problém tvoří proces marginalizace, který je sloučením separace a asimilace. Jedná se o proces, kdy cizinec odmítá svoji kulturu, ale není připraven či nemá zájem o novou kulturu. Tento jev se nejčastěji projevuje u azylantů a uprchlíků jako následek traumatických poruch. Poslední a dlouhodobě nejúspěšnější strategií je integrace, která zahrnuje přechod k nové kultuře, avšak nenutí cizince vynechat svoje zvyky, tradice a jiné kulturní znaky. V návaznosti na výše zmíněné zdůrazňuje Murray (2018), že: „Mají se přistěhovalci asimilovat, nebo si udržet svou kulturu? Je možný i kompromis, ale pak je nutné odpovědět na otázku, co si cizinci mají ze své identity ponechat a čeho

se naopak mají kvůli nim vzdát Evropané(..) Proč bychom chtěli něco ze své kultury ztratit? Co bychom tím i získali?“.

V návaznosti na výše zmíněné strategie je důležité zmínit hlavní psychologickou překážku, která ovlivňuje proces začlenění členů minoritní společnosti do majoritní společnosti. Imigrace vyvolává u cizinců stres spojený s novým prostředím a novou kulturou, který se označuje jako kulturní šok. Oberg (1960) ve svém článku vysvětluje tento jev jako úzkost ze ztráty důvěrně známých znaků a symbolů sociálního styku a jejich nahrazení jinými podněty, které se zdají být podivné. Uvádí tak čtyři fáze, kterými migrant prochází v rámci svého pobytu v nové zemi. První fáze zachycuje první dobu po příjezdu do nové země, kterou lze taktéž pojmenovat „líbánky“. V rámci tohoto období má jedinec radostné a nadšené pocity z nové země. Avšak následně přichází krize, jinými slovy druhá fáze kulturního šoku. Ta se projevuje jako pocit úzkosti nebo nepřipravenosti k novým, neznámým věcem. Mnohdy se projevuje i jako pocit osamělosti v nové zemi. Pokud migrant zdolá druhou fázi, přichází fáze zotavení, v rámci které se učí věcem spojeným s novou kulturou a začíná proces integrace. Poslední fází přizpůsobení lze definovat jak úspěšnou integraci, v rámci které migrant přebírá novou kulturu a je částí majoritní společnosti.

Teorii pull a push faktorů lze kromě samotné migrace aplikovat i na ochotu imigrantů integrovat. Integrace cizinců do nové kultury může být způsobena již zmíněnými ekonomickými příčinami, jako například vysoká míra nezaměstnanosti v jejich zemích. Avšak Frič (2009) zmiňuje další důležitý push faktor integrace, který definuje jako „zhroucené mosty“. Autor v rámci výzkumu přišel na závěr, že jedinci, kteří ztratili v zemi svého původu zázemí či sociální vazby, mají větší tendenci se zapojovat do dění v české společnosti. Pull faktory integrace může být dobré finanční ohodnocení či široké migrační sítě v nové zemi. Hlavním pull faktorem integrace jsou partnerské, příbuzenské či jiné obdobné vztahy na území nové země, které motivují imigranty integrovat. Mimo jiné zde Frič definuje i typy cizinců dle jejich integračního potenciálu v České republice. Minimální integrační potenciál dle něj mají cizinci, kteří nemají v Česku sociální sítě, pracují na pozicích s nejnižší kvalifikací a vnímají svůj pobyt jako dobrodružství. Dalším typem jsou cizinci, kterým se nepodařilo pracovní uplatnit v zemi původu a kteří vnímají Českou republiku jako dočasnou záchranu před krizí v domácí zemi. Tito cizinci jsou velice často v České

republice sami, resp. jsou citově přivázáni k zemi původu, a to z důvodu jejich rodiny. Výše uvedení cizinci mají nízký potenciál k integraci do české společnosti. Značný integrační potenciál mají cizinci, kteří mají seriózní životní styl, avšak vidí velké množství bariér na cestě k integraci ze strany všemožných institucí a okolí. Nejvyšší integrační potenciál zde mají cizinci, kteří mají vyšší kvalifikaci, mají zájem o usazení v České republice a velice často jsou pozitivně ovlivněni rodinou, která je s nimi v nové zemi.

Pro účely integrace do majoritní společnosti jsou důležité i samotné potřeby migranta, které musí být naplněné, aby proces integrace proběhl úspěšně. Park (1967) zdůrazňuje čtyři hlavní potřeby migranta. Jako první je potřeba získání domova, kde se bude migrant cítit bezpečně a kam se může vrátet. Dále následuje emoční naplnění migrantů v podobě nových zážitků a podnětů. Třetí potřebou je zapojení do společnosti, ve které by byl uznáván. Poslední a nesmírně důležitou potřebou je navázání důvěrného vztahu s někým nebo s něčím. Na uspokojení těchto potřeb navazuje výzkum Oudenhovena (2000), který vymezuje pět rysů osobnosti, které pozitivně působí na interkulturní komunikaci: kulturní empatii, otevřenost, emocionální stabilitu, společenskou iniciativu a flexibilitu. Pokud jedinec má všechny výše uvedené rysy osobnosti, má větší pravděpodobnost úspěchu v integraci.

Dvořáková a kol. (2007) navazují svoji publikací na projekt „Integrace imigrantů a uprchlíků prostřednictvím občanství v demokratické společnosti“. V rámci spolupráce České republiky, Nizozemska a Dánska vybudoval kolektiv autorů metody integrace, které jsou postaveny na čtyřech hlavních principech: internalizace základních demokratických hodnot, posílení klienta v integraci, vytváření sítí kontaktů a práce s dobrovolníky. První princip se zaměřuje na respektování demokratických hodnot nejen novými obyvateli, ale i původními. Tyto hodnoty zahrnují i rovné zacházení s každým členem společnosti bez ohledu na jeho kulturu, pohlaví či jiné odlišné znaky. Autoři zde definují diskriminaci jako překážku procesu internalizace. Posílení klienta v integraci přebírají autoři od Freire (1976) a zdůrazňují, že pro proces integrace je důležité objevit optimální využití schopností migrantů za účelem integrace a všeobecného přínosu pro společnost. Další princip, který autoři přeložili z anglického „networking“, se zaměřuje na vybudování sociálních vazeb migranta, kteří o ně v důsledku migrace ve své domácí

zemi přišli. Tento princip pomáhá migrantům zapojit se do společnosti a vyhnout se izolaci v nové zemi. Poslední princip nahlíží na integraci jako oboustranný proces, kterého lze dosáhnout pomocí práce s dobrovolníky.

Pomocnými nástroji k úspěšné integraci cizinců jsou často označovány integrační centra, terénní práce a dobrovolnické aktivity. Integrační centra hrají velkou roli v procesu integrace cizinců a jsou mnohdy hlavním zdrojem informací pro cizince. Integrační centra jsou velice často nástrojem státní politiky zaměřené na integraci cizinců, avšak mohou to být i neziskové či příspěvkové organizace, které se snaží pomoci cizincům na jejich cestě k úspěšné integraci. V případě takových center je nesmírně důležité, aby služby byly poskytovány bezplatně nebo za mírný motivační poplatek. Kromě poskytování informací o pobytových záležitostech a o jiných věcech, které migranty trápí, poskytují integrační centra ve většině případů poradenství, jazykové kurzy a kurzy socio-kulturní orientace. Integrační centra velice často hrají stěžejní roli v celém procesu integrace, protože mnohdy jsou jednou z prvních institucí, kam se cizinci po příjezdu obracejí pro pomoc. Pod pojmem terénní práce z hlediska Dvořákové a kol. (2007) je de facto aktivní vyhledávání klientů. Zde se klade důraz na vyhledávání imigrantů, kteří bydlí v izolovaném prostředí, případně ghettech, a ve většině případů nevědí o existenci integračních programů či nemají potřebné informace či jiné nástroje k integraci do majoritní společnosti. Cílem této metody je poskytnout relevantní informace a pomoc lidem, kteří se nachází v sociální exkluzi. Posledním významným nástrojem jsou dobrovolnické aktivity majoritní společnosti, které by měly pomáhat cizincům v jejich integračním procesu. Cílem tohoto nástroje je vytvoření plánu integrace na míru, na jehož splnění se bude podílet nejen migrant, ale i přiřazený dobrovolník. Dobrovolníci při práci s imigranty mohou vykonávat různé aktivity, ale převážně se jedná o pomoc při výuce jazyka, pomoc při komunikaci s úřady či jinými institucemi, seznámení imigranta s místní kulturou a mentalitou, popřípadě pomoc ve vytváření sociálních vazeb v nové zemi.

1.3.1 Integrace cizinců v zahraničí

Integrační politiky evropských zemí se velice liší, avšak všechny země sjednocuje společný cíl – dosažení plné integrace imigrantů. Příkladem dobré praxe je Nizozemsko, které již od roku 1994 zastává princip občanské

integrace a individuálního přístupu ke klientům. Avšak v roce 2007 proběhla aktualizace Integračního zákona, kterou popisuje Dohnalová (2009) ve svém článku. Zde autorka zdůrazňuje přísná pravidla spojená s integračním procesem v Nizozemsku a to v podobě integračních zkoušek, které migranti musí splnit. Nově příchozí cizinci mají pět let na to, aby se na zkoušku připravili, jinak jim budou uloženy sankce. Nizozemská integrační zkouška zahrnuje zkoušku ze znalostí nizozemské společnosti, zkoušku z mluvení, elektronickou praktickou zkoušku a praktickou zkoušku. Avšak pro přípravu na takovou zkoušku mohou migranti využít integrační kurzy, které poskytují městské úřady.

Dánsko provádí svoji integrační politiku zaměřenou na imigranty prostřednictvím městských úřadů. Cílem dánské integrační politiky je motivovat cizince k co nejrychlejšímu zapojení do společnosti, a to v podobě kvalifikovaného zaměstnání. Nástrojem k dosažení tohoto cíle je dánskou integrační politikou vymezen časový harmonogram rozdělený do čtyř fází. V první fázi mají dánské městské úřady povinnost poskytnout imigrantovi bydlení a začít jazykovou přípravu. Ve druhé fázi se instituce zaměřují na socio-kulturní a jazykové znalosti imigrantů. První dvě fáze trvají po dobu tří až čtyř měsíců. V následující fázi, která trvá v průměru půl roku, nabízejí městské úřady zaměstnání v místních firmách v kombinaci s výukou jazyka. V poslední fázi by měl příslušný úřad cizinci poskytnout řádné zaměstnání a případně pokračovat s jazykovou výukou.

Zajímavý integrační projekt obsahuje portugalská integrační politika. Projekt Flexible, long-term language learning¹⁰ si klade za cíl integraci imigrantů do socio-kulturního a pracovního života v Portugalsku prostřednictvím jazykové výuky. Tento projekt je založen na dobrovolnické účasti učitelů, kteří se zabývají výukou portugalského jazyka pro zájemce. Tento projekt je

¹⁰ Podrobné informace o projektu jsou k nalezení na webové stránce Evropské Komise: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/goodpractice/flexible-long-term-language-learning>

financován městskými úřady, které poskytují peněžní prostředky na pokrytí nákladů spojených například s pronájmem učeben.

Sousední Německo v roce 2009 uskutečnilo zajímavou kampaň¹¹ ve městě Brémy, jehož obyvatelstvo tvoří ze 35 % cizinci. Cílem kampaně bylo zvýšit podíl imigrantů mezi policisty, hasiči a u jiných zaměstnavatelů. Prostřednictvím internetového portálu město informovalo o volných pozicích a o možnostech práce pro imigranty. V rámci této kampaně se městu Brémy podařilo získat velké množství nových pracovníků, kteří na rozdíl od původního obyvatelstva disponují interkulturními schopnostmi, a to především znalostmi cizího jazyka.

1.3.2 Integrace v České republice

Česká republika od roku 1999 postupuje v rámci své integrační politiky dle „Zásad koncepce integrace cizinců“ a „Koncepce integrace cizinců“. Tyto vládní materiály jsou průběžně aktualizovány. Poslední aktualizace proběhla v roce 2016, kdy v lednu tohoto roku usnesením č. 26 česká vláda schválila „Aktualizovanou koncepci integrace cizinců 2016 – Ve vzájemném respektu“ (dále jen Koncepce). Mimo jiné vláda každoročně schvaluje „Postup pro realizaci Koncepce“ (dále jen Postup). V rámci vládního materiálu se zdůrazňuje, že je integrace v zájmu státu a jeho obyvatel, stejně jako cizinců. V České republice je integrace právem cizinců nikoliv povinností, jako je to v jiných evropských státech (například Nizozemsko). V rámci Koncepce je stanoveno pět základních oblastí integrace cizinců na území České republiky: znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu. Pro rok 2020 byly pro každou oblast stanoveny priority a nástroje k dosažení. V oblasti jazykové přípravy se vláda zaměřuje na podporu dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka a zavedení zkoušky z českého jazyka na úrovni A2 pro získání trvalého pobytu na území České republiky. Cílem oblasti ekonomické soběstačnosti je příprava cizinců k životu a k práci v Česku, prostřednictvím informování o jejich právech a povinnostech, a to za

¹¹ Podrobné informace o kampani jsou k nalezení na webové stránce: http://citiesofmigration.ca/good_idea/bremens-key-to-inclusive-hiring/

účelem dosažení stavu, kdy je cizinec schopen finančně zabezpečit sebe a svoji rodinu bez pomoci státu. Vláda podporuje projekty obcí zaměřené na zaměstnávání cizinců, jazykové kurzy a jiné aktivity, zaměřené na dosažení hlavního cíle. Orientace cizinců ve společnosti by měla být dle Postupu realizována prostřednictvím informování cizinců před příjezdem, jednodenními adaptačně-integračními kurzy pro nově přijíždějící cizince a socio-kulturními kurzy pro jedince, kteří mají zájem o dlouhodobé usazení na území České republiky. Pro rozvoj vzájemných vztahů mezi komunitami nabízí Postup ze strany vlády dotace a jinou podporu projektů, které se zaměřují na tuto problematiku. Dále Postup nařizuje zajišťovat provoz webové stránky www.mezikulturnidialog.cz, která se zabývá informováním obou společností. Poslední oblast, která se zabývá nabýváním práv cizinci dle délky pobytu, definuje získání kteréhokoliv právního statusu jako jeden z hlavních motivů k integraci do české společnosti.

Mimo jiné se Postup zaměřuje i na další oblasti spojené s integrací cizinců. Stanovují se zde postupy pro podporu integrace na lokální a krajské úrovni. Lokální úroveň zahrnuje projekty obce zaměřené na problematiku integrace cizinců. Příkladem takového projektu je Komplex in MB, který je podporován z peněžních prostředků Evropské unie a státního rozpočtu, a klade si za cíl poskytovat pomoc nezaměstnaným cizincům v Mladé Boleslavi. Tento projekt má na starost Centrum integrace cizinců, o. p. s., který v rámci projektu uskutečňuje diskuzní klub pro cizince zaměřený na pracovní témata. Krajská úroveň je pokryta sítí 18 center pro podporu integrace cizinců, která působí v každém kraji. Centra pro podporu integrace cizinců působí v Mladé Boleslavi, Kladně, Příbrami, Kutné Hoře, Benešově, Českých Budějovicích, Karlových Varech, Jihlavě, Liberci, Ostravě, Olomouci, Pardubicích, Plzni a ve Zlíně. Tyto centra jsou pověřena k výkonu Postupu a zabývají se sociálním a právním poradenstvím, jazykovými a socio-kulturními kurzy.

Kromě výše uvedených institucí působí na území České republiky velké množství neziskových organizací, které také poskytují pomoc cizincům na cestě k úspěšné integraci. Příklady takových organizací je Integrační centrum Praha, o.p.s., Centrum pro cizince JMK, Poradna pro integraci, o.s., Diecézní katolická charita Hradec Králové, Centrum integrace cizinců, o.p.s. nebo Člověk v tísni o.p.s. Všechny tyto

organizace poskytují pomoc spojenou s problematikou migrace a integrace a slouží pro cizince jako nástroj úspěšné integrace.

2 Metoda výzkumu

Tato část diplomové práce se zabývá jednotlivými metodami výzkumu, které byly v rámci zpracování diplomové práce použity. Kapitola je rozdělena do dvou podkapitol. V první podkapitole se vysvětluje kvantitativní výzkum, který měl podobu dotazníkového šetření. Následující podkapitola se zabývá kvalitativním výzkumem – semistrukturovanými rozhovory včetně přepisu, kódování, checklistu; participativním pozorováním v rámci dobrovolnického programu Centru integrace cizinců, o.p.s. (dále CIC) a deníkem výzkumnice.

2.1 Kvantitativní výzkum

Dle Foreta (2011, s. 121) je kvantitativní výzkum koncipován a prováděn s cílem postihnout dostatečně velký (v řádu stovek až tisíců jednotek) a hlavně reprezentativní vzorek. V rámci sběru dat pro tuto diplomovou práci bylo zvoleno anonymní dotazníkové šetření zaměřené na vztah majoritní společnosti k cizincům v městě Mladá Boleslav a okolí. Kvantitativní výzkum si klade za cíl prozkoumat vztah obyvatel Mladé Boleslavi vůči cizincům. Tento cíl vychází z volebních kampaní v létě 2018 (viz Obr. 6) a na jaře 2019 (viz Příloha 1) i z místních medií, které označují cizince za zdroj kriminality a dalších problémů města.

Zdroj: (Smažík, 2018)

Obr. 6 Volební kampaň Raduana Nwelatiho

Dotazník tak měl odpovědět na otázku: Jaký má majoritní společnost vztah vůči cizincům a co přesně je podnětem k takovému postoji majoritní společnosti? Dotazníkové šetření by tak mělo přispět k lepšímu pochopení vztahu mezi dvěma skupinami obyvatelstva Mladoboleslavska – majoritou a minoritou, a to se zachováním anonymity respondentů za účelem získání pravdivějších údajů (Chráska, 2016).

Samotný dotazník byl vytvořen a sběr dat pomocí něho byl uskutečněn prostřednictvím platformy Survio. Dotazník obsahoval jedenáct otázek zaměřených na postoj jednotlivců pochybujících v Mladé Boleslavi vůči cizím státním příslušníkům. Všechny otázky použité v dotazníku jsou stanoveny způsobem, který by měl působit nejvíce neutrálně pro každou ze zkoumaných stran. V dotazníku je použito několik typů otázek: uzavřené otázky s jedinou možnou odpovědí, uzavřené otázky s více možnými odpověďmi a vyhodnocení výroků dle nabízené škály. Některé uzavřené otázky dovolují doplnit nabídnuté odpovědi o vlastní odpověď respondenta. Náhled dotazníku je k dispozici v příloze (viz Příloha 2). Dotazníkové šetření bylo rozděleno do tří částí. V první části (otázka č. 1 – 5 viz Příloha 2) věnoval dotazník svoji pozornost samotnému postoji majoritní společnosti k cizincům a důvodům k tomuto postoji. První otázka se zaměřuje na frekvenci návštěvy města Mladá Boleslav či jeho okolí respondenty za účelem eliminace nevhodných odpovědí ze strany jednotlivců, kteří se v Mladé Boleslavi nepohybují často či vůbec město nenavštěvují. Druhá otázka odhaluje základní postoj majoritní společnosti vůči cizincům. Ve třetí otázce se klade důraz na hodnocení klíčových kritérií spojených s minoritní společností: pracovního uplatnění, jazykové znalosti, chování, vzdělání a zapojení do české společnosti. Čtvrtá otázka usiluje o pochopení hlavních důvodů narušeného vztahu mezi dvěma zkoumanými skupinami a obsahuje prostor pro vlastní návrh oblastí, které překáží na cestě ke spojení těchto skupin obyvatelstva. Poslední otázka první části obsahuje nejčastější výroky majoritní společnosti a médií, které měli jednotlivci ohodnotit dle pěti možných odpovědí: zcela souhlasím, souhlasím, nevím, nesouhlasím a zcela nesouhlasím.

Druhá část dotazníkového šetření hledá odpovědi na otázky: Jak často a kde se setkávají vybrané skupiny obyvatelstva a O které národnosti se jedná? Otázky č. 6 a 7 se snaží odhalit kde a kdy dochází ke střetu majoritní a minoritní společnosti.

Otázka č. 8 se zaměřuje na odhalení nejčastějších národností, se kterými se majorita v běžném životě setkává. Otázka č. 7 a 8 jsou rozšířené o pole „Jiná...“, kde respondenti mají možnost uvést i méně četná místa a národnosti, a to z důvodů eliminace subjektivity názorů autorů dotazníku (výzkumnice).

Závěrečná část dotazníku je postavena na hypotéze, že věk, vzdělání a pohlaví respondentů hrají velkou roli při hodnocení vztahu k minoritní společnosti. Otázky č. 9 – 11 se tak zaměřují na základní informace o respondentech.

Propagace dotazníku probíhala prostřednictvím sociální sítě Facebook: skupin a spolků zaměřených na život v Mladé Boleslavi, na práci ve společnosti Škoda Auto a.s., a internetových bazarů. Dotazníkové šetření trvalo po dobu 119 dní a to od 12. července 2019 do 7. listopadu 2019.

Analýza získaných dat je provedená pomocí četnostních tabulek a grafů. Vybrané nástroje analýzy dat by měly přispět k ověření hypotézy a stanovení hlavních důvodů onoho vztahu majoritní společnosti k cizím státním příslušníkům. Výsledky dotazníkového šetření lze najít v kapitole 3.2 Výsledky kvantitativního výzkumu.

2.2 Kvalitativní výzkum

Petrusek (1993, s. 129) uvádí, že: „Předmětem kvalitativní metodologie je studium běžného, každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách“. V rámci diplomové práce byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu jako stěžejní metoda. Hlavním důvodem k výběru kvalitativní metody byla ochota lépe pochopit jednotlivé respondentky a dospět k novým faktům o životě imigrantek na území České republiky. Nástroji pro kvalitativní výzkum byly semistrukturované rozhovory, participativní pozorování a deník výzkumnice.

2.2.1 Semistrukturované rozhovory

Semistrukturované rozhovory jako nástroj kvalitativního výzkumu byly zvoleny za klíčový způsob pro pochopení problematiky migrace a integrace v rámci projektu. Reichel (2009) uvádí, že semistrukturovaný rozhovor nebo také rozhovor pomocí návodu je veden dle předem připraveného návodu (seznamu okruhů či otázek), avšak nikoliv striktně – tazatel má volnost v dotazování a může doplňovat seznam otázek dle potřeby jednotlivého rozhovoru. V rámci předmětu této diplomové práce byl připraven návrh otázek pro minoritní společnost (viz Příloha 3). Seznam otázek

pro rozhovory obsahoval 6 vymezených okruhů: základní informace, práce a finance, vztah s majoritou, agentury/ integrační centra/ integrace, právní aspekty, diskriminace.

Okruh Základní informace zahrnuje otázky spojené s pobytem respondentek na území České republiky. Okruh má za úkol pochopit prvotní důvody migrace respondentek do České republiky. Pomocí okruhu Základní informace tazatel získává důležitá data spojená s pobytem: délka, důvod, vztah k domácí zemi a vztah k České republice.

Okruh Práce a finance se zabývá otázkami zaměstnávání cizinců v okrese Mladá Boleslav a jejich finančním ohodnocením. Tazatel má za úkol pomocí poskytnutých otázek zjistit vztah cizinců k agenturám práce, k předchozímu a současnému finančnímu ohodnocení. Tento okruh by měl přispět k lepšímu pochopení finanční situace respondentek. Seznam otázek z okruhu Práce a finance poslouží jako základ pro praktickou část této diplomové práce (viz 3.4 Finanční aspekty spojené s výzkumem) a to především: data o finančním ohodnocení v zemi původu versus data o finančním ohodnocení v České republice, a data o peněžních transferech do tuzemska.

Třetí okruh Vztah s majoritou navazuje na kvantitativní výzkum a zahrnuje vnímání vztahu majoritní společnosti k cizincům z pohledu respondentek. Okruh přispívá k objektivnímu posouzení problematiky z obou stran – majority a minority. Tato část rozhovoru taktéž zahrnuje otázky spojené se začleněním do české společnosti a s kamarádským či příbuzenským vztahem mezi respondentkami a ostatními členy minoritní společnosti nebo mezi respondentkami a majoritní společností.

Následující okruh Agentury/Integrační centra/Integrace navazuje na předchozí okruhy a to především Práce a finance a Vztah s majoritou. Tento okruh si klade za cíl zhodnotit zkušenosti migrantek s agenturním zaměstnáváním, jestliže taková zkušenost byla, a taktéž zkušenost s integračními centry, jazykovými kurzy a ostatními faktory spojené s jejich již úspěšnou integrací či s probíhajícím procesem integrace.

Okruh Právní aspekty navazuje na diplomové práce ostatních výzkumníků, které spolupracovaly na projektu. Otázky okruhu byly zaměřené na jednotlivé pobytové statusy a s tím spojená sebereflexe postavení respondentek ve společnosti. Velký

důraz se taktéž klade na porušení pracovních práv respondentek a jejich znalosti právní úpravy České republiky a to především úpravy spojené se zaměstnáváním.

Poslední okruh Diskriminace taktéž navazuje na kvalitativní část výzkumu, avšak z jiného hlediska – hlediska minority. Tazatel pomocí poskytnutých otázek zkoumá zkušenost respondentek s negativním postojem majoritní společnosti vůči cizincům. Okruh by měl potvrdit nebo vyvrátit výsledky získané z dotazníku.

V rámci rozhovorů měl tazatel prostor pro rozšíření okruhů o vlastní otázky dle průběhu jednotlivých rozhovorů. Seznam otázek pro semistrukturované rozhovory byl pouze základem a oporou pro provedení rozhovorů. Jednotlivé rozhovory se pak lišily dle zkušenosti respondentek na území České republiky. Veškeré rozhovory byly nahrávány se souhlasem respondentek a trvaly v průměru 60 minut. Pro analýzu dat získaných z rozhovorů bylo klíčové celkové přepsání nahrávek.

Po přepsání rozhovorů byly vymezené nejvíce relevantní kódy – dle četnosti vyskutných faktorů a dle relevance informací vzhledem k předmětu a cílu výzkumu. Bylo objeveno 19 kódů, podle kterých byly přepsané rozhovory následně analyzovány. Pro práci s rozhovory byly zvoleny následující kódy: Rodina/Partner, Adaptace (stres, vnitřní boj), Práce, Úspěch/Seberealizace, Diskriminace, Český jazyk, Pracovní agentury, Pobyťový status, Porušení pracovních podmínek, Majorita z pohledu cizinců, Vzdělání, Finanční ohodnocení, Mafie, Chování cizinců (stereotypy), Vztah s ostatními cizinci, Domácí země, Integrace, Kamarádi, Stát a úřady. V Příloze 4 – Indexy ke kodování rozhovorů je přiložená kompletní tabulka s kódy. Levá část tabulky obsahuje kódy, které se rozlišují dle barvy písma a zvýraznění, a jejich krátký popis. Pravá část tabulky obsahuje záznamy ve tvaru INT0X_a-b, kde INT0X je označení rozhovoru (0X – číslo rozhovoru) a a-b je řádek či řádky, kde se vyskytují informace spojené s vybraným kódem. Během kodování byly výzkumníci objeveny zajímavé informace, které nebylo možné přiřadit k žádnému z kódů. Takové informace jsou zaznamenány zvlášť pod tabulkou kódů ve stejném formátu jak kódy.

V průběhu kodování bylo rozhodnuto o vytvoření zvláštního souboru Checklist pro lepší orientaci ve velkém množství rozhovorů. Byla zvolena tabulka v programu Excel (viz Obr. 7), kde se kladl důraz na nejdůležitější faktory k migraci a následně k integraci.

ANO=1 NE=0, Nelz	INT1	INT2	INT3	INT4	INT5	INT6	INT7	INT8	INT9	INT10	INT11	INT12	celkově z 17 rozhovorů
partner/rodina	1	0	1			1	1	0	1	1		1	11
znalost práva ČR		0	1				1	1	1	1		0	7
ČR=domov	0	0	1			1	1	0	1	1		0	8
Integrace	0	0	1			1	1	0	1	1		0	8
kurzy čj	0	0	1			0	0	1	0	0		0	3
jiná země v EU	0	1	1			0	0	0	0	0		1	3
práce	0	0	1			1	1	1	1	1		1	11
vzdělání v ČR	1	1	1			1	1	1	0	0		1	8
kdo kodoval	Val	Val	Veronika	Veronika	Veronika	Veronika	Veronika	Val	Val	Val	Val	Val	
doba v ČR	1	1	6			6	11	6	18	23		1	9,692307692

Respondentka má nějaký přehled, ale nelze říct, že se v tom vyzná na 100%

Zúčastnila se pár sezení v IC, ale bohužel nestíhala časově kurzy ČJ v IC

možná až bude mít trvalý

CPIC nelze hodnotit jednotlivé parametry

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 7 Ukázka kontrolního seznamu semistrukturovaných rozhovorů

První sloupec tabulky obsahuje rysy, dle kterých byly rozhovory zaznamenány v checklistu. První rys – Partner/ rodina, sleduje rodinnou situaci respondentek a to na území České republiky. Pro správné zaznamenání rozhovorů dle tohoto rysu je klíčové odpovědět na otázku: „Má respondentka rodinu či partnera v České republice?“. Odpovědi se do checklistu zapisují v numerickém tvaru: pro „Ano“ je 1, pro „Ne“ je 0. V případě nedostatku informací pro vyhodnocení rozhovorů, jinými slovy pro odpověď „nelze určit“, je přiřazená žlutá barva buňky. Pokud existovaly doplňující informace o kterémkoliv z rysů, přidávaly výzkumnice komentáře. Rys „Znalost práva ČR“ odpovídá na otázku: „Má respondentka přehled o právní úpravě České republiky?“. Následuje rys „ČR=domov“, ve kterém se zhodnocuje vztah respondentek k České republice a jejich pocity spojené s pobytem tady. „Integrace“ odpovídá na otázku: „Je respondentka integrovaná do české společnosti?“. Další rys „Kurzy ČJ“ poznámenává informaci o kurzech českého jazyka, kterých se respondentky zúčastnily či nikoliv. Následuje rys „Jiná země v EU“, který si klade za úkol odpovědět na otázku: „Má (Měla-li) respondentka zájem o migraci do jiné země v rámci Evropské Unii?“. Rys „Práce“ zaznamenává informaci o existenci pracovního úplatnění respondentek na území České republiky. Poslední rys „Vzdělání v ČR“ obsahuje informace o dosaženém či v současné době probíhajícím vzdělávání v České republice a taktéž o nostrifikacích¹². Předposlední řádek obsahuje

¹² Dle Zákona č. 561/2004, Sb. pod pojmem „nostrifikace“ se rozumí rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v České republice (Česká republika, 2004).

informaci o autorovi kódování. Poslední řádek zachycuje dobu, po kterou respondentky bydlí na území České republiky.

2.2.2 Participativní pozorování

V rámci kvalitativního výzkumu byla zvolena další metoda sběru dat – participativní pozorování. Participativní pozorování (též zúčastněné pozorování) se vyznačuje tím, že výzkumník se aktivní podílí na dění skupiny, která ví, že je výzkumníkem pozorována (Olecká, Ivanová, 2010). Nástrojem pozorování se stala dobrovolnická aktivita pod vedením CIC. Působení na projektu dobrovolnické aktivity probíhalo od září 2019, kdy spolu s koordinátorkou dobrovolníků CIC Mladá Boleslav Mgr. Michaelou Hazdrovou byl vymyšlen Otevřený klub pro cizince. Pod vedením dobrovolnice probíhá v prostorech CIC Mladá Boleslav dobrovolné sezení pro cizince, v rámci kterého mají cizinci prostor pro diskuzi na předem zvolené téma. Otevřený klub probíhá jednou za 14 dní a trvá hodinu a půl (viz Příloha 5). Od září 2019 do ledna 2020 byl Otevřený klub prováděn ve volném formátu – dobrovolnice předem vybrala téma pro diskuzi na pracovní právní téma (např. Jak se žije a pracuje v České republice, Komunikace a důležitost češtiny v zaměstnání, Motivace v práci a v životě), a cizinci měli prostor pro svoje úvahy. Cílem Otevřeného klubu je přimět cizince mluvit a tím zlepšovat jejich znalost českého jazyka. Výhodou pro většinu klientů CICu je jazyková vybavenost dobrovolnice, která volně umí anglicky a rusky. Otevřený klub měl od začátku problém s návštěvností – v průměru se jednoho sezení zúčastnili 3 lidé. Bez ohledu na snahu personálu CICu propagovat Otevřený klub mezi klienty a na snahu dobrovolnice uspořádat sezení ve večerních hodinách měl klub potíže. Od ledna 2020 bylo rozhodnuto změnit koncepci Otevřeného klubu. Klub získal přísně stanovený formát – sezení byla naplánována do konce roku 2020 spolu s tématy k diskuzi. Samotná diskuze se taktéž změnila – na začátku sezení dostává každý klient „handout“ – podklad pro diskuzi. Handout (viz Příloha 6) obsahuje krátký článek na předem zvolené téma, po kterém následují otázky k diskuzi a slovní zásoba. Zavedení nového formátu získalo úspěch u klientů – v průměru se zúčastní otevřeného klubu 7 lidí.

Kromě Otevřeného klubu se participativní pozorování uskutečňuje i na dalších aktivitách Centra integrace cizinců. Velký zájem mezi klienty má Dětský klub, v rámci kterého mohou cizinci na hodinu a půl nechat dítě v prostorách Centra. Během hodiny a půl mají děti možnost pod vedením sociálních pracovníků a

dobrovolnice vytvářet a hrát dle předem zvoleného téma. Výhodou dětských klubů je vzájemná spolupráce dětí cizinců, sociálních pracovníků a jejich dětí, v rámci které děti-cizinci můžou zlepšovat svoji úroveň češtiny a seznámit se s místními zvyky a tradicemi. Příkladem seznámení s tradicemi a zvyky je adventní tvoření, které se uskutečnilo v prosinci 2019 (viz Obr. 8).

Zdroj: Archiv CIC Mladá Boleslav

Obr. 8 Dětský klub – Adventní tvoření

Mimo jiné pořádá CIC v Mladé Boleslavi i výlety pro cizince, kterých se mohou zúčastnit i dobrovolníci. Příkladem takových výletů je výlet do Zvířetic, návštěva městské knihovny nebo návštěva Ekocentra Zahrada v rámci Dětského klubu (viz Obr. 9). Během výletů a podobných návštěv mají cizinci příležitost pobavit se s Čechy a ostatními cizinci, rozšířit slovní zásobu a seznámit se s životem v České republice. Při návštěvě Ekocentra Zahrada měly děti prostor k seznámení se zvířaty a jejich názvy v češtině, a mimo jiné měly prostor ke konverzaci s českými dětmi.

Participativní pozorování dovoluje lépe pochopit cizince dle jejich obvyklého chování a neverbálních znaků, kterých si samotný cizinec není vědom. Dle Švaříčka a Šedové (2014) je jednou z výhod pozorování otevřenost výzkumníka vůči problémům a příležitost nespoléhat na teoretické koncepty.

Zdroj: Archiv CIC Mladá Boleslav

Obr. 9 Dětský klub – Návštěva Ekocentra Zahrada

Pozorování v rámci Otevřených klubů a jiných aktivit Centra integrace cizinců poskytuje pro výzkumnici prostor ke zkoumání chování cizinců, stereotypů spojených s cizinci a vytváří příležitost pro odhalení doposud neznámých či méně známých konceptů integrace cizinců.

2.2.3 Deník výzkumnice

Deník výzkumnice sloužil k několika účelům v rámci projektu. Zaprvé, deník se stal prostorem pro sdílení pocitů o průběhu projektu. Zadruhé, vykonával funkci terénních poznámek při a po semistrukturovaných rozhovorech. Dle Dismana (2011) mají terénní poznámky obsahovat pocity, které rozhovor nebo pozorování

vyvolá, dojmy, pochybnosti, první interpretace a náhodné asociace. Zatřetí, deník obsahuje pocity výzkumnice na její vlastní cestě k integraci a problémy spojené s životem v české společnosti.

Deník by měl posloužit k více výstižné výstižnější interpretaci výsledků ostatních nástrojů projektu: semistrukturovaných rozhovorů a participativního pozorování. V případě semistrukturovaných rozhovorů je deník zdrojem důležitých dat nezaznamenaných v přepisu rozhovorů: neverbální komunikace respondentek a jejich poznámky mimo nahrávaný záznam. V rámci participativního pozorování byl deník nástrojem pro zaznamenání pozorovaných jevů. Mimo jiné je deník zdrojem interkulturních kritických incidentů (podrobněji v kapitole 3.3 Výsledky kvalitativního výzkumu).

3 Praktická část

Praktická část diplomové práce obsahuje výsledky výzkumu zaměřeného na problematiku motivace a integrace cizinek v okolí Mladé Boleslavi a to prostřednictvím kvalitativních a kvantitativních nástrojů. Kapitola je rozdělená do 4 podkapitol. První podkapitola Předmět výzkumu podrobně popisuje výzkum, výchozí hypotézu, cíl a nástroje pro dosažení cíle. Po první kapitole následují výsledky zkoumané problematiky. Druhá podkapitola se zabývá výsledky kvantitativního šetření prostřednictvím dotazníku „Vztah obyvatel Mladoboleslavska k cizincům“ a uvádí osobní hodnocení výsledků výzkumníci. Třetí podkapitola zkoumá výsledky kvalitativní části výzkumu získané pomocí semistrukturovaných rozhovorů, participativního pozorování a deníku výzkumnice. Důraz se klade především na data získané prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů. Stejně jako druhá podkapitola je třetí podkapitola ukončena osobním názorem výzkumnice. Čtvrtá podkapitola Finanční aspekty spojené s výzkumem navazuje na třetí podkapitolu a zkoumá finanční ohodnocení cizinek a jejich peněžní převody do země původu prostřednictvím dat získaných kvalitativním výzkumem.

3.1 Předmět výzkumu

Výzkum byl veden v rámci projektu Faktory ovlivňující motivaci zaměstnanců cizinců k integraci v České republice. Výzkum klade důraz na faktory, které přispívají k úspěšné integraci migrantů na území České republiky. Výzkum navazuje na Usnesení vlády České republiky ze dne 3. ledna 2018 č. 10 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018. Usnesení věnuje svoji pozornost pěti klíčovým oblastem integrace cizinců: znalost českého jazyka, ekonomická a sociální soběstačnost, sociokulturní orientace ve společnosti, vztahy mezi komunitami a princip postupného nabývání práv cizinců (Česká republika, 2018). Usnesení zaměřuje svoje aktivity především na ženy-cizinky včetně ekonomicky neaktivních žen. V návaznosti na výše uvedenou Koncepci integrace cizinců se výzkum zaměřuje na ženy-cizinky žijící v okolí Mladé Boleslavi. Předchozí výzkumy zaměřené na migranty a jejich kvalitu života v Mladé Boleslavi zkoumaly zahraniční dělníky ve společnosti Škoda Auto a.s. a konkrétně Slováky, Poláky a Vietnamce (Frič a kol., 2009). Mezi respondenty pana Friče převládali muži – z 30 respondentů byly pouze 2 ženy ze Slovenska.

Hlavním cílem výzkumu je stanovení stěžejních faktorů pro úspěšnou integraci, a to za účelem možného urychlení integračního procesu v budoucnu. Výzkumnice kladou důraz na zkušenosti respondentek a na osobní zkušenost výzkumnic v rámci integrace. Stěžejní je přístup výzkumnic k respondentkám, kdy výzkumnice spolupracují s respondentky jako se subjekty výzkumu, nikoliv objekty. Tento výzkum je definován jako posilující výzkum (Empowering Research). Pod pojmem „posilující výzkum“ se rozumí výzkum, který je vedený o, s a pro respondentky (Cameron a kol., 1992). Posilující výzkum by měl přispět k posílení respondentek v integraci. Dvořáková a kol. (2007) přistupují k posílení migrantů jako procesu z hlediska distribuce moci mezi jednotlivci, skupinami, organizacemi. Účelem výzkumnic je poskytnout respondentkám prostor pro kritické myšlení a hodnocení jejich pobytu v České republice z hlediska jejich schopnosti a využití těchto schopností. Inspirací pro koncept posílení respondentek posloužil brazilský filozof a pedagog Paulo Freire. Freire (1976 a 2017) věřil, že kritické myšlení jednotlivců vůči jejich postavení ve společnosti je rekvizitou ke změně tohoto postavení. Empowerment nebo posílení v rámci výzkumu Faktory motivace zaměstnanců cizinců navazuje na výše zmíněné definice a přístupy k posílení, a projevuje se při práci s respondentkami. Při spolupráci s respondentkami kladly výzkumnice důraz na sebereflexi respondentek vůči svému postavení v České republice a na možné cesty jeho zlepšení neboli posílení. Získané data by měly posloužit k identifikaci faktorů úspěšné integrace a jejich další implementace. Spolupráce navázaná s CIC, CPIC a Komisí pro integraci etnik a národnostních menšin Mladá Boleslav by měla posloužit východiskem pro implementaci výsledků projektu.

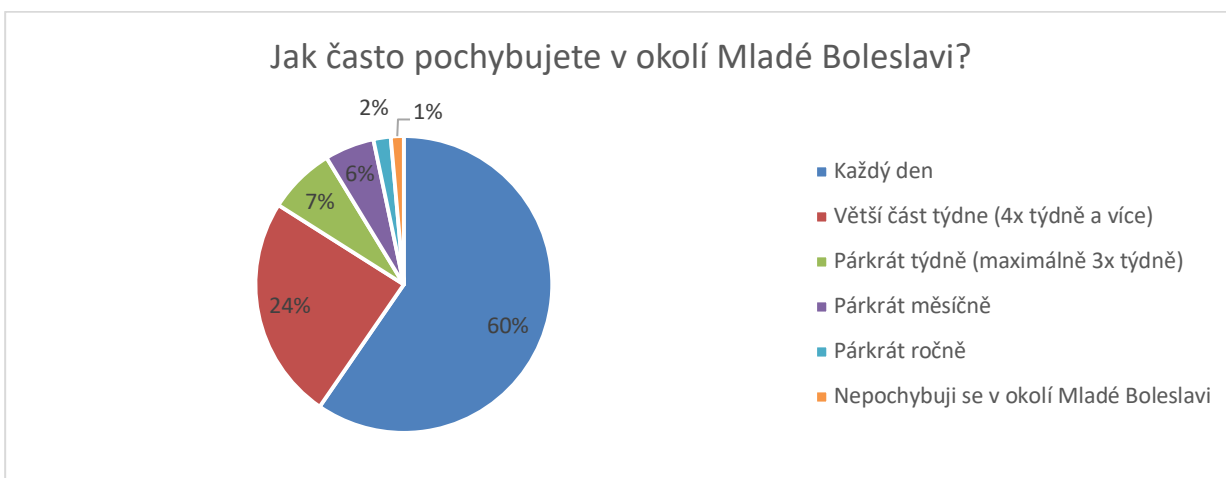
V neposlední řadě se snaží projekt o zlepšení veřejného mínění o cizincích v Mladé Boleslavi a okolí. Veřejné mínění o „špatných cizincích“ bude obhájeno pomocí příkladů dobré praxe respondentek. Zkušenost a úspěch integrovaných jedinců by měl zapůsobit na neintegrované jedince a majoritní společnost pozitivně.

Výstupy výzkumu jsou diplomové práce výzkumnic zaměřené na problematiku integrace cizinců z pohledu práva a financí. Dílčím výstupem projektu je metodologická příručka interkulturních kritických incidentů (podrobněji v kapitole 3.3 Výsledky kvalitativního výzkumu), které by měly vystihnout časté problémy cizinců a možné řešení pro ně, a taktéž poskytnout pro majoritní společnost přehled problémů běžného života cizinců na území České republiky.

3.2 Výsledky kvantitativního výzkumu

Kvantitativní výzkum v podobě dotazníkové šetření probíhal po dobu 119 dní, během kterých se podařilo získat 850 odpovědí od členů majoritní společnosti města Mladá Boleslav a jeho okolí. Dotazníkové šetření si klade za cíl odpovědět na následující otázky: jaký je vztah majoritní společnosti k cizincům a čím je tento vztah způsoben. Dotazník vychází ze dvou hypotéz. První předpokládá, že majoritní společnost má negativní vztah vůči cizincům. Otázky č. 1–5 (dále první část) se zabývají výzkumem vztahu majoritní společnosti k cizincům za účelem ověření hypotézy. Druhá hypotéza se zaměřuje na skutečnost, že věk, vzdělání a pohlaví hrají roli při hodnocení problematiky.

Dle údajů platformy Survio navštívilo dotazník celkově 1477 lidí, z nichž 850 lidí tento dotazník vyplnili. Největší aktivitu získal dotazník v první dny (červenec 2019) propagace na sociální síti Facebook, kdy během 3 dnů vyplnilo dotazník přes 400 respondentů. Následné pokusy o propagaci dotazníku v srpnu a říjnu 2019 již nevyvolaly tak velký zájem: během měsíce vyplnilo dotazník v průměru pouze 150 lidí. Vyplnění dotazníku většinou respondentů (75 % dotazovaných) 2 až 5 minut, avšak maximálně zabralo 10 minut. Ze všech respondentů 775 lidí (91 %) alespoň jednou týdně navštíví město Mladá Boleslav. Obrázek 10 ukazuje procentuální podíl respondentů dle četnosti návštěv města, díky němuž lze usoudit, že drtivá většina respondentů ve městě Mladá Boleslav bydlí (506 lidí nebo 60 % dotazovaných). Pouze 12 lidí, kteří nepohybují v Mladé Boleslavi a okolí, vyplnilo dotazník – o tyto odpovědi byl dotazník očištěn.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 10 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak často pochybujete v okolí Mladé Boleslavi?

Důležité je zmínit zpětnou vazbu respondentů na dotazník, kterou projevili v komentářích pod příspěvkem na sociální síti Facebook. Největší ohlas dostaly dva komentáře (viz níže), ve kterých respondentky projevují svůj názor k dotazníkovému šetření a k celkové situaci s cizinci ve městě a okolí.

„Chtěla jsem Vám to vyplnit, ale těžko se mi subjektivně hodnotí něco, k čemu nemám relevantní informace a co nelze paušalizovat. Jsou tu slušní „cizinci“, spousta z nich pracuje i na vyšších postech, než jsou dělnické pozice (nic proti dělníkům), začlenili se, žijí tu tak, aniž by někoho obtěžovali, ubližovali atd. A pak jsou tu ti druzí a tam je to horší. A nemůžu je v dotazníku hodit do jednoho pytle.“

Paní T.

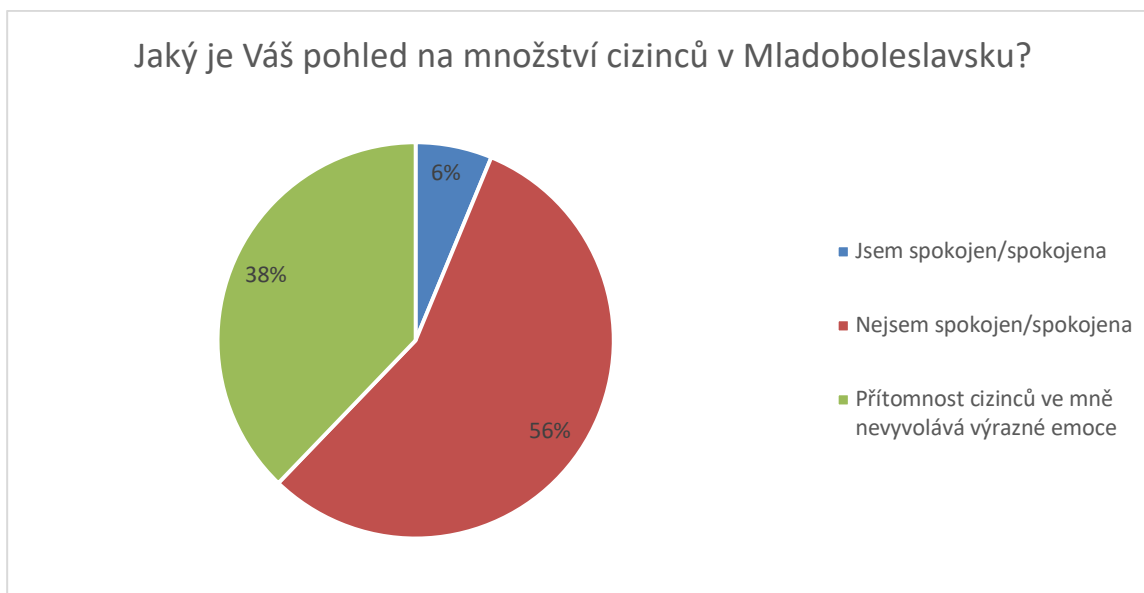
„Nechápu, k čemu Vám to má posloužit. Když chceme hodnotit chování cizinců, musíme být objektivní i k chování domácího obyvatelstva. Nemůžeme věřit tomu, že domácí jsou svatí a jim se automaticky musí vše jednoduše prominout... Když chceme klid a slušnost i bezpečnost v ulicích, musíme být k sobě sebekritičtí všichni. Ztotožňuji se plně s názorem paní T. V případě, kdy budeme vše uvalovat jen na cizince, začne nám chybět vlastní sebereflexe a budeme gradovat zbytečné napětí. Což taková situace směřuje k násilnostem, ne ke klidu, který chceme dosáhnout.“

Paní H.

Z obou názorů vyplývá závažnost situace spojené se vztahem mezi majoritní a minoritní společností. Paní T. a paní H. reagují kriticky na dotazník z důvodu objektivního názoru k cizincům. Avšak analýza dat, získaných jeho pomocí, ukazuje, že pouze 17 % respondentů jsou ztotožněni s existencí cizinců na území České republiky (podrobněji dále v této podkapitole).

Při prvotním náhledu na výsledky první části (především otázka č. 2) se zdá, že majoritní společnost je rozdělena do dvou skoro stejně velkých skupin. První skupina odmítá přijmout cizince v České republice a hlásí svoji nespokojenost s množstvím cizinců (56 % dotazovaných). Druhá skupina je spokojená s množstvím cizinců (6 % dotazovaných) či nemá žádné výrazné emoce k jejich množství (38 % dotazovaných). Obrázek 11 ukazuje rozdělení respondentů dle jejich vztahu k množství cizinců v Mladé Boleslavi. Avšak celkové výsledky

dotazníku kolidují s prvotním závěrem o vztahu majoritní společnosti k cizincům a její rozdělení na dvě skupiny.

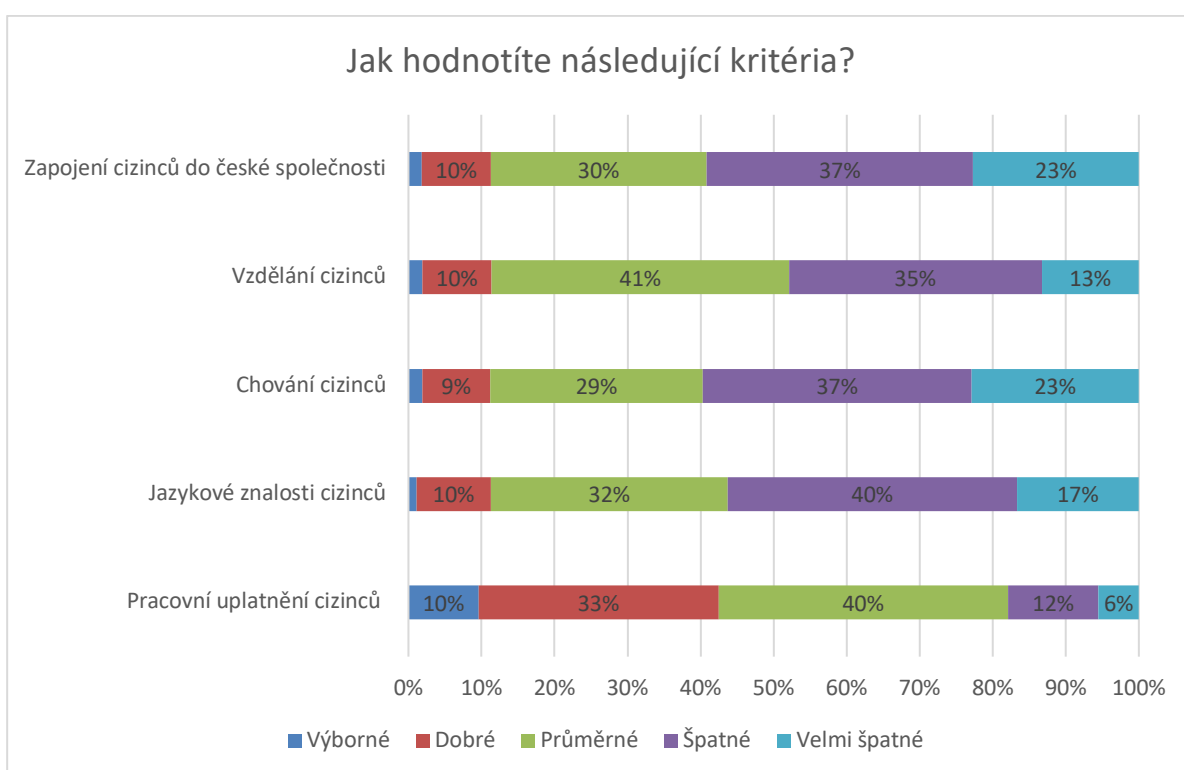

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 11 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jaký je Váš pohled na množství cizinců v Mladoboleslavsku?

Otázky č. 3 až 5 první části dotazníkového šetření odhalují pravý vztah české společnosti vůči cizincům. V případě otázek zaměřených na jednotlivé oblasti spojené s cizinci a jejich životem v České republice byli respondenti méně pozitivní, resp. vyjadřovali svůj negativní vztah k cizincům přes oblasti vybrané výzkumnicemi. Otázka č. 3 – Jak hodnotíte následující kritéria, by měla primárně odhalit oblasti, které majoritní společnost považuje za problematické u cizinců. Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že za nejhorší oblasti považují Češi chování cizinců a jejich zapojení do české společnosti (viz Obr. 12). V obou případech zhodnotila majoritní společnost tyto oblasti stejně – 37 % za špatné a 23 % za velmi špatné. Tyto dvě oblasti pravděpodobně mají pro majoritní společnost stejný význam. Podrobný popis hodnocení výsledků je k nalezení na konci podkapitoly (viz 3.2.1 Hodnocení výsledků kvantitativního výzkumu). Následující oblastí, kterou respondenti ohodnotili negativně je jazyková znalost cizinců: 57 % dotazovaných ohodnotilo jazykovou znalost jako špatnou či velmi špatnou. Zatímco pouze 11 % respondentů považuje znalost českého jazyka za dostačující (výbornou či dobrou). Avšak 32 % ohodnotilo jazykovou znalost cizinců jako průměrnou, co lze

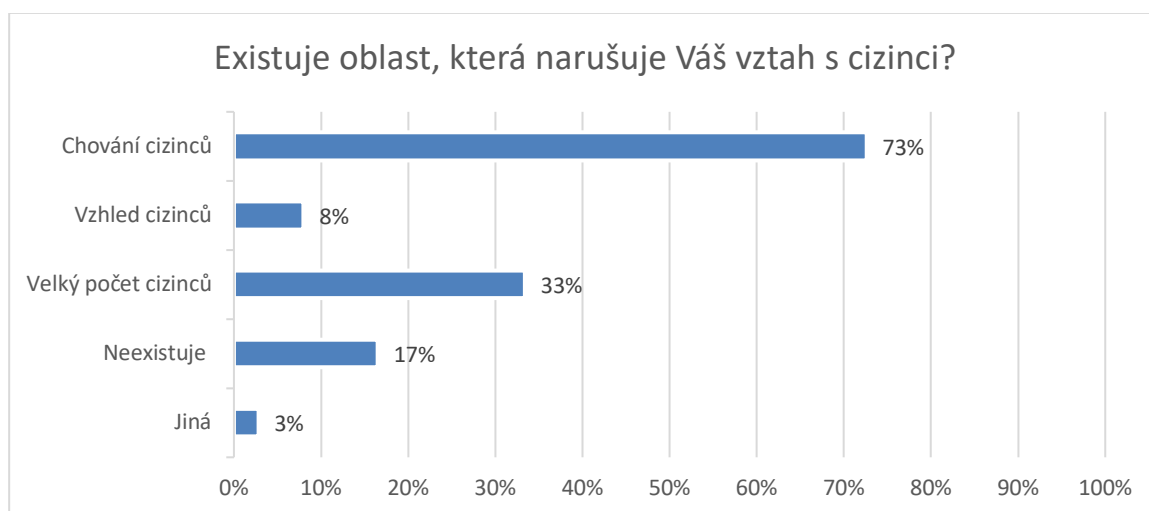
považovat za dobrý výsledek vzhledem k velké fluktuaci zaměstnanců cizinců a k potřebě rychlého přizpůsobení včetně jazykového. Lepší hodnocení dostala oblast vzdělání cizinců. V hodnocení této oblasti výrazně klesl podíl odpovědí „velmi špatné“ a to na pouhých 13 % v porovnání se zapojením do společnosti a chováním cizinců, kde odpověď „velmi špatné“ podpořilo 23 % respondentů. Nicméně, stále velká část dotazovaných (35 %) považuje vzdělání cizinců za špatné. Pozitivní zprávou je skutečnost, že více než polovina respondentů – a to 52 %, považuje vzdělání cizinců za dostačující (odpovědi výborné, dobré a průměrné). Nejlépe hodnoceným kritériem bylo pracovní uplatnění cizinců, kde přes 80 % dotazovaných uvedlo, že cizinci mají výborné, dobré či průměrné pracovní uplatnění. Ze všech oblastí má pracovní uplatnění nejmenší podíl nespokojených členů majoritní společnosti – pouze 18 % respondentů hodnotí pracovní uplatnění za špatné či velmi špatné. Výsledky této otázky dotazníkového šetření z velké části potvrzují výchozí hypotézu výzkumu, která předpokládá, že majoritní společnost má negativní vztah k cizincům. Avšak výsledky dalších otázek dotazníku mohou hypotézu vyvrátit.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 12 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak hodnotíte následující kritéria?

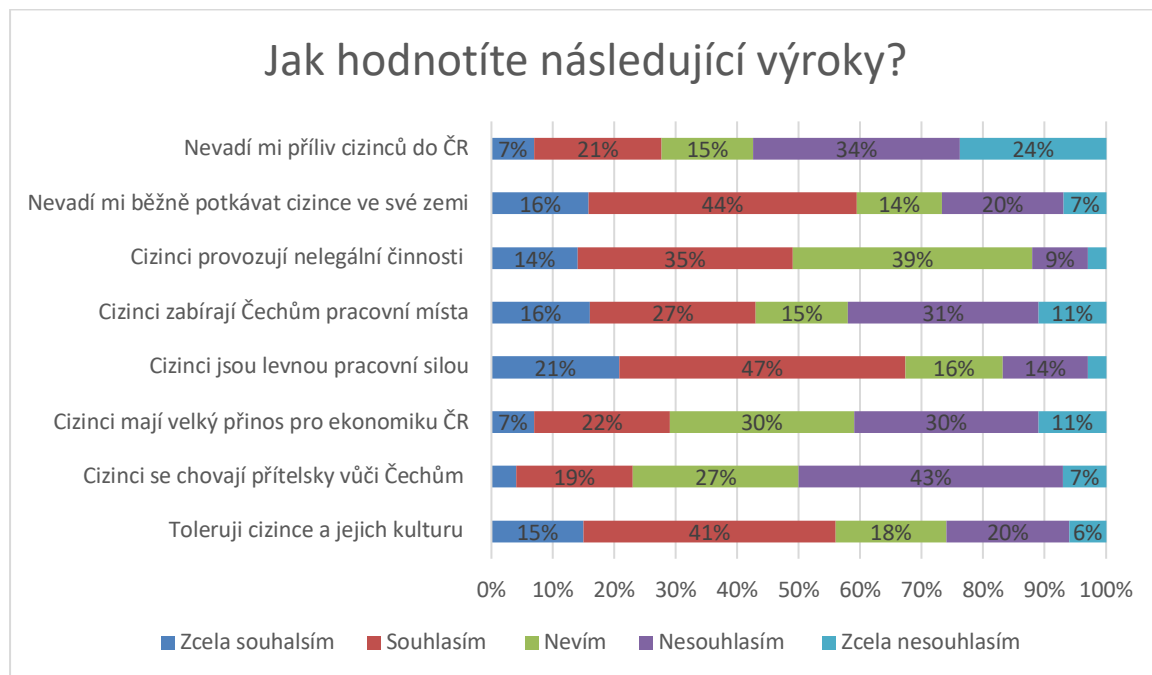
Otázka č. 4 – Existuje oblast, která narušuje Váš vztah s cizinci, odhaluje kritéria, která by majoritní společnost rada změnila (viz Obr. 13). Největší ohlas dostala oblast chování cizinců. 73 % dotazovaných označuje chování za jeden z hlavních problémů ve vztahu mezi majoritní a minoritní společností. Tento výsledek koreluje s hodnocením chování cizinců v otázce č. 3. Avšak zajímavým je hodnocení velkého počtu cizinců. V této otázce ohodnotilo 33 % dotazovaných velký počet cizinců za problematickou oblast. Toto hodnocení nesouhlasí s hodnocením počtu cizinců v otázce č. 2, kde větší podíl lidí nebyl spokojen s počtem cizinců. Stejná nesrovnalost se objevuje u odpovědi „neexistuje“, kterou si zvolilo 17 % respondentů. V rámci druhé otázky šetření pouze 6 % členů majoritní společnosti vyjádřilo svoji spokojenost s množstvím cizinců v Mladé Boleslavi a okolí. Mimo jiné, dostala osmiprocentní ohlas oblast vzhled cizinců, která není spojena s předmětem výzkumu (cílovou skupinou jsou Slovenky a Ukrajinky – slovanské národnosti), avšak hraje velkou roli při hodnocení celkového vztahu k cizincům. Tato otázka měla prostor pro vlastní nápady respondentů, kde se nejčastěji vyskytly alkohol, veřejný nepořádek, jazyková vybavenost, neochota se přizpůsobit a předsudky. Důležité je zmínit i pozitivní reakci respondentů. Zazněly následující názory: „Ne všichni jsou stejní“, „Rodina Ukrajinců jsou mí nejlepší sousedi“ a „Vztah mám vždy ke konkrétnímu člověku, ne „k cizincům““. Tyto názory poukazují na skutečnost, že v Mladé Boleslavi a okolí existují lidé, kteří mají poněkud náležitý vztah k minoritní společnosti.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 13 Výsledky kvantitativního výzkumu – Existuje oblast, která narušuje Váš vztah s cizinci?

Následující otázka má za úkol ohodnotit uvedené výzkumníci výroky (viz Obr. 14). První výrok „Nevadí mi příliv cizinců do České republiky“ je základním pilířem pro další výroky, jejichž výsledky by měly vysvětlit hodnocení prvního výroku. Větší část respondentů (58 %) projevuje nesouhlas s přílivem cizinců do České republiky. Pouze 28 % respondentů souhlasí s tímto jevem. Důležité je prozkoumat další výroky pro pochopení tak velké míry nesouhlasu mezi respondenty. Výrok „Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi“ má v porovnání s předchozím výrokem opačné hodnocení – 60 % respondentů souhlasí s tímto výrokem, 27 % nesouhlasí. Z toho lze usoudit, že majoritní společnost má jiný důvod k negativnímu vztahu vůči cizincům a jejich přílivu do Česka. Dle výroku „Cizinci jsou levnou pracovní silou“ a jeho hodnocení lze usoudit, že majoritní obyvatelstvo vidí v cizincích potenciál pro pokrytí špatně placených či neatraktivních zaměstnání – skoro 70 % dotazovaných souhlasí, že cizinci jsou levnou pracovní silou. Avšak takové hodnocení nekoreluje s hodnocením výroku „Cizinci mají velký přínos pro ekonomiku České republiky“. Majoritní společnost ohodnotila tento výrok následujícím způsobem: 29 % souhlasí, 30 % neví a 41 % nesouhlasí. Takové výsledky poukazují na skutečnost, že majoritní společnost si není vědomá ekonomického přínosu cizinců ve stejné rovině se skutečností, že cizinci jsou bráni jako levná pracovní síla. Spolu s předchozími dvěma výroky je důležité se podívat na výsledky hodnocení výroku „Cizinci zabírají Čechům pracovní místa“. Respondenti se tak rozdělili do dvou skoro stejně velkých skupin - 43 % souhlasí a 42 % nesouhlasí s výrokem. Lze tak považovat, že česká společnost hledí na cizince jako na možnou hrozbu zejména na trhu práce. Další možnou hrozbou z hlediska majority je nelegální činnost cizinců, se kterou se ztotožňuje 49 % dotazovaných. Pozitivní však je, že velký podíl respondentů – 39 % si není vědomo, zda mají cizinci podíl na nelegálních činnostech v České republice. Zajímavé ovšem je, jak vnímají respondenti cizince a jejich vztah k nim. S výrokem „Cizince se chovají přátelsky vůči Čechům“ se ztotožňuje pouze 23 % respondentů, zatímco 49 % tvrdí opak. Poslední výrok by měl postihnout toleranci místního obyvatelstva vůči cizincům a jejich autentické kultuře. Mezi respondenty v tomto případě převažuje souhlas (56 %), což potvrzuje výsledky druhého výroku „Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi“.

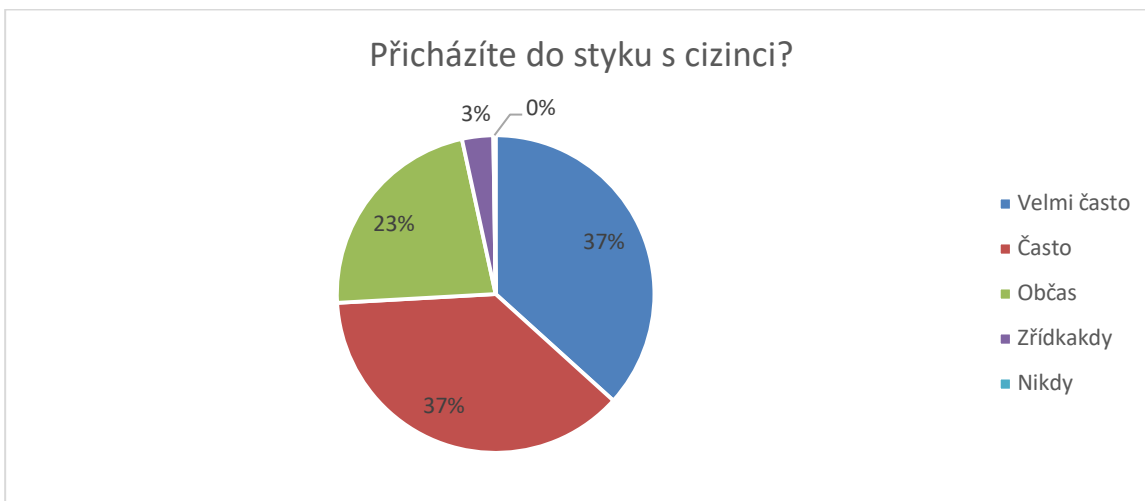

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 14 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak hodnotíte následující výroky?

Výsledky první části dotazníku potvrzují první hypotézu a detailně ukazují vztah majoritní společnosti k cizincům. Výsledky jednotlivých otázek vykazují poměrně dobrý vztah české společnosti k cizincům. Avšak při podrobném zkoumání všech otázek první části se vyskytují souvislosti mezi odpovědi na otázky č. 1–5, které odhalují negativní vztah mezi dvěma zkoumanými skupinami.

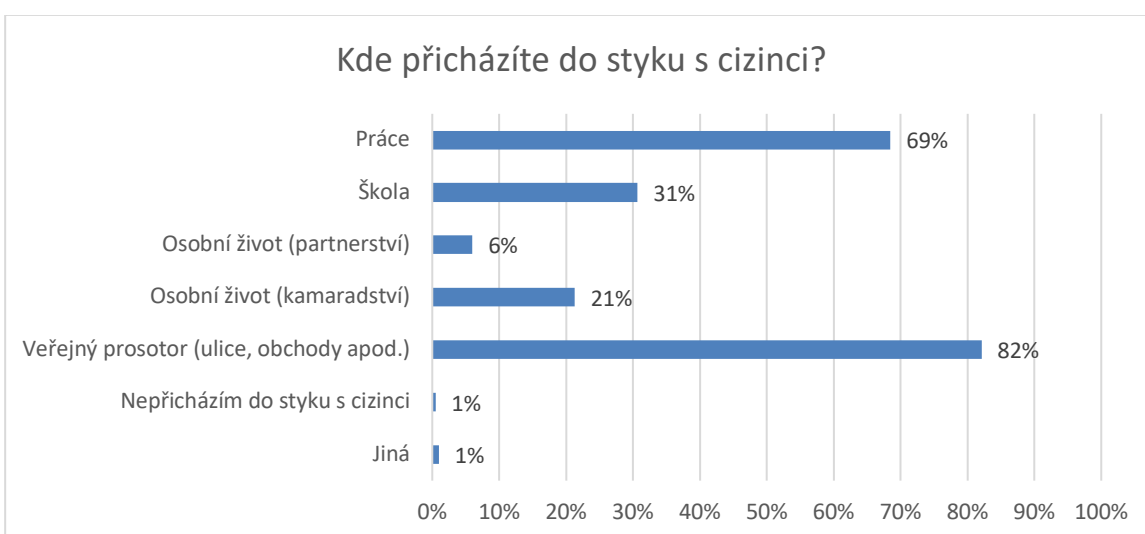
Druhá část (otázky č. 6–8) dotazníkového šetření se zabývá stykem majoritní společnosti s minoritní společností. Tyto otázky se snaží odhalit frekvenci a místa styku, a v neposlední řadě o které národnosti se jedná. V případě četosti (viz Obr. 15), kterou odhaluje otázka č. 6 – Přicházíte do styku s cizinci, respondenti zmiňují, že potkávají cizince velmi často či často (74 % dotazovaných). Velká část majoritní společnosti (kolem 200 dotazovaných) označilo frekvenci styku s minoritou za příležitostnou (odpověď „Občas“). Důležité je zmínit že pouze 3 % respondentů potkává cizince zřídka a nikdo z dotazovaných nezvolil odpověď „nikdy“.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 15 Výsledky kvantitativního výzkumu – Přicházíte do styku s cizinci?

Pozoruhodné jsou výsledky otázky č. 7 – Kde přicházíte do styku s cizinci (viz Obr. 16). V rámci této otázky volili respondenti nejčastěji odpovědi „veřejný prostor“ (82 % dotazovaných) a „práce“ (69 % dotazovaných). Zajímavý podíl má odpověď „škola“ jako místo pro styk s cizinci, kterou zvolilo 31 % respondentů. Však poměrně velký podíl majoritní společnosti vstupuje do styku s cizinci ve svém osobním životě a to v podobě kamarádského či partnerského vztahu – přes 180 dotazovaných zvolilo tyto odpovědi. Mimo jiné tato otázka obsahovala prostor pro vlastní návrh, kde se objevila odpověď „sousedství“, kterou lze taktéž zahrnout do oblasti „veřejné prostory“.

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 16 Výsledky kvantitativního výzkumu – Kde přicházíte do styku s cizinci?

Poslední otázka, zaměřená na styk majoritní a minoritní společnosti, odhaluje nejčastější národnosti, se kterými přichází do styku dotazovaní. Odpovědi respondentů na otázku „Odkud pocházejí cizinci, se kterými přicházíte do styku?“ souhlasí s demografickou strukturou Mladoboleslavska. Nejčastěji zvolené země a počet lidí, kterou tuto odpověď zvolili, jsou k dispozici v Tabulce 7. Relevantní pro výzkum je velká četnost voleb odpovědí Ukrajiny a Slovenska z důvodu zaměření výzkumu na této zemi. Zajímavým je velký podíl Německa z hlediska demografické struktury České republiky, avšak nikoliv Mladé Boleslavi, kde ve společnosti Škoda Auto a.s. působí velké množství německých pracovníků.

Tab. 7 Výsledky kvantitativního výzkumu – Odkud pocházejí cizinci, se kterými přicházíte do styku?

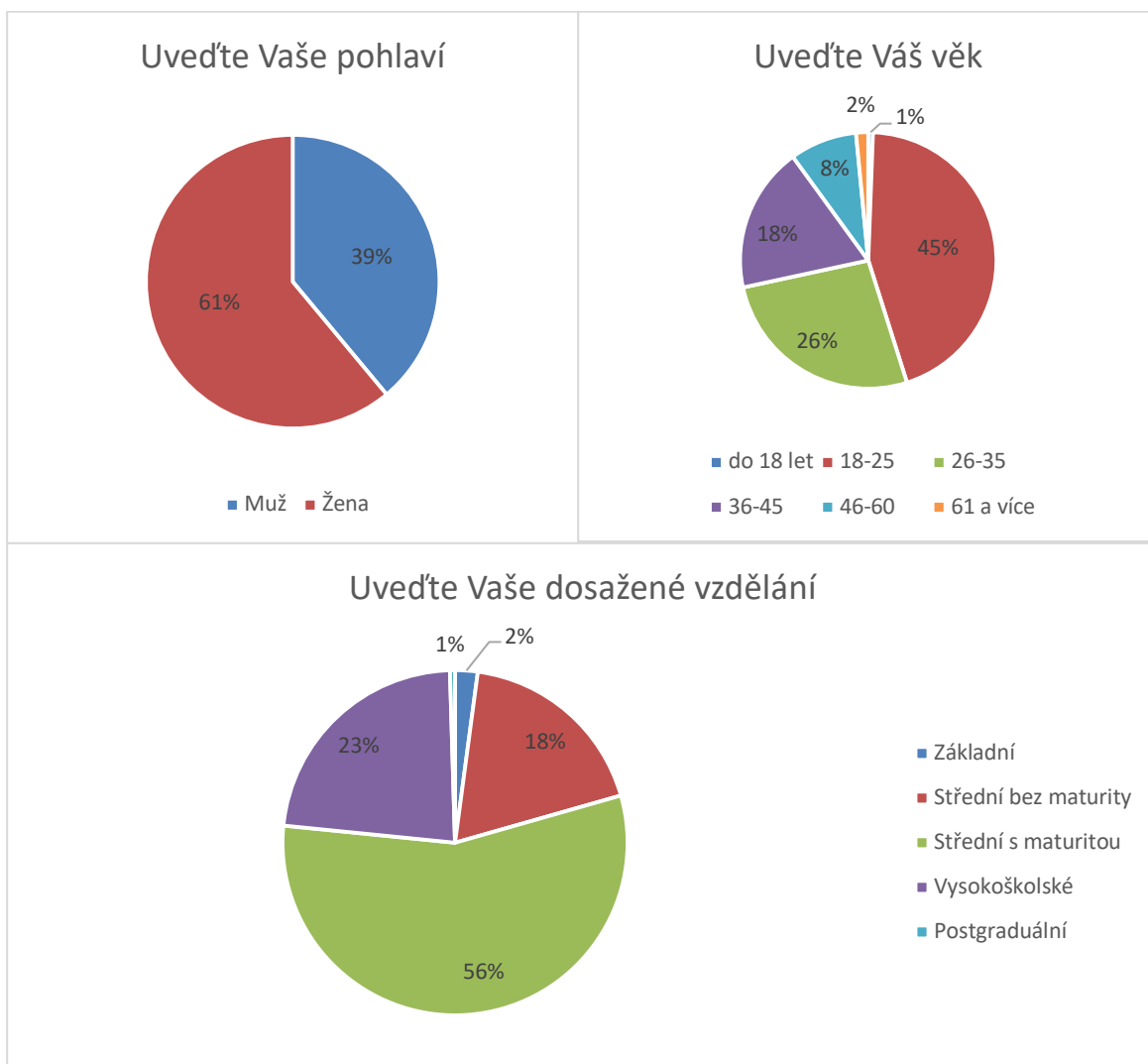
Země	Počet odpovědí
Ukrajina	738
Polsko	559
Slovensko	529
Vietnam	461
Rusko	456
Bělorusko	222
Německo	142

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako u předchozí otázky, mohli respondenti přidávat vlastní návrhy zemí, ze kterých pochází cizinci. Dotazovaní uvedli následující země (pořadí zemí je sestupné – od více zmiňovaných k méně): Mongolsko, Rumunsko, Bulharsko, Indie, USA, Moldávie, Británie, Chorvatsko, Maďarsko, Čína, Kazachstán, Rakousko, Filipíny, Francie, Chilli, Írán, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Nepál, Nigérie, Peru, Portugalsko, Srbsko, Španělsko, Alžírsko, Argentina, Ázerbájdžán, Dánsko, Kyrgyzstán, Maroko, Slovinsko, Sýrie, Švédsko, Uzbekistán, Turecko.

Poslední část dotazníkového šetření (otázky č. 9 – 11) se zaměřovala na údaje o respondentech a to na věk, vzdělání a pohlaví za účelem potvrdit či vyvrátit druhou hypotézu, která ukazuje, že tyto údaje ovlivňují hodnocení této problematiky. Mezi respondenty kvantitativního výzkumu převládaly ženy ve věkové skupině 18 – 25 let se středním vzděláním s maturitou (viz Obr. 17). Avšak velký podíl taktéž tvořili lidé ve věkových skupinách 26 – 35 let (26 % respondentů) a 36 – 45 let (18 %

respondentů). Kromě středního vzdělání s maturitou taktéž převládalo vysokoškolské (195 respondentů) a střední bez maturity (153 lidí).

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 17 Výsledky kvantitativního výzkumu – Uved'te Vaše dosažené vzdělání, věk a pohlaví

Při podrobném pohledu na výsledky dotazníkového šetření a jejich třídění dle vzdělání, věku a pohlaví respondentů se potvrdila druhá hypotéza. V případě vzdělání respondentů (viz Příloha 7) se ukazuje, že s rostoucí úrovní vzdělání (od základního do postgraduálního) klesá podíl nespokojenosti s cizinci. Spolu s tím roste podíl pozitivních odpovědí na otázky zaměřené na toleranci cizinců a jejich uplatnění na území České republiky. Příloha 8 obsahuje výsledky vybraných otázek, které byly přerozdělené dle dosaženého věku respondentů. Z této klasifikace vychází, že s rostoucím věkem respondentů roste podíl odpovědí vykazujících

negativní vztah k cizincům. V případě pohlaví (viz Příloha 9) jsou rozdíly mezi ženami a muži menší. Avšak při detailním zkoumání si lze povšimnout drobného rozdílu. Celkově byli muži méně kategoričtí než ženy. Z otázek vybraných pro tyto účely lze dovodit procentuální rozdíl mezi hodnocením, kde ženy vykazují negativnější vztah k cizincům.

3.2.1 Hodnocení výsledků kvantitativního výzkumů

Po očištění výsledku dotazníkového šetření o odpovědi lidí, kteří se v Mladé Boleslavi nepohybují (Otázka č. 1), se kompletně potvrdila první hypotéza výzkumu. První hypotéza tvrdila, že majoritní společnost má negativní vztah k cizincům. Hodnocení jednotlivých otázek, které následuje níže, zdůrazňuje možné motivy takového vztahu.

Při podrobném zkoumání výsledků jednotlivých otázek se vyskytují zajímavé souvislosti. Tyto souvislosti jsou popsány v této části podkapitoly. Ve třetí otázce dotazníkového šetření – Jak hodnotíte následující kritéria, dochází ke korelaci hodnocení chování cizinců a jejich zapojení do české společnosti (viz Obr. 7). Z hlediska definice či primárního pochopení pojmu zapojení cizinců do české společnosti pravděpodobně došlo ze strany majoritní společnosti k zhodnocení chování cizinců. Majoritní společnost hodnotí špatné či velmi špatné chování cizinců (dle dotazovaných) rovnocenně neboli započítá ho do zapojení do společnosti. Jinými slovy došlo k situaci, kdy zapojení cizinců do české společnosti se rovná chování cizinců, a to nehledě na ostatní oblasti spojené se zapojením či integrací. Pro připomenutí, Usnesení vlády České republiky o postupu při realizaci Koncepce integraci cizinců nezahrnuje do pěti klíčových oblastí integrace cizinců jejich chování. Avšak, vzhledem k hodnocení chování a zapojení do české společnosti vzniká pár otázek: dle čeho je hodnoceno chování cizinců, neboli co se dá počítat za špatné či velice špatné chování u cizinců, co je dle majoritní společnosti zapojením do společnosti neboli které prerekvizity musí být splněny pro integraci. Tento jev lze taktéž označit za nedostatek dotazníkového šetření, kdy v dotazníku nebyly stanoveny přesné definice těchto dvou pojmů. Domněnkou taktéž zůstávají důvody či motivy k takovému hodnocení. Není jasné, zda se majoritní společnost osobně potkala s nevyhovujícím chováním cizinců a s neintegrovanými jedinci minoritní společnosti nebo takové hodnocení pochází ze stereotypů, předsudků a obdobných vnějších vlivů ze strany medií a okolí.

Podobná situace se vyskytuje u kritéria jazyková vybavenost, kdy majoritní společnost ohodnotila jazykové znalosti cizinců negativně. Stejně jak u dříve zmíněných oblastí nelze jednoduše určit, co považuje česká společnost za špatnou (případně velmi špatnou) znalost českého jazyka. Potenciálně mohli respondenti dotazníkového šetření hodnotit jazykovou vybavenost dle přízvuku či chyb v řeči, nikoliv však dle skutečné znalosti. Z osobních zkušeností v rámci semistrukturovaných rozhovorů a dobrovolnického programu výzkumnice usoudily, že jazyková znalost většiny cizinců je více než dostačující pro běžný život v České republice. Integrační centra CIC a CPIC, které působí v městě, provozují velké množství kurzů českého jazyka za účelem zlepšení jazykových znalostí u cizinců, kteří v Mladé Boleslavi již nějakou dobu bydlí, a taktéž vybudování základních znalostí u nově příchozích cizinců. Obě centra poskytují velkou část jazykových kurzů zadarmo, což vyvolává ještě větší zájem minoritní společnosti o ně. Tato skutečnost koliduje s hodnocením dotazovaných v otázce jazykových schopností. S velkou pravděpodobností chyběla respondentům definice či popis pojmu jazyková znalost, kdy výzkumnice nevkládaly do cizinců naděje na excelentní znalosti českého jazyka, ale pouze chtěly ohodnotit základní znalosti, které by měly stačit pro běžný život či základní komunikaci.

U kritéria vzdělání cizinců a jejího hodnocení je důležité zmínit, že poměrně negativní hodnocení může být odůvodněno tím, že majoritní společnost není obeznámena se skutečnou úrovní vzdělání cizinců. V rámci kvalitativního výzkumu (viz. 3.3 Výsledky kvalitativního výzkumu) se ukázalo, že cizinci mají mnohem lepší úroveň vzdělání, než je společností známo. Taktéž poměrně často skutečně dosažené vzdělání cizinců nekoreluje s pracovní pozicí, kterou vykonávají. Tento fakt velice ovlivňuje hodnocení majoritní společnosti.

Poslední kritérium třetí otázky Pracovní uplatnění cizinců, který dostal nejlepší hodnocení ze všech, může být důvodem veřejného odmítání cizinců. Majoritní společnost má ve zvyku zdůrazňovat při veřejných debatách argument „Cizinci zabírají Čechům práci“. Dobré hodnocení pracovního uplatnění cizinců může být odůvodněno výše uvedeným přesvědčením. Jinými slovy, majoritní společnost usiluje o horší pracovní uplatnění cizinců z důvodů uměle vytvořeného nedostatku pracovních míst pro majoritní společnost. Avšak na tuto skutečnost bylo poukázáno v otázce č. 5 dotazníkového šetření.

Výsledky čtvrté otázky, která měla za úkol odhalit problematické oblasti interkulturních vztahů na Mladoboleslavsku, poukazuje na dříve zmíněné skutečnosti a znovu zdůrazňuje skutečnost, že stereotypy, předsudky a média velice ovlivňují veřejný vztah k minoritě. Stejně jako u předchozí otázky zůstává domněnkou, co respondenti považují za problematické u chování cizinců, jejich jazykové vybavenosti či vzhledu a co se považuje za přizpůsobení místní kultuře. Avšak pozitivní odpovědi na tuto otázku ponechávají prostor pro naději, že se v budoucnu může situace změnit k lepšímu a že lidé budou „mít vztah ke konkrétnímu člověku, nikoliv „k cizincům“¹³

V následující otázce „Jak hodnotíte následující výroky?“ (Otázka č. 5 dotazníkového šetření) si nelze nepovšimnout dvou skutečností. Za prvé, majoritní obyvatelstvo má celkově poměrně negativní vztah k přílivu cizinců do České republiky, avšak nevadí mu běžně potkávat cizince ve své zemi a projevuje se zde snaha o toleranci cizích kultur. Takové hodnocení znovu poukazuje na skutečnost, že existují oblasti, které české společnosti překáží v akceptování cizinců a jejich přílivu. Za druhé, cizinci, kteří jsou majoritou vnímáni jako levná pracovní síla, nejsou ekonomickým přínosem, ale hrozbou. Majoritní společnost věří, že cizinci jim zabírají pracovní místa, což lze považovat jako hrozbu na trhu práce. V případě takového přesvědčení mohlo místní obyvatelstvo usoudit, že jsou cizinci pro českou ekonomiku hrozbou, a to z důvodů možného nedostatku pracovních pozic pro majoritu v budoucnu. Obě skutečnosti upozorňují na nedostatek informací, a to jak z pohledu výzkumnice, tak i majoritní společnosti. Výzkumnice nemohou jednoznačně určit, co přesně majoritní společnost chce změnit na dosavadním interkulturním vztahu obou společností, avšak stejně tak majoritní společnost vzhledem k nedostatku informací nemůže objektivně hodnotit cizince.

Druhá část dotazníkového šetření však poukazuje na skutečnost, že i při špatném vztahu k cizincům nemá majoritní společnost na výběr – cizince potkává běžně. Cizinci v české společnosti jsou a budou, a majoritní společnost je bude potkávat v práci a v osobním životě. Nehledě na snahu majoritní společnosti se cizincům vyhýbat, dostávají se do problému, kdy mají v pracovním kolektivu cizí statní příslušníky, mají spolužáky cizince či jejich děti mají za kamaráda cizince. S rostoucím množstvím cizinců nemůže majoritní společnost zůstávat v izolaci a

¹³ Odpověď jedné z respondentek dotazníkového šetření (otázka č. 4, pole „jiná“).

dříve či později bude česká společnost nucena cizince přijmout a těsně s nimi spolupracovat.

Obě výchozí hypotézy výzkumu se potvrdily. V případě první hypotézy zůstávají otázkou důvody onoho vztahu k minoritě a opodstatněnost vzhledem k etnickému klimatu v Mladé Boleslavi a okolí. Potvrzení druhé hypotézy poukazuje na skutečnost, že více vzdělaní jedinci mají menší počet předsudků k cizincům. Lze tak usoudit, že zvýšení úrovně vzdělání obyvatelstva, a to nejen standartního (ve smyslu povinné školní docházky a vysokoškolského studia), ale i vzdělání o cizích kulturách, může změnit současný stav k lepšímu. Důležité je zmínit, že mladší generace české společnosti nemá již tak silné předsudky o cizincích v porovnání s generací, která zažila nepříjemné historické události spojené s minoritní společností. Lze tak sledovat změnu v čase, kdy mladí lidé jsou již narozeni mezi velkým počtem cizinců a jsou na ně zvyklí. Tato skutečnost působí pozitivně na interkulturní vztah majoritní a minoritní společností. Dle přílohy 9 lze usoudit, že ženy mají negativnější vztah k cizincům, ale takové hodnocení se mohlo objevit z důvodu menšího zapojení žen do interkulturních vztahů. Tak například, muži pracující v provozních halách společnosti Škoda Auto a.s. mají méně předsudků o cizincích, protože s nimi běžně komunikují a spolupracují. Ve stejné době jsou ženy více izolovány od cizinců (např. mateřské dovolené) nebo nemají stejně velké příležitosti ke komunikaci a spolupráci s nimi jako muži.

Vše výše zmíněné by se mělo majoritní a minoritní společností brát v úvahu. Vztah majoritní společnosti by měl být změněn, a to pomocí opatření vlády, zájmových organizací a samotné minoritní společnosti. Jednotlivé návrhy pro zlepšení situace jsou k nalezení v kapitole 4. Návrhy a doporučení ke zlepšení motivace zaměstnanců cizinců.

3.3 Výsledky kvalitativního výzkumu

Kvalitativní výzkum zahrnuje sběr dat v podobě semistrukturovaných rozhovorů s respondentky, jejich analýza, kódování a sběr kritických incidentů¹⁴

¹⁴ Dle Flanagana (1954) je technika kritických incidentů souborem postupů pro shromažďování přímých pozorování lidského chování tak, aby se usnadnila jejich potenciální užitečnost při řešení praktických problémů a rozvíjení širokých psychologických principů. Z interkulturního hlediska definují Fiedler, Mitchell a Triandis (1971) interkulturní incidenty jako situaci interakci, „kterou Američan shledává konfliktním, záhadným nebo který pravděpodobně nesprávně vyloží, a (...) který

z provedených rozhovorů a z participativního pozorování. Kvalitativní část výzkumu trvala po dobu přibližně jednoho roku, během kterého se výzkumníci podařilo uskutečnit 14 rozhovorů respondentky včetně jejich následné analýzy. Rozdělení respondentek semistrukturovaných rozhovorů bylo rovnoměrně: 7 z nich pochází ze Slovenska a 7 z ruských mluvčích zemí: 4 z Ukrajiny, 2 z Ruska a 1 z Běloruska. Všechny rozhovory byly uskutečněny dle souhrnu otázek (viz. Příloha 3). Jednotnost otázek u všech rozhovorů je pomohla lépe proanalyzovat a následně udělat závěry o průběhu integrace cizinců v České republice. Jednotnost otázek také zformovala kódování rozhovorů, které přispělo k odhalení problémů cizinců a okruhů, které cizince nejvíce trápí. Frekvence výskytu jednotlivých okruhů či kódů v rozhovorech (viz Tab. 8) poukazuje na skutečnost, že cizinci se nejvíce zajímají o práci, majoritní společnost, integraci a o jejich zemi původu.

Tab. 8 Výsledky kvalitativního výzkumu – Četnost výskytu jednotlivých kódů

Kód	Četnost
Práce	68
Majorita z pohledu cizinců	55
Integrace (transformace)	55
Domácí země (všechny zmínky)	54
Adaptace (Stres, vnitřní boj)	53
Stát a úřady	46
Český jazyk	44
Partner/Rodina	38
Diskriminace	35
Pobytový status	31
Vzdělání	28
Kamarádi	24
Chování cizinců (stereotypy o tom)	23
Pracovní agentury	21
Finanční ohodnocení	21
Vztah s minoritou (vztah s ostatními cizinci)	17
Úspěch/Seberealizace	16
Porušení pracovních podmínek	16
Mafie	3

Zdroj: Vlastní zpracování

může být interpretován poměrně jednoznačným způsobem, s dostatečnými znalostmi o kultuře".

Mimo jiné podařilo se výzkumníci uskutečnit 2 rozhovory s integračními centry v Mladé Boleslavi: CIC a CPIC. Rozhovory s integračními centry na začátku průzkumu poskytly zajímavý pohled na minoritní společnost a její problémy v Mladé Boleslavi, a to z profesionálního hlediska.

3.3.1 Integrační centra

Prvním rozhovorem s integračními centry byl rozhovor s třemi sociálními pracovníci Centra integrace cizinců, o.p.s. (CIC). CIC sídlí v Kulturním domě Mladé Boleslav (Dukelská 1093). Centrum se zabývá sociálním poradenstvím, jazykovou výukou a dobrovolnickou aktivitou. V případě rozhovoru s Centrem integrace cizinců, o. p. s, kterého se zúčastnily tři sociální pracovníce centra, je nejprve důležité zmínit služby, které tento centrum v Mladé Boleslavi poskytuje.

Hlavní specializací centra je sociální poradenství, v rámci kterého sociální pracovníci pomáhají individuálním klientům vyřešit jejich problém. Avšak centrum poskytuje i kurzy češtiny pro různé jazykové úrovně – převážně kurzy pro začátečníky a mírně pokročilé. Poslední významnou službou CICu je dobrovolnický klub, který se specializuje na mentoring a otevřené kluby. Cílem dobrovolnického klubu je propojení majoritní společnosti s minoritní a pomoc cizincům na cestě k integraci. V rámci mentoringu se pravidelně schází dobrovolník s cizincem a domlouvají se spolu na náplni schůzky. Typickým příkladem mentoringu v CICu je pomoc pro školou povinné cizince s češtinou a jinými školními předměty. V rámci otevřeného klubu se scházejí skupiny osob (5 – 10 lidí) pro trávení volného času, v rámci kterého mohou cizinci procvičit češtinu a sdílet své zkušenosti. Příkladem otevřeného klubu je otevřený klub v Mladé Boleslavi pod vedením jedné z výzkumníků (podrobněji viz. 2.2 Kvalitativní výzkum). Na svých webových stránkách (Centrum pro integrace cizinců, 2012) centrum uvádí, že jejich posláním a mottem je „Pomáháme imigrantům stát se našimi spoluobčany“. Sociální pracovníci CICu v rozhovoru definovaly úspěšnou integraci jako občanskou integraci:

“Pro nás je to stav, kdy tady cizinci nějakým způsobem působí, nějakým způsobem jsou znalí zákonů a respektují demokratické řízení, které v České republice je.... Z našeho pohledu je integrace vnímaná jako, když cizinci přijdou do České

*republiky, chtějí tady zůstat, tak nějakým způsobem akceptují hodnoty, které Česká republika má v Ústavě a v Listině základních práv a svobod*¹⁵.

U otázky „A od koho se o vás (o centru) cizinec vlastně dozví?“ zastávají sociální pracovnice názor, že ne každý cizinec potřebuje pomoc, avšak: „*Samozřejmě počítáme, že většina o nás neví*“. Dle slov pracovnic tady funguje i takzvaná metoda „sněhové koule“ – současní klienti přivedou další. Co se týče propagace, má CIC informační letáky na Odboru azylové a migrační policie v Mladé Boleslavi a inzeráty v místních novinách (v rozhovoru zazněl Boleslavan). Zajímavé je genderové rozdělení klientů, kteří se obrací pro pomoc do centra – ve všech aktivitách převládají ženy, které tvoří pouze 36,2 % cizinců v okrese Mladé Boleslav (dle statistik ČSÚ pro rok 2018 (Český statistický úřad, 2020)). Silnou stránkou centra jsou jejich zkušenosti – tato nezisková organizace působí v České republice od roku 2003. Během 17 let se podařilo CICu získat velké množství zkušeností, vytvořit vlastní metodiky a přístupy k práci. Ukázkou těchto zkušeností je jazyková cena LABEL, kterou centrum dostalo za vlastní metodiku přístupu k výuce českého jazyka, a to za nízkoprahový kurz češtiny. Za slabou stránku centrum označuje nedostatek financí, kvůli kterému dle slov pracovnice „*nemáme úplně možnost přemýšlet o stabilním rozvoji a reagovat na některé situace dostatečně flexibilně...jako o.p.s. nemáme grantované financování, jako třeba sousední organizace (CPIC)*“. Avšak centrum má podporu města a podporu Evropské unie v rámci projektu Komplex in MB. Komplex in MB je projektem evropského sociálního fondu zaměřený na zajištění dostupné pomoci nezaměstnaným cizincům, prevenci nezaměstnanosti za účelem dosažení stavu, kdy místní prostředí je lépe připraveno na řešení konkrétních problémů imigrantů ve městě i případných budoucích ekonomických či migračních výkyvů (Evropská Unie, 2019).

Dále v rozhovoru byly zmíněny hlavní překážky v integraci a problémy, se kterými se cizinci běžně potkávají. Za stěžejní překážku v integraci označuje CIC jazykovou bariéru: „*Pokud zvládnou jazyk na nějaké úrovni, že se dohodnou, domluví, tak to už je velký potenciál k tomu, aby se cítili lépe*“. Byl zmíněn i rozdíl hlavního města Prahy a ostatních regionů: „*V Praze jsou určité skupinky, které přežijí bez toho, aniž by musely komunikovat česky. Zvládnou komunikovat jen v ruštině a angličtině.*“

¹⁵ Zde a dále je citován rozhovor výzkumnice se sociálními pracovnicemi CICu.

¹⁶ V citacích rozhovorů je zachována původní gramatika respondentek.

Myslím, že se to netýká jiných částí Česka“. Sociální pracovnice tak zdůrazňují důležitost jazykových kurzů v Mladé Boleslavi, které centrum poskytuje pro klienty zadarmo. Další bariérou dle CICu je neznalost zákonů a porušení pracovního práva. Neznalost českých zákonů je opodstatněná tím, že „informace se k nim (cizincům) těžko dostávají, takže mnoho z nich vlastně netuší, jaké jsou rozdíly oproti tomu, co bylo u nich“. S neznalostí zákonů a nedostatkem relevantních informací souvisí dle sociálních pracovnic CICu přebytek informací, které se k cizincům prostřednictvím informačních letáků a dalších kanálů dostávají: „Dostanete takovouhle brožurku (na prstech ukazuje cca 3 cm) s komplexními informacemi a neví, co s nimi. Neví, co má přečíst, na co se má připravit či tomu nerozumí na 100 %“. Obdobný názor zastává i druhá sociální pracovnice, která k tomu přidala: „Mě k tomu ještě napadlo, že i když člověk dostane tu informaci, která by mu hodně pomohla, tak na to musí být připravený, protože pokud na to člověk v tu chvíli nějakým způsobem nemá, tak tu informaci stejně nepoužije, a dostane se k tomu třeba až za 5 let“.

Kromě výše zmíněných problematik bylo zmíněno i samotné porušení zákoníku práce ze strany zaměstnavatelů. Dle slov CICu: „Je důležité, aby zaměstnavatele neobcházeli zákoník práce...pak by cizinci nemuseli tolik řešit, že něco naznají“. Jako nástroj kontroly sociální pracovnice zmiňují Inspektorát práce: „Inspektorát práce by v tomhle tom měl fungovat lépe a efektivněji. Oni nějaký kontroly probíhají, ale často se to zaměřuje na nelegální zaměstnávání, kde dost často jsou postižení ti cizinci, který nemají ten papír o tom, že mohou pracovat a dost často to ani nevědí, že zrovna můžou nebo nemůžou. Tak aby prostě byli jako významně trestaní tyhle běžně používané praktiky zaměstnavatelů a pak si myslím, že by se to jako trošku urovnalo“. Porušení zákoníku práce zaznamenává integrační centrum nejen u agentur práce, ale i u velkých společností: „Je to obecně u těch zaměstnavatelů pravidlo (porušování zákoníku práce), u těch agentur je to ještě horší o něco než u většiny zaměstnavatelů. Řekněme, že Škoda auto v pohodě, u dodavatelů už ne... Hlavně tady je (v Mladé Boleslavi) těch personálních agentur velké množství, a pak často když jsou s ní nějaké problémy, tak se akorát přejmenuje se a pokračuje dál“. K problémům na cestě k integraci cizinců označuje CIC i vztah majoritní společnosti k cizincům: „Znám Čechy, kteří dokonce reagují tak, že ty jsi dobrý Ukrajinec, ty jsi dobrý já nevím kdo, muslim, protože tebe já znám, ty jsi dobrej, ale všichni ostatní jsou špatný. Ale přesně o tomhle to je, aby se Češi

poznali dostatečný počet lidí, aby si řekli, že asi ne všichni jsou taková skupina, jak se o nich píše. Protože já přece už znám tolik lidí z tyhle země, aby bylo možný, že je to obecně tak špatný“. Majoritní společnost by měla být více vzdělána na téma migraci a tento problém byl taktéž zmíněn během rozhovoru: „Většina lidí dosud ještě nechápe princip volného pohybu v rámci EU. A když tohle nechápe Čech, furt je potřeba s ním pracovat, aby pochopil, že on žije ve světě, kdy jsou prostupný hranice, kdy sem může přijet někdo z Polska a je tu vlastně žádoucí pro tohle město, aby se někam posunulo, aby se měli dobře. A vlastně ty pravidla platí pro všechny stejně. Je to úplně jedno, jestli je z Čech, Polska, Ukrajiny nebo Běloruska“. Během rozhovoru taktéž vynikly zajímavé kritické incidenty cizinců klientů centra. První kritický incident souvisí s očekáváním cizinců vzhledem k imigraci do České republiky a realitou:

„Stává se nám, že přijedou klienti a jsou zklamaný z toho, že očekávali, že se budou mít, budou dělat podobnou práci jako dělali u nich v zemi, ale bude to za lepší peníze. Na tohle si myslím jako že plno lidí není připravených. Měla jsem tady paní z Bulharska, který byla Ing. A tady pracuje v kuchyni jako pomocná síla. Byla velice zklamaná, přišla na kurzy češtiny, je začátečník a jakoby říkala, já jsem tady Ing. a já tady dělám v té kuchyni. Ale já jsem jí říkala, já když jsem byla v Irsku, taky jsem pracovala v obchodě a taky jsem tam nemáchala vysokoškolským diplomem. Takže na tohle si myslím, že není plno lidí připravených. Potom třeba nejsou připravený na ty finance. Zaměstnavatel jim naslibuje určitej plat. Vidí to v ty hrubý částí, ale nepočítají s tím, že to nebude tolik a nemají finanční rezervy. Víím, že přijedu sem a musím mít nějakou finanční rezervu, že nemůžu počítat s tím, že za týden, tady s těma penězma vydržím týden“.

Tento kritický incident poukazuje na nedostatečnou přípravu a informovanost cizinců před příjezdem do České republiky. Mnozí mají neopodstatněné očekávání, které po příjezdu do Česka nejsou splněna. Taková skutečnost demotivuje cizince k integraci, ačkoliv na začátku měli v plánu se integrovat do místní společnosti. S tímto je spojená dobrovolnická aktivita, kterou CIC pořádá pro svoje klienty a veřejnost. Pracovnice centra zdůrazňuje důležitost dobrovolníků při práci s cizinci a uvádí kritický incident spojený s tím:

„Určitě bychom potřebovali dobrovolníky. Jak na tu individuální práci, buď i na výuku češtiny. Máme tady teď jednu paní, která je tady sama, je to pro ni hodně těžký.“

Určitě by hodně uvítala, kdyby tady měla někoho, kdo by jí pomohl i s těma běžnýma věcmá, jakoby v rámci pobytu tady. Ve městě jakoby kamarádka. Pak tady pořádáme jakoby otevřené kluby, což jsou setkání, kdy chceme propojit cizince s Čechama. Už jsme tady nějaký aktivity měli, tak určitě i na to bychom uvítali nějakého dobrovolníka, který by nám pomohl s tou organizací. Navíc minulý týden jsme měli závěrečnou lekci v kurzu češtiny, kdy studenti projevíly zájem o nějaké společné výlety. Tak i na to bychom uvítali nějakého dobrovolníka. Protože oni mají zájem převážně o aktivity během víkendu, kdy nechodí do práce a my to úplně z časových důvodů nejsme schopni zvládnout v takové intenzitě. Takže by se nám nějaký dobrovolník hodil i na tohle to“.

Z komentáře pracovnice CICu lze udělat závěr, že dobrovolníci jsou podstatnou částí integrace cizinců. Mnozí cizinci se chtějí integrovat do české společnosti, avšak potřebují k tomu pomoc. Taktéž lze z výše uvedeného komentáře usoudit, že cizinci mají zájem o poznávání české kultury, mají zájem o propojení s majoritní společností. Otázkou zůstává ochota majoritní společnosti se podílet na takových aktivitách. Dobrovolnictví v rámci integrace minoritní společnosti může být velice užitečné. Jedním z příkladů užitečnosti dobrovolnictví je doučování školáků: „*Třeba máme jednoho studenta, který půjde studovat na střední školu. Takže si umím představit, že by se to dobrovolnictví dalo využít v případě nějakého doučování nebo porozumění textu a takhle*“¹⁷.

Na rozhovor s CIC navazuje i rozhovor s Centrem pro podporu integrace cizinců (CPIC). CPIC je vládním zařízením financovaným z národního programu Azylového, migračního a integračního fondu (Správa uprchlických zařízení MV, 2020). Celkem Ministerstvo vnitra eviduje 10 integračních center po celé České republice v návaznosti na Koncepti integraci cizinců (Česká republika, 2018). Od listopadu 2018 působí tento vládní projekt i v Mladé Boleslavi v Domě kultury (Dukelská 1093). V rámci své činnosti v Mladé Boleslavi poskytuje CPIC následující služby: sociální a právní poradenství, jazykové a sociokulturní kurzy. Na rozdíl od CIC má CPIC jinou cílovou skupinu klientů – občany třetích zemí¹⁸. Pracovnice CPIC definují úspěšnou integraci jako:

¹⁷ Během rozhovoru měl CIC nedostatek dobrovolníků pro vykonávání doučování. V současné době (duben 2020) probíhá doučování klientů školáků, na kterém se podílejí dobrovolníci ze středních škol.

¹⁸ CIC poskytuje svoje služby i občanům EU.

„Tak pro nás je ta úspěšná integrace už to, že ten člověk sem přijede a má chuť tu zůstat. I nadále si například prodlouží povolení k pobytu. Jo, že víme, že se mu tu líbí, a nějakým způsobem si tu našel bydlení, přátele, má zajímavou práci“¹⁹.

Při hodnocení přístupu cizinců k integraci CPIC zmiňuje, že každý z klientů má individuální přístup: *„Někdy je velice vidět, že ten klient má zájem jenom o to, aby tady pracoval, vydělával peníze, poslal je do té země svého původu. Někdy je opravdu vidět že má velký zájem, účastní se právě těchto akcí, chodí na sociokulturní kurzy, má pravidelnou docházku na těch kurzech, takže opravdu je to hodně individuální“.* Na rozdíl od CICu převládají mezi klienty CPICu muži. Avšak z národnostního hlediska je situace v obou centrech stejná – nejvíce se pro pomoc obrací členové ukrajinské menšiny. Mimo jiné poskytuje CPIC odlišný názor na dobrovolnictví: *„Dobrovolníky nemáme. Celkově jako správa uprchlických zařízení s dobrovolníky plně zatím nemáme...nechci říct pozitivní přístup, ale nepotřebujeme je“.* Avšak CPIC provádí terénní poradenství díky kterému má minoritní společnost možnost se o centru dozvědět: *„Chodíme do terénu každé úterý a přímo hledáme klienty ve firmách. Chodíme třeba po vietnamských obchodech, večerkách, restauracích, nebo když narazíme na gruzínské bistro, turecké, tak se tam objevíme, předáme letáček, pokud nám rozumí předáme informace, když ne – přímo je směřujeme do centra, s tím že tu máme tlumočnicka.*

Toto centrum se potýká s problémy spojené s jazykovou bariérou – dle slov vedoucí centra chybí centru tlumočníci pro lepší porozumění s některými klienty. Zajímavou činností centra jsou sociokulturní kurzy: *„Jsou to takzvané besedy, workshopy, přednášky na téma, které v uvozovkách hoří, nebo vidíme, že v poradenství je velice časté, například slučování rodin, zaměstnanci klienti, kteří jsou tu už přes dva roky, tak mají zájem si sem z Ukrajiny dostat třeba manželku, tak se chtějí zeptat, jaký je proces, jak jí sem vlastně mají dostat, tak budeme dělat teďkon kurz na slučování rodin. Začínali jsme: Seznamte se s Mladou Boleslaví, Vítejte ve středních Čechách, teď jsme měli Pracovně právní vztahy, Velikonoce, a snažíme se to vždy přizpůsobit požadavkům našich klientů, nebo když jsou třeba Velikonoce, tak uděláme něco odlehčeného, aby to nebylo jenom biflování informací“.*

¹⁹ Zde a dále je citován rozhovor výzkumnice s vedoucí a sociální pracovnící CPICu.

Mimo jiné centrum aktivně spolupracuje s městem Mladé Boleslav. Vedoucí CPIC je členem Komise pro integraci etnik a národnostních menšin Mladé Boleslav. Ve spolupráci s CPIC uspořádala Komise 14. září 2019 Festival kultur v prostorech Základní školy Kosmonosy (ZŠ Kosmonosy). Na Festivalu kultur byly přestaveny menšiny z Mongolska, Slovenska, Bulharska, Turecka, Vietnamu, Ukrajiny, Arménie a Kolumbie. Každá komunita měla svůj stánek s tradičním občerstvením a napojí (viz Obr. 18). V rámci celodenní události měla každá komunita vystoupení, v rámci kterého představila svoje národní písně a tance. Festival byl rozdělen do dvou částí: dopoledne byl festival uspořádán pro žáky ZŠ Kosmonosy, odpoledne byla událost zpřístupněna pro širokou veřejnost. Události se zúčastnilo velké množství členů majoritní společnosti a také minoritní společnost města.

Zdroj: Vlastní archiv

Obr. 18 Festival kultur – 14. 9. 2019

Dalším patrným rozdílem obou center je každotýdenní asistence CPIC na odboru azylové a migrační politiky (OAMP)²⁰ v Mladé Boleslavi: „*My na tom OAMPu máme*

²⁰ Odbor azylové a migrační politiky je útvarom Ministerstva vnútra pro výkon pôsobnosti vymezené ministerstvu v oblasti mezinárodnej ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, koncepcie integrace

i asistenci, každou středu je tam vlastně sociální pracovnice, která pomáhá klientům OAMP, a když něco potřebují, tak je pošle k nám na poradenství“. Spolupráce CPIC a OAMP vznikla díky tomu, že CPIC je vládním projektem Ministerstva vnitra. Z tohoto důvodu je opodstatněná tak blízká spolupráce těchto zařízení.

Dle slov vedoucí CPIC největší zájem projevují klienti o poradenské služby a o kurzy českého jazyka. Maximální kapacita kurzu je 20 lidí, avšak při velkém zájmu uspořádá CPIC více kurzů zároveň: *„vždycky ty kurzy otvíráme, když přijdou lidi, a pokud je minimální počet těch zájemců, což je 10, tak vždycky otvíráme ty kurzy“.*

K problematice vztahu majoritní společnosti k cizincům se vedoucí centra vyjadřuje následovně: *„Nelze říct, jestli ten vztah je pozitivní nebo negativní. To je hodně obecné, ale jelikož když si tu přečtete nějaké zprávy, které jsou na Mladoboleslavsku ať už v deníku nebo na internetu, tak se hodně opalují ty zprávy, že cizinec udělal to a to, což si myslím, že může působit právě negativně vůči těm cizincům. A většinou se teda jedná o euroobčany jako Poláky, Slováky, že například byly nějaké bitky, nebo se různě opili, a tohle si myslím, že není úplně dobrá reklama pro cizince. Naopak město a firmy mají k cizincům kladný přístup. Firmy kladou důraz na to, aby se ti osvědčení zaměstnanci integrovali, aby tady zůstali, protože s nimi mají dobrou zkušenost, vložili do nich spoustu úsilí a práce, takže si myslím, že ti zrovna ano, ale u ostatních lidí to nemohu posoudit“.*

Během rozhovoru se sociální pracovnicí CPICu měly výzkumnice možnost dozvědět o nejčastějších problémech klientů tohoto centra. Z rozhovoru vyplývá, že nejčastějšími problémy, se kterými se cizinci obrazejí na CPIC, je zaměstnání. Jedná se především o problémy spojené s pracovní smlouvou a s ní spojenými záležitostmi: docházka, přesčasy, dovolená apod. Dle sociální pracovnice je obrovským problémem neinformovanost cizinců před příchodem do země: *„Tak já domnívám, že by měli být více informovaní v té zemi původu, vůbec než sem přijdou o té problematice, protože potom můžou podepsat jakoukoliv smlouvu a nerozumí tomu protože každý stát je odlišný, a neměli by celkově přicházet do české republiky bez minimálních informací třeba o tom zaměstnávání, protože s tou problematikou*

cizinců, státního integračního programu a schengenské spolupráce. Odbor je útvarem ministerstva pro řízení organizační složky státu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra; předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců (Ministerstvo vnitra, 2019).

se setkáváme nejvíc“. Informování cizinců před příjezdem do České republiky si představuje sociální pracovnice jako informace poskytnuté či vytištěné na ambasádách České republiky v zahraničí. Poslední podstatnou zmínkou v rozhovoru s CPIC byly nástroje, kterými jsou cizinci nalákáni na práci v České republice. Z konverzace vyplývá skutečnost, že velkou roli při zaměstnání cizinců hraje výše platu. Avšak výhodná nabídka v podobě vysokého platu může následně cizincům přinést problémy: „*Tam je celkově problém, že někteří cizinci jsou nalákáni na výhodnou nabídku, a vstoupí třeba do toho agenturního zaměstnávání, a potom se ty podmínky změni velmi rychle a dostanou třeba jiné pracovní smlouvy, a už se začíná takové kolečko neinformovanosti od toho zaměstnavatele nebo od té agentury práce k tomu cizinci, což vlastně není chyba toho cizince, ale toho zaměstnavatele, nebo té agentury*“. K celkové problematice agenturního zaměstnávání v Mladé Boleslavi se centrum rozhodlo nevyjadřovat.

Tyto dva rozhovory poskytují velice zajímavý a hlavně profesionální pohled na migraci a integraci cizinců. Zkušenosti center poukazují na skutečnost, že cizinci jsou velice často v znevýhodněné pozici.

3.3.2 Semistrukturované rozhovory

V návaznosti na rozhovory s integračními centry je nesmírně důležité se podívat na problematiku migrace a integrace z úhlu pohledu minority. 14 semistrukturovaných rozhovorů s členy minoritní společnosti poskytuje náhled na proces postupné integrace po dobu strávenou v České republice a poukazuje na problémy spojené s tímto procesem. Tabulka 9 obsahuje informace o respondentkách výzkumu: země původu, věk, doba strávená v České republice a hlavní důvod k migraci.

Tab. 9 Výsledky kvalitativního výzkumu – Profily respondentek semistrukturovaných rozhovorů

Číslo rozhovoru ²¹	Země původu	Věk	Doba strávená v ČR ²²	Důvody k migraci
INT1 – paní S.	Ukrajina	29 let	1 rok	Rodinné důvody
INT2 – paní T.	Ukrajina	18 let	1 rok	Studium na VŠ
INT3 – paní V.	Bělorusko	22 let	6 let	Studium na VŠ
INT6 – paní K.	Slovensko	25 let	6 let	Rodinné důvody

²¹ Číslování rozhovorů odpovídá číslování v rámci kódování.

²² Uvedené informace jsou platné ke dni uskutečnění jednotlivých rozhovorů.

INT7 – paní K.	Slovensko	31 let	11 let	Rodinné a pracovní důvody
INT8 – paní M.	Rusko	23 let	6 let	Studium na VŠ
INT9 – paní T.	Ukrajina	50 let	18 let	Rodinné a pracovní důvody
INT10 – paní T.	Ukrajina	50 let	23 let	Pracovní důvody
INT12 – paní M.	Slovensko	23 let	1 rok	Rodinné důvody a studium na VŠ
INT13 – paní V.	Slovensko	33 let	14 let	Pracovní důvody
INT14 – paní G.	Slovensko	40 let	18 let	Rodinné a pracovní důvody
INT15 – paní N.	Rusko	34 let	5 let	Rodinné důvody
INT16 – paní T.	Slovensko	40 let	14 let	Rodinné a pracovní důvody
INT17 – paní Z.	Slovensko	38 let	16 let	Pracovní důvody

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno (viz Tab.9) nejvíce frekventovanými kódy všech rozhovorů byly následující kódy Práce, Majorita z pohledu cizinců a Integrace a Domácí země. Avšak v rámci lepšího pochopení je relevantní zmínit kódy Český jazyk, Diskriminace, Vzdělání, Porušení pracovních podmínek, Pracovní agentury a Finanční ohodnocení, které velice souvisí s nejméně frekventovanými kódy.

3.3.3 Kód Práce

V rámci kódu Práce jsou zahrnuté všechny zmínky respondentek o práci v České republice a klade důraz na zhodnocení vztahu respondentek k práci, kterou vykonávají. V rámci tohoto kódu se vyskytují i kritické incidenty cizinců spojené s prací na území České republiky. Tak první respondentka, paní S. zmiňuje v rozhovoru svoji zkušenost s diskriminací na pracovišti: *„Na začátku šla jsem vyzkoušet své síly v květinářství, ale to se mi nepovedlo moc. A tam pracovaly taky hrozně zvláštní holky. Nevím proč oni, nebo to byl nějaký rasismus, xenofobie – nevím, jak to správně jmenuje. Pak jenom jeden týden jsem tam vydržela. Hrozně jsem rozčilená. To taky, pracoval jsem jako šroub tam a všichni, nikdo mě tam nevážil vůbec. Dávali mně tam nejhorší práci, kterou jsem tam mohla dostat, a když mi dávali dýška zákaznicky, tak Češky, prodavačky, který tam pracovaly déle, říkaly: Ona to nezaslouží a nadávajte to. Tak jsem tam vydržela jenom týden“*. Podstatné je zmínit, že paní S. má vysokoškolský diplom z oboru zbožíznalství, který si pro účely získání lepší pracovní pozice nostrifikovala v České republice. Bohužel, dle slov respondentky, tento obor není v České republice uznáván v plné míře a práce je přístupná pouze občanům České republiky. Právě proto vykonává S. práci, která není spojená s jejím oborem studia a která neodpovídá jejímu vzdělání. S

komplikacemi při hledání práce odpovídající dosaženému vzdělání se potkaly další 2 respondentky: paní T. (INT9) a paní T. (INT10). Obě mají vysokoškolský diplom z oboru pedagogika, ale nepracují ve vystudovaném oboru. Paní T (INT9) zmiňuje:

„Já jsem si nostrifikovala diplom v Praze na Karlové univerzitě. Strašně jsem chtěla pracovat s dětma. Na jakékoliv pozici – mně to bylo jedno – třeba rozdávat jídlo dětem nebo uklízet ve školce, jo. A nechtěli mě vzít jen kvůli jazyku, protože říkali, že mám ten přízvuk. Kvůli tomu nemůžu do školy a do školky... Někomu se podařilo dostat se do školy, nějakou jednu učitelku znám z ruštiny, že učí na škole. Ale málo, málo lidí jakoby, třeba někdo byl mladší a šel nějakou jinou cestou, ale já jsem češtinu učila od kuchařů v kuchyni. Pak, co jsem se doučovala už normálně, že jsem si brala hodiny češtiny, už to nešlo změnit, co mám nacvičeno z takového běžného života“.

Velice podobný příběh měla i paní T. (INT10): *„Těžko se to hledá. Já jako mám vystudovanou učitelství prvního stupně, ale češtinu neovládám na 100 %, jsem takový perfekcionista, že říkám, že nemůžu jít do školy, abych učila ti děti od začátku, od té první třídy češtinu – musí to být rodilý mluvčí jedině. Ale mám i tu ruštinu, ale to se taky těžko hledá, aby člověk něco našel alespoň na půl úvazku nebo na ten celý úvazek. Občas jsem našla nějakou brigádu na pár měsíců ve školství“.* Tato skutečnost poukazuje na problematické uplatnění cizinců ve vystudovaném oboru.

Opačná je situace u respondentek, které na území České republiky získají vysokoškolské vzdělání. Paní V. (INT3) a paní M. (INT8) na začátku studia taktéž vykonávaly práce na nižších pozicích, avšak v současné době obě vykonávají praxi ve společnosti Škoda Auto, a. s. v příslušných oborech jejich studia. Paní T. (INT9), též studentka vysoké školy, má v úmyslu v budoucnu začít vykonávat praxi spojenou s oborem Finance. Respondentky, které mají středoškolské vzdělání s maturitou, vykonávaly a vykonávají práci, která odpovídá alespoň v nějaké míře jejich vzdělání. Paní G. (INT14) a paní T. (INT16) nastoupily po ukončení střední školy a příjezdu do České republiky na dělnické pozice, v průběhu pár let se dostaly na lepší pracovní pozice. Paní G. zmiňuje: *„Mám takovou práci, já jsme takový vůdčí, takže teď pracuji ve firmě pro Seat, od začátku co sem tu nastoupila tak pracuji vlastně v té stejné firmě, dělala sem všechny dělnické práce a časem sem se dostala, že teď sem mistrová. Vedu tým lidí a to mě baví. Je to jako těžký, ale*

mě to prostě baví...Vzdělání mám středoškolské s maturitou, takže to jim stačilo a nepotřebovali nič k tomu. Oni tam potřebovali hlavně někoho, kdo má znalosti z té výroby, co tam jako vyrábíme, to sem měla, takže předpoklady sem splnila“.

Jedinou respondentkou, která získala práci, která v plně míře odpovídá její vysokoškolskému diplomu je paní N. (INT15): *„No, tak dívejte se. Když jsem se stěhovala sem, tak moje maminka a můj manžel mně říkali, že při nejhorším tady budu uklízečka, protože jsou tady potřeba a uklízet se bude furt. A podívejte se kdo jsem – vyučuji na vysoké škole. Teďka budu psát doktorskou disertaci, resp. začala jsem nad tím pracovat. Uznali mně tady moje ruské vzdělání na Karlové univerzitě. Když jsem to nostrifikovala, tak mně uznali všechny moje certifikáty, všechno, co jsem měla, všechny moje tituly. Dostala jsem tady magistra, co jsem nečekala – říká se, že je to přísný, že většinou za ruské vzdělání se dává maximálně bakalář, a pak se to musí prokázat a udělat zkoušky navíc. Ale já jsem měla i mezinárodní certifikáty, takže jsem s tím problémem neměla. Dělal jsem to všechno sama – nepoužila jsem pomoci firem nebo agentur na to. Dala mně to hodně práce, ale dostala jsem spoustu zkušenosti, stejně tak i u občanství, i u práce. Já to beru tak, že mám nějakou tu pozici a že ta moje úroveň je rozhodně výš, než nějaká uklízečka v zahraničí“.*

Ze všech rozhovorů je patrné, že cizinci vykonávají práci na horších pracovních pozicích, než by měly dle jejich úrovně vzdělání a dle pracovních zkušeností. Kromě jiné respondentky poukázaly na svoje zkušenosti se zaměstnáním přes pracovní agentury. Paní T. (INT9) má negativní zkušenost s agenturami práce: *„Měla jsem nějakou určitou jakoby částku na hodinu a tím to skončilo, co jsem odpracovala – zaplatili mi. Ještě po nás chtěli takové věci, že jsem prostě...ještě po člověkově chtějí to, co třeba nechtějí od zaměstnanců, jo, a oni chtějí po tobě, když jseš obyčejný jakoby člověk bez těch výhod všech“.* Kromě jiné vyjadřuje T. svůj názor k zaměstnávání cizinců přes agentury v současné době. Dle její slov bylo by vhodné *„mít k cizincům více lidský přístup“* a omezit zaměstnávání cizinců přes agentury. Špatný vztah agentur práce k zaměstnancům zmiňuje i paní Z. (INT17): *„Nám taky jako v práci vyhrožovali, když jako seš nemocná, najdi si za sebe náhradu. Ale proč já bych si hledala, když jsem nemocná jako, víš? Ale stejně sis ji našla. Je zajímavý, že oni ti tohle řeknou a stejně si tu náhradu jako najdeš. Protože se bojíš. Asi ten nějaký..ne o to, že bys přišla o práci, ale když seš ještě v agenture, která ti dává*

ubytování, tak spíš o to ubytování se bojíš, že tě vyhoděj. Protože kdyby si měla svoje ubytování, tak práce je tady hodně. Ale spíš oni vlastně nabírají lidi s tím, že my vám dáme ubytování, protože v Boleslavi neseženeš nic, to je jako těžko sehnat podnájem, takže vlastně oni ti seženou, takže vlastně musíš pak. Nebo si najde svoje, odstěhuješ se a pak už seš“. Taktéž Z. zdůrazňuje velké množství přesčasů dle svých zkušeností při práci na agenturu. Paní T. (INT 10) má odlišný názor a zdůrazňuje, že: *„Jednu agenturu nelze srovnávat s druhou. Jsou různé agentury, ale těch dobrých je méně“.* Tento názor paní T. souvisí s jejím zaměstnáním: v současné době pracuje pro agenturu práce, která má dle jejích slov dobrou pověst v městě.

Spolu s kódem Agentury práce je podstatné zmínit i porušení pracovních podmínek, se kterými se respondentky setkávaly. První respondentka (INT1) zmiňuje její zkušenost s neochotou zaměstnavatele: *„Ten první, vlastník toho květinářství nechtěl platit mně vůbec, protože ty jeho holky, který tam pracovaly, řekly, že já jsem jim tam vadila a že jsem tam nepracovala tak, jak by ony to chtěly, a on mi prostě napsal email, když jsem se zeptala, kdy bude moje výplata, on mi napsal email, že nejsem dobrý pracovník a že jsem moc špatná a tak dále, a napsal, že ani nemusí mi platit a že ještě o tom popřemýšlí nebo něco takového. Pomoci svého přítele jsme napsali mu takový email, že potom hned jsem dostala peníze“.* V rozhovoru s paní S. zazněla i skutečnost, že poměrně často jsou Ukrajinci zaměstnávání nelegálně, což dle jejích slov vede k nižšímu finančnímu ohodnocení, horším pracovním podmínkám a nedostatku sociálních výhod. Respondentky, které bydlí na území České republiky přes 15 let, zmiňují, že v současné době jsou cizinci více informováni a více chráněni před nekalými praktikami zaměstnavatelů. Avšak všechny zmiňují své zkušenosti s porušením pracovního práva: neproplacení dovolené, přesčas nad míru pracovní smlouvy a zákoníku práce, neochota zaměstnavatele platit mzdu či výplatu, mzda v menší než sjednané míře. Tak paní Z. sdílela v rámci rozhovoru svůj příběh spojený s porušením zákoníku práce: *„Nebyli lidi, už začínalo být období, že nejsou lidi. To bylo nějak před krizí. Víím, že za mnou přišel mistr, jestli jako nezůstanu v práci. A já říkám no, ale já jsem na 16. Já končím teďka 16 jako jo. A bylo před výplatou si pamatuju, že nemám peníze, nemám jídlo jako jo. A on mi říká, tak jestli zůstaneš, tak já ti koupím bagetu. Takže já jsem vlastně zůstala na 24 a on mi koupil jídlo. A takhle to vlastně i fungovalo. Že*

lidi se takhle nechali upláct, jako že si zůstala na 16 když ti dali jídlo, protože před výplatou si už neměla peníze“.

Všechny zkušenosti respondentek výzkumu jen potvrzují, že cizinci jsou velice často ve znevýhodněné pozici a neznají svá práva. Respondentky z ruských mluvících zemí taktéž uvádí jako překážku k lepší pracovní pozici své jazykové znalosti. Tyto respondentky se shodují v tom, že znalost jazyka a správná výslovnost hrají obrovskou roli. Paní S. (INT1) přišla k následujícímu závěru: *„Jak jsem zjistila, jak jsem pochopila, že pokud nebudu mluvit česky líp, než mluvím, tak prostě mě nikde nevezmou do práce a pořád bude jedno a to též, protože jsem nemohla ani kváknout pořádně a prostě, prostě jsem měla mlčet (myslí mlčet), když se mi něco nelíbilo nebo byl nějaký problém, už jsem nemohla bránit se“.* Avšak S. (INT1) i bez znalosti českého jazyka si našla práci ve velice krátké době. Protikladem je zkušenost paní V. (INT3), která hledala brigádu 3 měsíce, a to bez ohledu na znalost jazyka. Paní V. se podělila o svoje závěry a zkušenosti s hledáním práce: *„Já nevím, když je to nějaký stereotyp uložený u mě v mozku nebo ne, ale mně při...protože hodně Čechů říkají, že to takhle není, že problém není že je tam cizí jméno. Ale podle mého názoru hodně lidí, když vidí cizí jméno, tak se obávají někoho brát do práce, jelikož taky mají nějaké vyložené stereotypy o nějakých cizincích a zrovna se obávají, že nebudou zvládat tu češtinu...Práci jsem sehnala tím způsobem, že v obchodáku jsem chodila takhle s životopisem a házela jsem životopisy jim do ruky a říkala: já umím česky, a že prostě nebude problém ani na pokladně ani ve spolupráci a že bych rada u nich pracovala. Hned jsem získala dvě pracovní pozice“.*

Opačná je situace u respondentek ze Slovenska: drtivá většina se nikdy nepotkala s problémem najít si práci kvůli jazyku. Pouze 3 rozhovory se slovenskými respondentkami probíhaly v češtině. Ostatní 4 respondentky věří, že mezi Slováky a Čechy neexistuje jazyková bariéra. Dle slov respondentek jedinou výjimku tvoří mládež z majoritní společnosti, která nerozumí slovensky. Paní V. (INT13) říká: *„Čeština pro Slovenky není důležitá. Dá se to. Ako odsuzují nás, ale je to jedno. Volají nám všelijak: na čo jsme sem přišli, a že krademe práci Čechům. Ale je to normální“.* Opačný názor zastává Z. (INT17): *„Například mě, co se nelíbí je, když v Čechách žije Slovák a mluví slovensky. Seš v cizí zemi, v Německu bys taky nemluvila česky. Seš v Čechách, máš mluvit česky a máš se přizpůsobit Čechům,*

protože to je jejich jako, jejich země, oni tady maj tydlencty pravidla a prostě ty by si se měla přizpůsobit, protože ty si přišla k nim, oni k tobě nepřišli“.

3.3.4 Kód Majorita z pohledu cizinců

Druhým kódem, který se během rozhovorů vyskytl nejvíce je Majorita z pohledu cizinců. Tento kód pojímá všechny zmínky o vztahu respondentek k majoritní společnosti včetně jejich kritiky vůči Čechům a hodnocení vztahu mezi respondentkami a členy majoritní společnosti. Vztah s majoritou více souvisí se zkušenostmi cizinek s diskriminací a z tohoto důvodu je zahrnut kód Diskriminace do následujícího výkladu. V uskutečněných rozhovorech je často zmíněna skutečnost, že cizinci zabírají Čechům pracovní místa. Respondentky uvádí, že výraz, který ony poměrně často slyší od majoritní společnosti je nepravdivý. Paní S. (INT1) zmiňuje, že v České republice je nedostatek pracovních sil a dále taktéž zdůrazňuje neochotu majoritní společnosti vykonávat horší práci:

„Například, závody nemají pracovníky, proto prostě prosí Ukrajinci, který za menší peníze pak jedou sem pracovat, aby oni přijeli.... Češi pracují na lepších pozicích..., protože když umíš alespoň česky, tak si najdeš nějakou lepší práci...Oni (Češi) pracují, když i pracují na závodě, ale jako majstr (má na mysli mistr). Je to vyšší úroveň. Na tu černou práci, nebo nevím jak, špinavou práci tu dělají Ukrajinci, protože to nikdo nechce dělat. Nejsou pracovníky. Oni nemají ani tolik děti tady, aby vyrostli a šli pracovat na závod. Nikdo už tady nechce pracovat na závodě. Aspoň teda to, co vidím já, ale taky jsem slyšela od své kolegyně v práci, že ona si myslí, že Ukrajinci kradou pracovní místa u Čechů. Ale fakt já neznám žádného nezaměstnaného Čecha, a jenom jsou nezaměstnaní nějaký sociálně skupiny, které prostě nechtějí být zaměstnaní. Řekla bych tak, protože když jsem hledala práci, fakt bylo hrozně moc nabídek, různě, hrozně moc prostě“.

Stejný názor zastává i paní Z (INT17), kdy zmiňuje: *„U nás ve firmě se vždy říkalo, ale to nechci jako nikoho urazit, ale pořád se říkalo. Že Češi dělat nebudou. Víš, jako že prostě asi jsou tak zhýčkaný nebo vidí, že prostě jsou tady doma, tak si může najít nějakou jinou práci. Což teďka možnost je, ale dejme tomu 10 let zpátky“.* Tato zpětná vazba navazuje na kvantitativní výzkum a otázku č. 5 dotazníkového šetření (viz. 3.2 Výsledky kvalitativního výzkumu). Některé respondentky zmiňují k této skutečnosti taktéž souvislost inteligence či vzdělání majoritní společnosti a

jejich vztahu k cizincům. Celkově lze ztotožnit myšlenku většiny respondentek s názorem paní M. (INT8): „*Myslím si, že Češi teď berou všichni cizince dohromady, spolu s těmi, kdo sem jede prostě bez řádného vzdělání, bez žádných zkušeností dělat nějakou práci, nižší pozici. A pak Češi myslí, že všichni cizinci jsou takoví. Možná házejí do jednoho pytle. Já mám takový pocit, ale pokud už s tebou mají nějaký kontakt a pochopí, že nejsi taková, jak ostatní, že už máš vzdělání a umíš jazyk, a prostě máš nějaké chytřejší myšlenky, tak už neberou tebe tak, jak prostě celek*“. V návaznosti na výrok paní M. je důležité zmínit, že respondentky taktéž zcela souhlasí s tím, že Češi mají strach z cizinců a nejsou připraveni na takové množství cizinců. Avšak u většiny slovensky mluvících respondentek je zakotvený jiný názor. Dle čtyř ze sedmi názorů respondentek pocházejících ze Slovenska jsou Češi přátelští. Tyto názory vychází ze zkušeností respondentek a ze skutečností, že tyto respondentky nikdy nezaznamenaly přímou diskriminaci spojenou s jejich národností.

V rámci semistrukturovaných rozhovorů došly výzkumnice k závěru, že mezi samotnými členy minoritní společnosti, stejně jako u majoritní společnosti existuje „hierarchie cizinců“. Paní S. (INT1) zmiňuje, že majoritní společnost rozděluje cizince na „dobré“ a „špatné“: „*Východní část Evropy – což jsme my vlastně, Češi vnímají nás, jakože jsme horší, Američani, Němci, Rakušáci – pro něj jsou lepší lidé, její země jsou pro něj zajímavější. Ukrajina je nezajímá vůbec. Například občan Ameriky, Američan je pro českou společnost zajímavější a užitečnější, než jsme my*“. Stejný názor zastává i paní Z. (INT17), která zdůrazňuje, že takovou „hierarchii cizinců“ vnímají i samotní cizinci. Tuto skutečnost vyjadřuje následovně: „*Já, například, vnímám, že kdyby ještě mezi náma byl Čech, tak první je Čech. Takže já vím, že, i když toho Čecha by si ještě teoreticky porazit mohla, ale musela bys být víc než on, musela bys mít něco navíc, než má on. A ty právě například i to, až pudu z mateřský do práce, tak taky tam bude takovej problém. Ale já už mám výhodu to, že já jsem Česka, já už budu uvádět všude Češka. Tam už se tě nemůžou to, ale*“.

Všechno výše uvedené ztěžuje diskriminace, se kterou se respondentky během svého pobytu potkaly. Důležité je zmínit, že slovensky mluvící respondentky se nesetkaly diskriminací či ji nevnímají obzvlášť negativně. Opačná situace nastává u rusky mluvících respondentek. Paní N. (INT 15) shrnuje svoje zážitky spojené s diskriminací následovně: „*Narovinu Češi jsou trošku takové nacistické, strašně je*

to znát. Je to vidět prostě ten vztah, co oni mají k Rusům a mně to bylo divný, že vlastně tenhle vztah můžeš zachovat lidé, kteří jsou z generaci jako moje maminka nebo můj táta, protože oni byli svědky toho, co se dělo v té historii, a oni můžou mít takový trošku komentář jako ku předu, zpátky ani krok nebo něco“.

Z kódu Diskriminace vzniklo v rámci výzkumu obrovské množství interkulturních kritických incidentů. Jedním z nejvýraznějších incidentů v rámci výzkumu je incident paní V. (INT3): *„Po komise (Komise pro integraci etnik a národnostních menšin Mladé Boleslav) se mně stala nepříjemná situace: vracela jsem se domů kolem 6 hodiny a telefonovala jsem v RJ. Naproti mně šel pan, který pozorně poslouchal, ve kterém jazyku se bavím a až pochopil, že to není ČJ, tak flusnul mi pod nohu a řekl FUJ. Já jsem panu řekla, že FUJ je to že člověk oceňuje člověka dle jazyka, ve kterém se baví“.* Všechny zmínky diskriminace v rámci semistrukturovaných rozhovorů vychází z národnostních důvodů. Velká míra diskriminace cizinců zaznamenaná v rámci výzkumu ztěžuje proces integrace. Paní S. (INT1) zdůrazňuje, že proces integrace (adaptace) v České republice je dle jejího názoru složitější vzhledem k nepříjemným zkušenostem, se kterými se potkala.

3.3.5 Kód Integrace

Kód Integrace navazuje na předchozí výklad a zabývá se překážkami v procesu integrace. Mimo jiné se zde klade důraz na celý proces integrace a příklady dobré praxe na cestě k úspěšné integrace. Rozdílné jsou názory respondentek na pojem integrace a jejich hodnocení úrovně integrace. Respondentky, které mají na území České republiky rodinu či vztah obdobný rodinnému, se ve většině případů hlásí k integrovaným cizincům. Výjimkou však je první respondentka, která se ztotožňuje s tím, že není integrovaná a to vzhledem ke krátké době strávené zde. Sama paní S. (INT1) zdůvodňuje svoji neintegrovatost diskriminací, se kterou se potkala. Jako možnou cestou k integraci kromě výuky českého jazyka zmiňuje S. také i „opouštění ruského/ukrajinského světa“. Pod tímto výrazem se skrývá ochota respondentky navázat sociální vazby s členy majoritní společnosti a spolu s tím omezit vliv rusky mluvící komunity na ni. Zajímavým způsobem k navázání sociálních vazeb s majoritní společností jsou volnočasové aktivity, které v rozhovoru zmiňuje paní T. (INT2). Dle jejích zkušeností ji právě volnočasové aktivity pomohly na začátku pobytu propojit s Čechy a najít si kamarády. Dle jejího názoru k integraci pomáhají právě „kamarádi“: *„Když s někým začínáš kamarádit,*

to ten člověk ti může, jako dozvědíš o jeho životě, jak to funguje v české rodině, jako on ti může něco ukázat jak mladé lidé tady stráví čas volný, to ti...když najdeš nějakého kamaráda, on tě zapojí do ty společnosti“. Na tento výrok navazuje i paní V. (INT3), která se během šestiletého pobytu v České republice plně integrovala. Paní V. zmiňuje, že nejúspěšnějším krokem k integraci bylo navázání sociálních vazeb s majoritní společností. Opačná situace nastala u paní M. (INT8), která se za 6 let na území České republiky neintegrovala (dle jejího názoru). Avšak i tato respondentka zdůrazňuje, že těsnější vztah s majoritou by jí napomohl k výuce českého jazyka a následné integraci.

Dalšími způsoby definice pojmu integrace respondentky byly pobytový status a jiná práva spojená s tím, kulturní asimilace a ochota samotných cizinců se integrovat. Paní K. (INT7) vnímá svoji úspěšnou integraci jako důsledek získání českého občanství: *„Už se jako cítím fakt i jako doma, prostě že jsem patřím. Ale dopadlo to až tím občanstvím úplně takovou tu jistotu toho. Že nemám problém zavolat někam nebo vytáhnout tu občanku na ty poště. Občas byl problém, když jsem třeba nějaký ten balík vyzvedávala a musela jsem vyndat tu občanku, pak kartičku trvalého pobytu, to byla taková asi takovej ten problém ve mně, ale teďka už fakt když mám tu českou občanku, tak se cítím mnohem líp. Ne že bych se cítila před tím nějak blbě tady, ale prostě nějaký ten jeden kousek toho. Přesně kousek takový kartičky vám prostě víc vám pomůže, aby to všechno bylo v pohodě“.* Obdobný názor zastávají i paní T. (INT9 a INT10). V rámci kulturní asimilace byly respondentkami zmíněné hlavně české tradice a zvyky, ale i jídlo: *„Myslím si, že za tuhle dobu už jsem dokázala zaintegrovat a už docela i českou svíčkovou a ty knedlíky taky můžu jíst“* – paní N. (INT15). Ochotu samotných cizinců k integraci velice dobře popisuje paní V., která dělí cizince na dvě skupiny dle důvodů k migraci. První skupinu popisuje V. následovně: *„Zrovna když lidé přijedou jenom pro peníze, na tři měsíce nebo na rok, mají nějaký nouzový stav ve své zemi a přijedou sem pracovat jen fakt proto, aby získali nějaké peníze a naplanujou tady bydlet, protože chtějí bydlet ve své zemi, tak oni sem ani neintegrujou i když tady zůstanou na celý život, jelikož oni furt mají přesvědčení že já jsem sem přijel prostě jenom pracovat a nemám zájem o integraci, nechci tady navazovat kontakty, já mám svoji zemi, já mám svoje kamarády i když za patnáct let už tam nemá kamarády, tak furt sní, že jednou bude bydlet zase ve své zemi“.* U druhé skupiny, která má v úmyslu i nadále bydlet na

území České republiky, zaznamenává V. velkou ochotu k integraci. V rámci semistrukturovaných rozhovorů a participativního pozorování zaznamenaly výzkumnice souvislost mezi mírou integrace a vnímáním pojmu „domov“ respondenty. Platí, že pokud respondentky označují jako „domov“ Českou republikou, jsou více integrované než ty, co pojem „domov“ používají převážně v návaznosti na domácí zemi. Tuto skutečnost zaznamenává i interkulturní kritický incident, který se podařilo výzkumnicím postřehnout v rámci participativního pozorování:

„Rozhovor dvou žen pocházejících z ruský mluvících zemí:

Žena 1 – Já se těším na dovolenou, a že konečně pojedou domů (myšleno někam na Východ)

Žena 2 – Domů? Já už tam domov nemám, ani o dovolené tam nepojedu. Mám tu už všechno, nevidím smysl tam jezdit.

Žena 1 – Jak tak můžeš říkat? Je to tvoje zem přece.

Žena 2 – A co? Ta země mi nic dobrého nepřinesla. To, co mně chybí, můžu sehnat tady, a rodinu radši pozvu na návštěvu, než abych jela tam.

Žena 1 – Já si tady, ale necítím jako doma“.

Mimo jiné byly rozhovory směřované i na pochopení faktorů, které dle názorů respondentek mohou přispět k lepší a rychlejší integraci cizinců. Při zkoumání faktorů uvedených respondentkami je nesmírně důležité vycházet ze skutečnosti, že pouze 3 respondentky ze 14 ví o existenci integračních center v Mladé Boleslavi. Jak již bylo zmíněno, většina respondentek se ztotožňuje s názorem, že majoritní společnost se bojí cizinců a nemá o nich základní informace. Spolu s tím respondentky uvedly, že by se rády zúčastnily interkulturních setkání či obdobných setkání za účelem dosažení úspěšné integrace. Dle slov paní S. (INT1) tyto setkání přispěly nejen minoritní společnosti, ale i majoritní: *„Možná kvůli tomu, ale bylo by fajn, kdyby to nějak šlo, organizovat nějaké projekty, kulturní rozdíly taky pro Čechy. Mně se zdá, že pro nich je naše mentalita stresující, že některé věci oni nechápou, možná to nejsou špatné věci, ale prostě pro ně to připadá přišemě“.* V rámci integračních kurzů by dle migrantek měly být cizinci zaškoleni, a to hlavně v právních otázkách a sociokulturních otázkách. Starší respondentky zmiňují nedostatek podstatných informací, které se k cizincům nedostávají, či je této proces

velmi náročný. Dle jejich názorů je velice důležité zpřístupnit informace pro cizince a tím pro ně zlepšit podmínky. Zajímavou zmínkou z města Mladá Boleslav je i problém s ubytováním. Dle názoru paní Z. (INT17) cizinci nemají kde bydlet, a to z důvodů vysokého nájemného v bytech a taktéž neochotou majitelů pronajímat nemovitost pro cizince. Stejný názor zastává i paní T. (INT10): „*Nemají příležitosti, sice jsou tady oficiálně, mají vízum na 2 roky, ale nedostanou tady žádný úvěr, aby mohli si pořídit byt nebo tak. nebo i za ten pronájem bytu nechají skoro celý plat jednoho člověka třeba*“. Avšak existence integračních center řeší některé z uvedených překážek. Bohužel však, velké množství členů minoritní společnosti neví o existenci těchto center. Paní T. (INT9) zdůrazňuje, že existence místa, kam se cizinci mohou obrátit pro pomoc, velice napomáhá k integraci, ale taktéž souhlasí s nedostatečnou propagací integračních center v Mladé Boleslavi.

3.3.6 Kód Domácí země

Poslední nejčastější zmínkou v rámci kvalitativního výzkumu byla domácí země a věci spojené s ní. Kód Domácí země zachycuje situaci v domácí zemi, ze které lze odvodit hlavní důvody migrace respondentek do České republiky. Respondentky pocházející z Ukrajiny vyjadřují svoji nespokojenosti s ekonomickou a politickou situací na území. Dvě respondentky během rozhovoru zmínily korupci za jeden z hlavních důvodů jejich migrace. Paní S. (INT1) zdůrazňuje: „*A ještě tam ten obor není moc dostupný bez úplatku. Proto když nemáš známosti a nemáš peníze na to, aby zaplatit ten úplatek někomu důležitému, aby tě vzali do práce, tak prostě tu práci nedostaneš nikdy. To je taková zvláštní věc... Nemůžeš absolvovat základní školu, protože vyučující chtějí po tobě peníze, když nechodíš na doučování, tak oni ti nedají známku. Když jdeš k doktorovi, on s tebou nechce ani bavit, pokud nedáš mu peníze prostě*“. Paní T. (INT9 a INT10) přiznávají, že jejich kariérní situace byla na Ukrajině lepší, ale vzhledem k politické a ekonomické situaci se nehodlají vracet do domácích zemí. Druhá respondentka, paní T., taktéž zdůvodňuje svoji migraci, jako důsledek nepříznivé politické situace: „*Než se to všechno začalo na Východě Ukrajiny, jsem bydlela tady (myslí tam)...kvůli tomu co se tam dělo, co tam bylo museli jsem přestěhovat. Bydleli jsme v Doněcku. A museli jako kvůli tomu se přestěhovat. A jako úplně nemohli všechno vzít, jenom jsme měli letní oblečení a přestěhovali vůbec bez něčeho. A teď co se děje...nemám rada co se děje v politice, protože myslím, že nový prezident dělá to špatně*“. Opačný názor zastávají

respondentky z Ruska. Obě respondentky si nestěžují na svoji domácí zemi a zastávají názor, že by se jednou mohly vrátit do Ruska. Paní M. (INT8) v rozhovoru popisuje dobré pracovní podmínky ve velkých městech Ruské federace, zejména v Moskvě. Respondentka z Běloruska, paní V., se ztotožňuje s názory ukrajinských respondentek a taktéž uvádí: „*V Bělorusku já nevidím ty možnosti růstu jak kariérního nebo i možnosti...* „. Mimo jiné, paní V. je nespokojená s ekonomikou Běloruska, která dle jejích slov má velice vysokou míru inflace, což následně vede k horšímu sociálnímu zabezpečení obyvatel.

Bývalé obyvatelky Slovenska se rozdělily do dvou skupin. První skupina neoznačuje žádné ekonomické problémy či nezaměstnanost na Slovensku. Označují jako důvod k migraci hlavně rodinné důvody či studium na vysoké školy. Druhá skupina označuje nedostatek pracovních míst na Slovensku a rozděluje svoji zemi na „území kde je práce“ a „území kde je s prací problém“. Jedna z respondentek, paní T. (INT16) zmiňuje: „*My jsme oba dva s manželem z jednoho města ze Slovenska, z východního Slovenska, tam ta ekonomická situace byla nebo pořád je špatná... Tam ta práce fakt není a většina lidí to takhle vyřešila, že třeba ty chlapi odešli a hodně ženských odchází dělat opatrovatelky do Rakouska, do Německa a třeba ty mamky od rodiny nejsou 2-3 týdny doma, pak přijdou na týden a tam se ¾ vztahu rozpadne na tom*“. Dalším důvodem k migraci je dle respondentek ze Slovenska zavedení eura a s tím spojené zvýšení cen. Avšak celkově jsou respondentky ze Slovenska více propojeni s domácí zemí a přemýšlejí o návratu.

3.3.7 Hodnocení výsledků kvalitativního výzkumů

Z kvalitativního výzkumu vyplývá několik velice zajímavých skutečností. Nejfrekventovanější kód práce poukazuje na problematiku zaměstnání u cizinců. Drtivá většina respondentek nevykonává práci odpovídající úrovni jejich vzdělání. Výjimku tvoří cizinci, kteří mají středoškolské vzdělání. Podstatně lepší pozici obsazují cizinci, kteří získávají vzdělání na území České republiky. Z těchto souvislostí lze usoudit, že cestou k lepší pracovní pozici pro cizince je ve velké míře získání českého vzdělání. Avšak některé respondentky měly v záměru studovat na území České republiky, ale všechny zmiňují překážky spojené s rodinou a nedostatkem času. Mimo jiné se v rámci výzkumu vyskytla neinformovanost cizinek o možnosti studia v České republice zadarmo. Lepší pozici obsazují taktéž respondentky ze Slovenska, které díky podobnosti českého a slovenského jazyka

mají větší příležitosti k nalezení dobré pracovní pozice. Ke slovensky mluvícím imigrantům se velice často přihlíží jako k domácímu obyvatelstvu vzhledem ke společným dějinám České republiky a Slovenska. Avšak výzkum potvrzuje, že každým rokem je vnímána slovenská minorita hůře. Respondentky výzkumu zmiňují, že mladá generace již nerozumí slovenštině, kvůli čemuž vznikají nedorozumění mezi majoritními a minoritními společnostmi. Vyplývá z toho závěr, že slovensky mluvící migranti musí ovládat český jazyk nejen za účelem získání dobré pracovní pozice, ale i pro lepší integraci do majoritní společnosti. Cizinci z jiných zemí taktéž preferují situaci, kdy všichni členové minoritní společnosti mají stejné podmínky. V návaznosti na to taktéž vzniká otázka jak zpřístupnit lepší pracovní pozice, které by odpovídaly vzdělání cizinců z ruských mluvících zemí. Dalším důležitým bodem je nejen zpřístupnění pracovních pozic, ale taktéž i rovné zacházení se všemi lidmi bez ohledu na jejich národnost, občanství či jiné etnické rozdíly. Rovné zacházení by se mělo uplatňovat ve všech procesech v práci: od náborem pracovníků do jejich úspěšné adaptace. Pouze dobrý vztah k cizincům ze strany majoritní společnosti může cizincům pomoci se integrovat.

Druhý kód majorita z pohledu cizinců navazuje na výše uvedený závěr a jen odhaluje nevyhovující vztah majoritní společnosti k cizincům. Početné množství příběhů spojených s diskriminací a nerovným zacházením s cizinci ze strany Čechů poukazuje na skutečnost, že majoritní společnost není zcela připravena přijímat cizince ve své zemi. Cizinci, kteří jsou na začátku své cesty k integraci do české společnosti, si často stěžují na neochotu Čechů navazovat kontakt s nimi. Mimo jiné vzniká mezi těmito dvěma skupinami velký počet nedorozumění kvůli nedostatečné informovanosti mnohdy obou skupin. Členové minoritní společnosti, kteří nejsou motivováni k integraci, velice často nechtějí přijímat hodnoty, principy, tradice a zvyky, které česká společnost uznává. Tito cizinci přitahují pozornost majority a poškozují cizincům pověst. Tato skutečnost velmi negativně působí na majoritní společnost a její ochotu akceptovat nové spoluobčany. Mimo jiné nízká informovanost Čechů o cizincích a jejich životě na území České republiky vyvolává strach a následně přirozený ochranný mechanismus, který zabraňuje cizincům propojení s majoritní společností. Všechny výše uvedené skutečnosti působí negativně na integraci cizinců již od začátku jejich působení v České republice.

V návaznosti na to, třetí kód poukazuje na ochotu cizinek integrovat a na praktické rady k odlehčení procesu od již integrovaných cizinek. Podstatným rysem úspěšné integrace je dle cizinek propojení majoritní a minoritní společnosti. Avšak z výsledku předchozího kódu vyplývá neochota majoritní společnosti k propojení. Cizinkám chybí kontakt s místním obyvatelstvem. Pro propojení těchto dvou skupin obyvatelstva je důležité vybrat správný přístup, který bude vyhovovat oběma skupinám současně. Kulturní akce, na kterých by se podíleli cizinci a majoritní společnost, by mohly změnit pohled Čechů na cizince. V rámci obdobných kulturních akcí by měly cizinci příležitost ukázat svoje národnostní rysy a ukázat majoritní společnosti část své kultury. Podstatné je taktéž ukázat členům majoritní společnosti, že nespravedlivá generalizace cizinců, jinými slovy „házení do jednoho pytle“, působí negativně na cizince a jejich integraci. Stejně tak Wenzel (2015) uvádí, že i děti neintegrovaných cizinců mají větší pravděpodobnost ocitnout se v obdobné situaci a být částečně či plně vyloučeni z majoritní společnosti. Zde je nesmírně důležité rozdělovat cizince na „pouze pracující“ a „integrující“ jedince. Avšak v případě cizinců, kteří nemají v úmyslu setrvat na území České republiky po celý život, je taktéž nezanedbatelné vštípit základní hodnoty a zásady života v České republice, a to za účelem eliminace negativních důsledků sezónní ekonomické migrace. Objevují se zde i jiné překážky, jako například nedostatečná informovanost cizinců a menší příležitosti pro ně. Tyto překážky musí být odstraněny statním zásahem či spoluprací státu s neziskovými organizacemi. Centra, která již působí v Mladé Boleslavi, by měla dbát na lepší propagaci svých služeb a spolu s tím rozšiřovat svoje kapacity²³.

Taktéž zde přichází v úvahu možnost informovat cizince ještě před příjezdem, a to pomocí ambasad České republiky v zemích původů budoucích imigrantů. Menší příležitosti pro cizince navazují především na kód Majorita z pohledu cizinců a na nerovné zacházení s cizinci. Jak již bylo zmíněno, rovné zacházení se všemi lidmi bez vyloučení osob dle jejich národnosti či jiných etnických příznaků má za důsledek vyšší úroveň integrace cizinců a následně i vyšší míru spokojenosti majoritní společnosti s cizinci. Vše výše uvedené by mělo přispět k rychlejší a lepší integraci cizinců.

²³ V současné době město Mladá Boleslav usiluje o otevření nového integračního centra Svět, který by měl být sdružením obou již působících center (Svačina, 2020).

Poslední kód, zmíněný v kapitole 3.3. Výsledky kvalitativního výzkumu, Domácí země poukazuje na příčiny migrace rusky a slovensky mluvících cizinek. Tento kód mimo jiné zdůrazňuje, že špatné ekonomické a sociální podmínky v zemích původů budou lákat cizince k migraci do České republiky i nadále. Zde je vidět i větší ochota cizinců z okolních zemí k migraci. Spolu s tím Česká republika naráží na problémy spojené s nedostatečnou kapacitou úřadů a jiných organizací pro cizince. Z dlouhodobého hlediska za předpokladu každoročně rostoucího počtu imigrantů se bude Česká republika setkávat se selháváním systému. Avšak i zde je potřeba rozdělovat cizince na ty, kteří mají v úmyslu zůstat v České republice, a na ty, kteří považují Česko za zdroj příjmů. Nízká míra nezaměstnanosti v České republice²⁴ poukazuje na potřebu pracovních sil, které však nejsou k dispozici mezi domácím obyvatelstvem. Z rozhovorů vyplývá, že muži, kteří pracují na území České republiky, mají tendenci se stěhovat s rodinou. Vzniká tak pro Českou republiku příležitost k uplatňování žen na trhu práce a také tím získává budoucí pracovníky – děti. Výše uvedené jen poukazuje na významnost integrace cizinců z dlouhodobého hlediska. Důvodem k migraci je i studium na území České republiky. Tento důvod k migraci přináší České republice příležitost v podobě vysoce kvalifikovaných pracovníků. Zde se musí brát v úvahu i s tím spojené náklady. Cizinci, kteří přijedou studovat českou vysokou školu či univerzitu, mají pro republiku velice nízkou „cenu“ – Česká republika do nich neinvestovala peněžní prostředky v podobě zdravotní péče, sociální zabezpečení apod. Takový druh migrace může v budoucnu přispět české ekonomice.

Kvalitativní výzkum a jeho výsledky zdůrazňují významnost integrace cizinců z ekonomického hlediska. Integrovaní cizinci mají větší tendenci k investování svého času a sil k prosperitě České republiky. Ekonomický přínos cizinců a jejich nízká nákladovost pro stát pouze zdůrazňuje důležitost investování prostředků do lepšího uplatňování cizinců na trhu práce a poskytnutí příležitosti pro integraci. Kromě práce s cizinci by měl stát věnovat pozornost i přípravě majoritní společnosti k možnému přírůstku cizinců a jejich přínosu pro společnost.

²⁴ V roce 2019 byla míra nezaměstnanosti v České republice pod 3% - v listopadu 2,6%, v prosinci 2,9% (Marek, 2020).

3.4 Finanční aspekty spojené s kvalitativním výzkumem

Hlavními finančními aspekty spojené s migrací, které výzkumníci v rámci výzkumu zkoumaly, byly finanční ohodnocení v České republice a domácí zemi, a peněžní převody respondentek do země původu.

Následující část se zabývá finančním ohodnocením cizinců v České republice a v zemi původu. Respondentky pocházející z Ukrajiny, jak již bylo zmíněno, uvádí za příčinu migrace špatnou ekonomickou situaci v Ukrajině. Spolu s tím poukazují i na platební podmínky cizinců v České republice. Jedna z respondentek, paní T. (INT 10), zmiňuje svoje první zkušenosti s prací v České republice: *„Dovolenou nám neplatili žádnou, když jsem pracovala pro toho mafiána, ale jako peníze platil – nemůžu se stěžovat. Platil sice úplný minimum, těch 25 korun na hodinu, a já ani nevím kolik on na nás měl, asi takových 60, 70, možná i více 80 korun. Měli jsme 25 korun na hodinu a pracovali jsme 16 hodin, 18 občas – takže jeden měsíc jsem odpracovala 390 hodin. A 10 tisíc bez pár korun to bylo, plat jakoby. V té době to bylo dobrý, protože Češi měli třeba 8 tisíc, který se mnou pracovali a já jsem měla 10 tisíc, akorát oni měli odpracovaných 160 hodin měsíčně, a já měla necelých 400“.* Avšak paní T. zdůrazňuje, že i s vysokoškolským vzděláním se jí na Ukrajině dostávalo nedostačujícího množství peněžních prostředků k životu, což v důsledku přivedlo respondentku k migraci. Obrovské množství přesčasů a nižší platové ohodnocení v porovnání s majoritní společností je dle ostatních respondentek minulostí. Paní S. (INT1) zdůrazňuje, že problematika různých platebních podmínek pro cizince a Čechy je způsobena nelegálním zaměstnáváním cizinců přes zprostředkovatele práce (v rozhovorech zmíněné jako „mafie“). Dle slov obou respondentek, paní S. (INT1) a paní T. (INT10), tyto mají zprostředkovatelé poměrně často větší podíl na výplatě cizinců než samotní cizinci. Tato skutečnost, ale často cizincům z Ukrajiny nebrání ve výkonu práce, a to z důvodů velice bídného finančního ohodnocení v zemi původu. Paní S. (INT1) se domnívá, že platové ohodnocení pracovní pozice manažer obchodu je v České republice mnohonásobně vyšší, a to dva a půl až tři krát. Potvrzuje to i paní T. (INT2), která jako příklad uvádí plat svého otce: *„Je to docela těžké vyžít na ty peníze. Jako můj tatínek a on už dost dlouho pracuje v ekonomickém oboru a on jako vydělává patnáct (tisíc hřiven). A po univerzitě, jestli nemáš žádnou zkušenosti, tak tolik dostávat nebudeš. Patnáct tisíc hřiven je méně, než čtrnáct tisíc korun...“.* Majitelka

kosmetického salónu, Paní T. (INT9) uvádí, že cenová úroveň zboží a služeb na Ukrajině je nižší, avšak podle ní platební podmínky Ukrajinců jim nedovolují tolik utrácet (uvádí zde jako příklad kosmetické služby, na které dle jejích slov nemají její krajané na Ukrajině dost peněz). V návaznosti na horší ekonomickou situaci a horší finanční ohodnocení na Ukrajině mají cizinci z Ukrajiny větší tendenci posílat část vydělaných peněz do domácí země. Respondentky paní T. (INT9 a INT10) během rozhovorů zmínily, že posílají svým příbuzným finanční pomoc. Tvrzení ukrajinských respondentek se plně shodují se sekundárními daty uvedenými v teoretické části této práce. Špatná ekonomická situace, nevyhovující finanční ohodnocení a vysoká míra nezaměstnanosti fungují jako push faktory k migraci na území České republiky. Respondentky se shodují, že pomáhají finančně svým rodinám, které zůstaly na Ukrajině, což potvrzuje velké remittance zaznamenané Českým statistickým úřadem (viz. 1.2 Ekonomické aspekty migrace), které za rok 2019 vyšplhaly ke 26 miliardám Kč.

Obdobný jev se děje i na území Ruské federace, kde je platové ohodnocení vyšší než na Ukrajině, ale nesrovnatelné s Českem. Paní M. (INT8) uvádí: „*Třeba já jsem teď na praxi dostávám více než moje maminka, která dělá ve firmě, ne ve velké, ale stejně normální práci. A je tady mám praktikantskou pozici tak v přepočtu vydělám stejně nebo trochu více než maminka.*“²⁵ Avšak respondentka neposílá žádné finanční prostředky do země původu, naopak jí finančně pomáhají rodiče. Druhá respondentka z Ruska, paní N. (INT15), podotýká, že by jako vyučující v Rusku dostávala dvojnásobně až třínásobně nižší plat. Avšak paní N. (INT15) zmiňuje i svoje zkušenosti s prací pro mezinárodní společnost: „*Kdybych zůstala pracovat jako specialista vnitřní logistiky VW Group RUS, tak bych teď měla takových 50 000 korun*“. Mimo jiné je důležité upozornit na rozdíly mezi platy v samotném Rusku, kde plat v Moskvě a jiných velkoměstech je mnohonásobně vyšší než ve středně velkých městech. Stejně tak ve výši platu na území Ruska hraje velkou roli, i odkud pochází zaměstnavatel. Jak již paní N. (INT15) nastínila, práce pro mezinárodní společnosti je v Rusku velice vysoce ohodnocená, a to bez ohledu na to, kde podnik na území Ruska sídlí. Průměrná měsíční mzda, kterou eviduje Ruský statistický úřad (viz. 1.2 Ekonomické aspekty migrace) odpovídá skutečnosti, že platy v Ruské

²⁵ Respondentka vykonává odbornou praxi ve společnosti Škoda Auto a.s., kde se finanční ohodnocení praktikantů pohybuje v rozmezí 120-160 Kč/h za předpokladu maximálně 20-hodinového pracovního týdne

federaci se velice liší v závislosti na území. Průměrná mzda ve výši 17 tisíc Kč zaznamenaná v roce 2019 je v porovnání s ostatními zmíněnými zeměmi z bývalého Sovětského svazu na přijatelné úrovni. Nicméně z rozhovorů s respondentky a ze sekundárních dat vyplývá, že je tento plat nedostačující pro život v Rusku a je velice proměnlivý vzhledem k finanční krizi. Remittance cizinců do Ruské federace, které v roce 2019 byly ve výši 4 miliard Kč, odpovídají množství cizinců a jejich ochotě zabezpečit rodinu. Avšak jak vyplývá z rozhovorů, ruští občané mají menší tendenci posílat peněžní prostředky do domácí země.

Finanční ohodnocení v Běloruské republice je dle slov paní V. (INT3) podobné ukrajinskému: „*Ta částka, kterou můžu dostat maximálně na pozici praktikantky v Škodovce, tak to odpovídá dvojnásobku oficiálního platu moje matky, která dělá ředitelku firmy*“. Stejně tak je dle respondentky i nižší nabídka služeb a mentalita lidí, kteří nejsou zvyklí utrácet velké množství peněžních prostředků. Zde je zmíněno i zadlužení občanů Běloruské republiky: „*A za ty peníze lidé jezdí na dovolené do pětihvězdičkových hotelů. Taková dovolená na splátky existuje taky. A zimní boty italské na splátky taky. Dá se vzít na splátky cokoliv. Dovolená, boty – což tady člověk asi. nebo „asi“ – nemůže si člověk představit, že v Batě si vezme kožené zimní boty na splátky*“. Nízké finanční ohodnocení a nedostatek prostředků na osobní potřeby vede k přírůstku množství emigrace Bělorusů do zahraničí. Avšak respondentka paní V. (INT3) neposílala vydělané peníze domů, a to z důvodů dobré finanční situace její rodiny. Rozhovor s respondentkou paní V. pouze potvrzuje údaje uvedené v teoretické části této práce. Ekonomická nestabilita v podobě vysoké míry inflace a nízkého finančního ohodnocení stejně jako u ukrajinských migrantů funguje jak push faktor. Zde na rozdíl od Ukrajiny nehraje roli míra nezaměstnanosti, která je na území Běloruské republiky velice nízká. Avšak ochota lidí zajistit si finanční stabilitu a dobré pracovní podmínky velice často působí jako motiv k migraci do České republiky či jiných zemí.

Slovenská minorita se dle názorů o výši finančního ohodnocení zde a v domácí zemi rozdělila do dvou skupin. První skupina zastává názor, že rozdíly v platech mezi dvěma vybranými státy jsou minimální. Paní K. (INT7) zmiňuje: „*ako možná malinký rozdí, že by bylo míň na Slovensku, ale to je fakt jako minimální rozdí*“. Potvrzuje to i paní V. (INT13), která zmiňuje, že rozdíly v platech v Čechách a na Slovensku jsou minimální, v řádu 1000 – 1500 Kč. Avšak uvádí, že před lety byla situace s platy

jiná: „*Ked' jsem začínala, platili mně agentury směšné peníze (68 Kč a 59 Kč)*“. Druhá skupina respondentek trvá na tom, že platy v jejich zemi původů jsou nedostatečně vysoké, což následně uvádí jako jeden z důvodů velkého počtu slovenských migrantů v České republice. Jako příklad uvádí paní K. (INT6) automobilky Kia (Slovenská republika) a Škoda Auto (Česká republika), kde je dle jejích slov velký rozdíl v platech: „*Hej tak si myslím, že ta Škodovka určitě viac platí jako Kia. Už minimálne je to vidno na tiech bonusov a podobně*“. Příklad platu v jiných odvětvích uvádí paní T. (INT6): „*My jsme vlastně z toho východu a tam ty platy jsou prostě strašně nízký. Třeba když Vám řeknu, že moje mamka vydělá jako prodavačka 400 euro a 300 euro platí jenom za byt*“. Druhá skupina se taktéž shoduje na skutečnosti, že Slováci posílají vydělané peníze domů. Paní G. (INT14) v této souvislosti zmiňuje, že na začátku svého pobytu posílala do země původu vysoké částky, avšak se založením vlastní rodiny přestala peníze posílat. Zajímavý názor zastávala před lety paní Z., která uvádí: „*No myslela jsem si v 18, že na rok odjedu, vyděláš si půl milionu a vrátíš se domu*“. Zde uvádí i příklady svých známých, kteří neměli v úmyslu v České republice zůstat na stálo, avšak po uplynutí několika let tak učinili za účelem lepšího finančního zabezpečení rodiny. Sekundární data uvedené v kapitole 1.2 potvrzují, že v současné době je v průměrných měsíčních mzdách v obou zemích velice zanedbatelný rozdíl, který pro rok 2019 činil pouze 3 tisíce Kč. Avšak tuto skutečnost popírají některé slovenské respondentky a vysoká výše remitencí, kterými slovenští migranti podporují své příbuzné na Slovensku. Respondentky zmiňovaly, že finančně podporují své rodiny a tuto skutečnost potvrzují i velice vysoké remittance, které eviduje Český statistický úřad. V roce 2019 dosáhli remittance do Slovenska rekordní částky ve výši 19 miliard Kč.

Z finančních aspektů zmíněných ve výzkumu lze udělat závěr, že většina cizinců z rusky mluvících zemí a ze Slovenska se stěhuje do České republiky za účelem získání vyššího finančního ohodnocení, a to i na úkor lepší pracovní pozice v domácí zemi. Cizinci jsou velice často nalákáni na vysoké platy v Česku a migrují hlavně za účelem zabezpečení rodin v zemi původů. Respondentky, kteří uvádí jako důvod k migraci studium, jsou obeznámeny s horšími platovými podmínkami v zemi původu. Studium na území České republiky je pro cizince ve většině případů startovním bodem pro integraci a získání lépe placené a více kvalifikované práce

zde. Jak již bylo zmíněno, za posledních pár let se situace spojená s finančním ohodnocením cizinců změnila k lepšímu – respondentky uvádí, že pobírají platy ve stejné či srovnatelné výši s Čechy. Lepší finanční ohodnocení a lepší ekonomická situace v porovnání s domácími zeměmi podněcuje cizince k finanční podpoře svých příbuzných v zemi původu. Tyto peněžní převody tvoří velkou část výdajů cizinců a spolu s tím zbavují českou ekonomiku o možný výtěžek. Avšak cizinci, kteří během své kariéry na území České republiky dostávali uspokojivé finanční hodnocení, mají větší tendenci k integraci.

4 Návrhy a doporučení ke zlepšení motivace zaměstnanců cizinců

Výsledky kvantitativního a kvalitativního výzkumů poukazují na hlavní problémy integrace cizinců. Za hlavní problémy na cestě k úspěšné integraci lze dle výzkumnic označit problémy spojené s prací, neinformovanost cizinců a problematické vztahy mezi majoritní a minoritní společností.

4.1 Pracovní aspekty integrace cizinců

Výsledky výzkumu upozorňují na problémy cizinců spojené s nerovným zacházením v práci, neférovým jednáním agentur práce a zprostředkováním práce nelegálně. Nerovné zacházení v práci spočívá především ve vyřazovacích praktikách zaměstnavatelů dle národnostních znaků. Mezi samotnými cizinci koluje předsudek o lepším zacházení s občany Evropské Unie. Občané třetích zemí se ocitají v znevýhodněné pozici, kdy jsou upřednostňováni cizinci ze Slovenska. Problém se však projevuje nejen v nerovném zacházení s jednotlivými cizinci v rámci minoritní skupiny zaměstnanců, ale především zacházení s jedinci jinak dle jejich národnosti. Cizinci velice často pracují na hůře placených pozicích, které neodpovídají jejich vzdělání, či vykonávají více práce v podobě přesčasů než členové majoritní společnosti. Nedůvěryhodné agentury práce obelhávají cizince a vydělávají na jejich práci dvojnásobek či dokonce i trojnásobek platu. Mimo jiné se vyskytují krátkodobé smlouvy na pár měsíců či pracovní smlouvy, jejichž náplň není zákonná. Agentury práce ve většině případů zaměstnávají cizince tak, aby získali co největší prospěch na úkor jistoty cizinců a jejich sociálního zabezpečení. Obdobná situace se vyskytuje u zprostředkovatelů práce, často nazývané jako „mafie“. Tito zprostředkovatelé poskytují členům minoritní společnosti nelegální zaměstnání s „lepšími“ platovými podmínkami. Avšak cizinci přicházejí o sociální jistoty zaměstnání a velice často jsou vystaveni riziku vyhoštění za porušení zákona. „Lepšími“ platovými podmínkami jsou dle nově příchozích cizinců jakékoliv finanční ohodnocení, které je vyšší než v zemích jejich původu. U nelegálního zaměstnání cizinců se často objevuje finanční hodnocení neodpovídající minimální výši mzdy stanovené v českých zákonech.

4.1.1 Doporučení

Zaměstnání jedince bez ohledu na národnost či jiné etnické příznaky by mělo vycházet dle zákoníku práce a antidiskriminačního zákona. V případě zaměstnanců cizinců se však musí přikládat větší důraz na zajištění stejných podmínek na pracovišti z důvodů neznalosti zákona a jiných stanov spojených se zaměstnáním v České republice. Orgány pověřené státem k ochraně cizinců by měly cizincům pomoci v podobě častějších kontrol zaměstnavatelů. Dále by situaci pomohla zlepšit pečlivější kontrola pracovních smluv v rámci výdeje pracovních povolení Odborem azylové a migrační politiky.

Agendu kontroly pracovních podmínek stanovených v pracovní smlouvě mohou vykonávat integrační centra, a to v podobě poradenských služeb. Integrační centra v Mladé Boleslavi nabízejí tuto službu, ale kapacity obou center a jejich propagace jsou pro město nedostačující. Zde se vyskytuje i potřeba poskytnutí relevantních informací spojených s prací v České republice (podrobněji v následujícím odstavci).

Kromě orgánů ochrany cizinců pověřených státem by měl i Inspektorát práce více dbát na plnění zákonných povinností zaměstnavatele. Nedostatečná kontrola agentur práce vede ke vzniku „šedé“ ekonomiky, například v podobě výkonu práce cizincem mimo stanovený pracovní poměr. V Mladé Boleslavi se musí uskutečňovat opakované kontroly problematických zaměstnavatelů či agentur, které při vyskytnutí problémů mění obchodní jméno.

Dalším projevem „šedé“ ekonomiky jsou zprostředkovatelé práce, kteří zaměstnávají cizince nelegálně. V tomto případě je důležité uskutečnit kroky k prevenci tohoto druhu zaměstnávání. Prevencí nelegálního zaměstnávání je vše výše uvedené – v případě, kdy cizinci budou mít spravedlivé pracovní a platební podmínky, bude se s nimi zacházet rovně v rámci kmenového či agenturního zaměstnání, nebudou samotní cizinci ochotni pracovat nelegálně.

Cizinci však znovu narážejí na nedostatek znalosti zákonů a právních předpisů. U zaměstnávání cizinců se vyskytuje problém nejen v poskytnutí řádných pracovních podmínek, ale i poskytnutí stejných příležitostí k získání pracovní pozice odpovídající oboru studia a stupně dosaženého studia. Státní programy typu „Projekt Ukrajina“ by měly pomoci cizincům k získání kvalifikované pracovní pozice. Avšak tyto programy mají omezené kapacity a neřeší problém na horších

pracovních pozicích již pracujících cizinců. Vzniká tak příležitost pro zaměstnavatele, stát a neziskové organizace k využití pracovního potenciálu cizinců, a to nejen ve smyslu levné pracovní síly. Kariérní poradenství v rámci integračních center či specializované databáze pracovních pozic pro cizince by mohly vyřešit výše uvedený problém.

4.2 Informovanost cizinců

Výzkum odhaluje vysokou potřebu cizinců získávat relevantní informace včas. Na tuto skutečnost upozorňují i integrační centra, která se setkávají v rámci poradenských služeb s obrovským výskytem dezinformací mezi cizinci. Kapacity integračních center jsou poměrně omezeny pro výkon poradenských služeb, což vede k nedostatku informací mezi cizinci. Mimo jiné velké množství cizinců neví o existenci poradenských služeb pro služby v integračních center. Propagace integračních center je nedostačující a neefektivní. O letáky a propagační materiály center nemají cizinci zájem. Při výskytu problémů se cizinci pro radu obrácejí na své známé-cizince, kteří ne vždy poskytují aktuální a pravdivé informace. Nejvíce jsou cizinci frustrováni po příjezdu do České republiky, kdy nemají dostatek informací o životě v nové zemi. Očekávání cizinců spojené s „novým“ životem jsou nesplněny kvůli dezinformacím a nedostatku pomoci ze strany úřadů. Před příjezdem cizinci nedostávají pravdivé informace o práci, finančním ohodnocení a ostatních informacích spojených s pracovním životem v České republice. Spolu s tím vznikají neopodstatněné představy budoucího života.

4.2.1 Doporučení

Dezinformace a nedostatek informací před příjezdem cizinců působí negativně na proces integrace cizinců. Cizinci, kteří mají nesplněné očekávání od života v České republice, jsou méně integrovaní. Zde vzniká povinnost zabezpečit dostatek relevantních a důvěryhodných zdrojů informací. V éře počítačů a internetu je skoro neodůvodnitelná situace s nedostatkem informací. Informační stránky v mateřském jazyce budoucích zaměstnanců by měly eliminovat problém. Avšak kromě pouhého založení webových stránek je důležité tyto stránky propagovat správně a efektivně, aby se tyto informace k cizincům dostávaly. V současné době při vyhledávání výrazu „Práce v České republice“ v ruském jazyce, prostřednictvím webového prohlížeče Google, se objevuje spousta nedůvěryhodných inzerátů a webů

zprostředkovatelů. Ovšem neexistuje žádný informační portál, který by poskytl cizincům informace o možnosti práce v České republice. Ambasády a Velvyslanectví České republiky v cizině na svých webových stránkách taktéž neposkytují informace o práci a jiných aspektech života v Česku. Stejně tak ambasády neposkytují informační materiály na svých fyzických pobočkách. Cizinci a sociální pracovníci center se shodují na nedostatku spolupráce ambasád. Vzniká tak potřeba spolupráce Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a ambasád za účelem vypracování informačních portálů a materiálů, které by následně poskytovaly ambasády v cizině. Po příjezdu do České republiky jsou cizinci vystaveni dalším potížím a velice často potřebují odbornou pomoc. Jediné místo, které cizinci po příjezdu znají, je Odbor azylové a migrační politiky. Avšak tento úřad vnímají cizinci ve většině případů jako hrozbu ve smyslu pobytových záležitostí. Cizinci mají strach, že nedostanou příslušný druh pobytu či víza, a při návštěvě tohoto vládního zařízení jsou ve velké míře vystaveni stresu. Propagace integračních center na OAMP proto ztrácí smysl – pod vlivem stresu cizinci přehlížejí velké množství informačních materiálů či o ně nemají zájem. Pokud však cizinec projeví zájem o tyto materiály, velice často nerozumí informacím, které jsou v nich uvedeny. Zde je důležité klást důraz na poskytnutí informačních materiálů v mateřském jazyce cizinců, protože právě mateřský jazyk může vyvolat pozornost cizinců. Mimo jiné vzniká potřeba spolupráce OAMP a integračních center ve větším rozsahu. Příkladem může být poskytnutí informací o integračních centrech na odděleních OAMP pro cizince či přidělení dokumentů obsahujících důležité odkazy, informace a adresy úřadů a integračních center. Samotné integrační centra by měly věnovat větší pozornost terénní práci a práci se zaměstnavateli. Při terénní práci by se integrační centra mohla zabývat vyhledáváním i místo bydliště velkého množství cizinců, kde by následně mohla přenechat informace o svých službách. Efektivně by mohla fungovat propagace center prostřednictvím sociální sítě. Zde se musí klást důraz na oslovování nejen minoritní, ale i majoritní společnosti. Velice často členové majoritní společnosti nevědí o existenci integračních center. Avšak právě členové majoritní společnosti by mohly propagovat centra mezi své známé a kolegy cizinci. Všechny tyto opatření vyžadují dostatek peněžních prostředků pro uskutečnění. Integrační centra ve svých rozhovorech zmiňují nedostatek financí na poskytnutí svých služeb. Při větší propagaci svých služeb by se integrační centra mohla setkat s hrozbou nepokrytí poptávky po službách se současnou kapacitou. To všechno

vyžaduje těsnější spolupráci státu s integračními centry a neziskovými organizacemi, které se zabývají integrací cizinců. Evropské dotace velice pomáhají integračním centrům s rozšířením a zkvalitněním svých služeb, avšak nepokrývají potřebu navýšení kapacit. Příkladem jsou kurzy českého jazyka, které mají omezenou kapacitu, která nepokrývá obrovský zájem cizinců o ně. Pokud má stát zájem o větší množství integrovaných členů minoritní společnosti, je nesmírně důležité poskytnout dostatek financí pro integrační centra a neziskové organizace.

4.3 Vztah s majoritní společností

Kvalitativní výzkum odhaluje velké množství projevu diskriminace, se kterými se respondentky během života v České republice potkaly. Diskriminace dle národnostních příznaků velice omezuje cizince na cestě k integraci. Na začátku svého pobytu cizinci vynakládají veškeré úsilí k integraci. Avšak pokud jsou cizinci vystaveni diskriminaci, ztrácejí zájem o integraci. Špatný vztah majority k cizincům vede k nižšímu zájmu cizinců o usazení v České republice. Zde vzniká jev „začarovaného kruhu“, kdy majoritní společnost není spokojená s existencí neintegrovaných cizinců a projevuje diskriminační úkony, následně cizinci, kteří mají zájem o integraci, ale podléhají diskriminaci, ztrácejí zájem o integraci a znovu vyvolávají hněv majoritní společnosti. Sociální exkluze cizinců nepřispívá k přátelskému klimatu mezi majoritní a minoritní společností a vede k vytváření ghett. Úsilí cizinců o úspěšné zapojení do společnosti může být přerušeno nejen přímou diskriminací adresovanou na ně, ale i prostřednictvím pozorování diskriminace u svých známých, příbuzných a ostatních cizinců. Při práci s cizinci se státní organizace a neziskové organizace velice často snaží o podporu integrace, avšak nepřipravují cizince na možný projev diskriminace. Cizinci si po příjezdu do nové země užívají nového prostředí a neočekávají, že by mohli být diskriminováni. Diskriminace a následné vyloučení ze sociálních interakcí se společností přivádí cizince k frustraci a ke zklamání z nové země. Všechno výše uvedené nepřispívá ke zdravému fungování společnosti jako celku.

4.3.1 Doporučení

Jak již bylo zmíněno, jsou cizinci v České republice velice často vystaveni diskriminaci ze strany majoritní společnosti. Jakýkoliv projev diskriminace není ve vyspělé a vzdělané společnosti uznáván. Avšak majoritní společnost se velmi často

brání před neznámými národnostmi a nesnaží se o interakci s případným „nebezpečím“. V návaznosti na to vzniká otázka, jak přimět majoritní společnost změnit svůj názor na minoritu a postupně tyto společnosti propojit. Majoritní společnost, která má strach z jedinců pocházejících z jiných zemí, není připravena k interakcím s cizími kulturami. Zde vzniká potřeba vzdělávat členy majoritní společnosti v oboru interkulturní komunikace a podávat jim co nejvíce informace o členech minoritní společnosti. Příkladem můžou být workshopy spojené s interkulturní komunikací a kulturními rozdíly. Příklady „dobré praxe“, jinými slovy prezentace již zapojených cizinců, by mohly zapůsobit pozitivně na komunikaci obou společností. Události spojené s interkulturalizací společnosti (příkladem je festival kultur v Mladé Boleslavi) by měly mít širší rozsah působnosti a vyvolávat zájem nejen u minoritní společnosti, ale i u členů majoritní společnosti. Obeznamení s různými kulturami by mohlo pomoci k eliminaci plošné diskriminace cizinců ze strany české společnosti. Avšak tato metoda neovlivní v plné míře již zakořeněné stereotypy a předsudky o cizincích. Zde vzniká potřeba vzdělávat děti členů majoritní společnosti. Děti nemají vrozené předsudky o cizincích. Všechny předsudky a stereotypy přebírají děti od svých rodičů, kamarádů, případně z okolí. Vzdělávání dětí na téma různých kultur, etnik a jejich rozdílů působí pozitivně na vnímání cizinců dětmi. Kvantitativní výzkum poukazuje na skutečnost, že mladší generace má výrazně lepší vztah k cizincům. Mimo jiné děti a mladší generace nezažili historické události, které často starší generace dává za vinu cizincům. Mladší generace je vystavena styku s cizinci ve větší míře než starší generace. S rostoucím množstvím cizinců první generace a s tím spojeným růstem cizinců druhé generace, potkává mladší generace cizince ve škole, v práci a během volnočasových aktivit. Právě proto vzniká potřeba pozitivní propagace cizinců v mediích, na internetu a ve vzdělávacích zařízeních za účelem eliminace sociální exkluze. Sociální projekty cizinců a o cizincích musí nabírat větší rozsah působení. Příkladem jsou videa na sociálních sítích zaměřené na cizince a jejich život v České republice²⁶. Pro zlepšení vztahu mezi těmito dvěma společnostmi je velice důležitá sociální interakce, kterou lze dosáhnout pouze při oboustranném zájmu.

²⁶ Jedním takovým příkladem je kanál na Youtube „Životcizinců“, který obsahuje rozhovory s členy minoritní společnosti (<https://www.youtube.com/channel/UCvre-tE6-PQA0odgfk3zjnA>)

Závěr

V rámci této diplomové práce byl zkoumán proces integrace cizinců z různých hledisek. Cílem práce bylo stanovení stěžejních faktorů, které přispívají k integraci cizinců, a také faktorů, které proces integrace zpomalují či celkově znemožňují.

Kvantitativní výzkum v podobě dotazníkového šetření potvrzuje domněnku, že majoritní společnost má negativní vztah k cizincům a rostoucím množstvím migrantů na území České republiky se cítí být ohrožená. Špatný vztah majoritní společnosti je z větší části zapříčiněn nedostatečnou přípravou a vzděláváním českých občanů z interkulturního hlediska. Velkou roli zde hrají různá média a sociální sítě, které prezentují minoritní společnost negativně.

Výzkum odhaluje skutečnost, že majoritní společnost ví o cizincích z větší části velice málo, resp. přistupuje k minoritní společnosti jako celku dle hluboce usazených stereotypů a předsudků. Avšak tento jev se má tendenci měnit spolu se seznámením českých občanů s problematikou migrace a integrace v České republice. Zde musí být kladen důraz na děti a mladší generace, které potkávají a budou potkávat v rámci svého studia, práce či volnočasových aktivit stále více a více cizinců, včetně migrantů druhé generace.

Kvalitativní výzkum na základě výpovědi respondentek-cizinek poukázal na problematiku integrace ze strany minoritní společnosti a odhalil překážky, se kterými se cizinci setkávají na cestě k začlenění do majoritní společnosti. Problémy jako nerovné zacházení, diskriminace, nedostatečná informovanost či práce na nejnižších existujících pozicích potvrzují nepřipravenost české společnosti v čele s vládními institucemi a zaměstnavateli. Podíl cizinců, kteří se chtějí integrovat do české společnosti, bude klesat za předpokladu, že nebudou výše uvedené překážky v blízké budoucnosti eliminovány. Největší překážkou pro integraci cizinců je však nedostatečné porozumění samotnému pojmu integrace, ze strany majoritní společnosti. Velká část obyvatel nenahlíží na integraci jako na oboustranný proces a tím ztěžuje, mnohdy zcela znemožňuje, komplexní integraci migrantů.

Dílčí cíl práce, lepší pochopení důvodů migrace cizinců z vybraných zemí je v práci představen v podobě důvodů ekonomické migrace. Všeobecně platí, že cizinci migrují do České republiky za účelem lepšího života v budoucnu, avšak za horších

podmínek v současnosti. Špatná ekonomická situace v zemi původu v podobě nízkých mezd či nízké zaměstnanosti směřuje cizince k hledání jiných cest k zabezpečení sebe a svých rodin. Avšak cizinci jsou z velké části na počátku svého působení v České republice vystaveni mnohem horším podmínkám, například v podobě méně kvalifikované práce, než byli v domácí zemi zvyklí. Porovnání výše finančního ohodnocení ve vybraných zemích potvrzuje, že migrační vlny do České republiky jsou zapůsobeny nedostatkem financí samotných cizinců. Obrovská výše remitencí v podobě peněžních převodů především na Slovensko a Ukrajinu pouze prokazuje, že migranti mnohdy vnímají Českou republiku jako zdroj financí nejen pro ně, ale i jejich rodinu. Odtok peněz z české ekonomiky v podobě remitencí představuje velký podíl financí, které by mohli cizinci za jiných podmínek ponechávat v české ekonomice. Při větší ochotě cizinců k integraci, tj. při větším zpřístupnění onoho procesu těmto osobám, budou mít cizinci tendenci snižovat či plně eliminovat remittance a to hlavně z důvodů jejich zájmu o usazení se na území Česka spolu s rodinou.

Doporučení pro budoucí výzkum problematiky

Tato diplomová práce se v jejím plném rozsahu nezaměřuje teologickou stránkou migrace a integrace, a to především v rámci ukrajinské menšiny. Výzkum církve jako integračního centra cizinců, by mohl odhalit další faktory a překážky integrace. Dále pak interkulturní kritické incidenty nasbírané v rámci semistrukturovaných rozhovorů, participativního pozorování a osobní zkušenosti výzkumnice, by mohly v budoucnu posloužit pro majoritní a minoritní společnost jako metodologická příručka. Tato příručka by mohla seznámit majoritní společnosti s problémy, překážkami a obtížemi, se kterými se minorita v běžném životě setkává. Ze strany minoritní společnosti představuje příručka náhled možných budoucích komplikací, které by mohly eliminovat její některá nereálná očekávání. Mimo jiné může příručka posloužit jako psychologická podpora pro cizince, kteří mají obtíže s problematikou v ní uvedenou.

Seznam literatury

BERRY, J. W. (1992). Acculturation and adaptation in a new society. *International Migration* 1, str. 69–8

BOGUE, D. J., (1963). Techniques and Hypotheses for the Study of Differential Migration: some Notes from an Experiment with U.S. Data. *International Population Conference*. New York.

BORJAS, G. J. (1989) : Economic Theory and International Migration, *International Migration Review*, Special Silver Anniversary Issue, 23:3

CAMERON, Deborah, Elizabeth FRAZER, Penelope HARVEY, M.B.H. RAMPTON a Kay RICHARDSON. *Researching Language: Issues of Power and Method (The Politics of Language)*. New York: Routledge, 1992. ISBN 978-0415057226.

CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ. Centrum pro integrace cizinců [online]. 2012 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <http://www.cicpraha.org/>

ČESKÁ REPUBLIKA. Usnesení vlády České republiky ze dne 03. ledna 2018 č. 10 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2018. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 561 ze dne 01. listopadu 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, část 7, paragraf 108, odstavec 1 (b).

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci podle státního občanství k 31. 12. - územní srovnání [online]. Aktualizováno dne: 29.04.2020. Dostupné také z: <https://www.czso.cz/csu/xs/cizinci-xs>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci v České republice 2019. Praha, prosinec 2019. Kód publikace: 290027-19, č.j.: 03346/2019. Dostupné také z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-xf62lf2yaw>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci: Nelegální migrace. [online]. Aktualizováno dne: 03.02.2020. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_nelegalni_migrace

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze národních účtů. Remittance. [online]. Aktualizováno dne: 31.03.2020. Dostupné také z: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. HDP, národní účty [online]. Aktualizováno dne: 31.03.2020. Dostupné také z <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci: Počet cizinců: Data – počet cizinců. [online]. Aktualizováno dne: 28.04.2020. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr

ČESKÝ STATITICKÝ ÚŘAD. Zaměstnanost, nezaměstnanost [online]. Aktualizováno dne: 24.04.2020. Dostupné také z: https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost_nezamestnanost_prace

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOHNALOVÁ, Eva. Podoba integračních zkoušek pro migranty v Nizozemsku. Migraceonline.cz. 2009. Dostupné také z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/podoba-integracnich-zkousek-pro-migranty-v-nizozemsku>

DVOŘÁKOVÁ, J., V. HERVERTOVÁ, J. HORSKÁ a H. MOUREČKOVÁ. Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi. V Praze: Triton, 2007. ISBN 978-80-7387-097-3.

EUROSTAT. Immigration. [online]. European Commision, 2018. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00176&plugin=1>

FIEDLER, Fred E., MITCHELL, Terence a TRIANDIS, Harry C. The culture assimilator. An approach to cross-cultural training. Journal of Applied Psychology, 55(2), 1971.

FLANAGAN, John C. The critical incident technique. Psychological Bulletin, 51(4), 1954.

FORET, Miroslav. Marketingová komunikace. 3., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3432-0.

FREIRE, Paulo. Education, the practice of freedom. Writers and Readers Publishing Cooperative, 1976. ISBN 978-0904613162.

FREIRE, Paulo. Pedagogy of the oppressed. 30th anniversary edition. New York: Bloomsbury Academic, an imprint of Bloomsbury Publishing, 2017. ISBN 978-082-6412-768.

FRIČ, Pavol, Jana REMENÁROVÁ a kol. Etnické klima v Mladé Boleslavi: Komplexní zpráva o kvalitě života v multikulturním prostředí Mladé Boleslavi. Praha: IRBIS Liberec, 2009. ISBN 978-80-254-5436-7 (brož.).

GLOBAL MIGRATION DATA PORTAL. Migration Data Portal: International Migrant Stock [online]. Berlin, 2020. Dostupné z: https://migrationdataportal.org/?i=stock_perc_&t=2019

HOLÝ, Dalibor. Cizinci u nás berou spíše vyšší mzdy. *Statistika a My*. Český statistický úřad, (01/2020), 2020, 38-39. ISSN 1804-7149.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

IOM. Migration: Key Migration Terms.[online]. Switzerland, 2020. Dostupné z: <https://www.iom.int/key-migration-terms#Migration>

LIGHT, I., BHACHU, P., KARAGEORGIS, S. (1989): Migration Networks and Immigrant Entrepreneurship. In: California Immigrants in World Perspective: The Conference Papers. , Paper 1. Institute for Social Research, University of California, Los Angeles.

LUX, Martin. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR: výzkumná studie z projektu podpořeného Ministerstvem pro místní rozvoj v rámci programu WA - Výzkum pro potřeby státní správy (WA-027-05.Z02)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-733-0107-5.

MAREK, David. Nezaměstnanost v prosinci: Rostoucí náklady podpory v nezaměstnanosti. Kurzycz [online]. AliaWeb, spol., 2020, 9. ledna 2020. Dostupné z: kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost/2019/

MASSEY, D. S. et al., (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and Development Review*, vol. 19, iss. 3, pp 431–466. DOI 10.2307/2938462

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Evropsá unie. Evropský sociální fond. Operační program zaměstnanost: Komplex in MB [online]. 2019. Dostupné také z: https://www.esfcr.cz/novinky/-/asset_publisher/KcPg00RE2in8/content/komplex-in-mb?inheritRedirect=false

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor azylové a migrační politiky [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2019. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Slovníček pojmů [online]. Ministerstvo Vnitra, 2020. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Správa uprchlických zařízení MV: Centra na podoru integrace cizinců [online]. Ministerstvo Vnitra, 2020. Dostupné také z: <http://www.integracnicentra.cz/>

MURRAY, Douglas. *Podivná smrt Evropy: imigrace, identita, islám*. Voznice: Leda, 2018. ISBN 978-807-3355-623.

OBBERG, Kalervo. *Practical anthropology: Cultural Shock: adjustment to new cultural environments*. 1960.

OLECKÁ, Ivana a Kateřina IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2010. ISBN 978-80-87240-33-5.

OUDEHNOVEN, J. P. L. M. van *Cross-culturele psychologie: de zoektocht naar verschillen en overeenkomsten tussen culturen*. Bussum: Coutinho, 2002.

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-161-0.

PALÁT, Milan. PŘÍČINY VZNIKU MIGRACE A REFLEXE SOUVISEJÍCÍCH TEORIÍ. In: XVII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Hustopeče, 2014, s. 708-714. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-6840-2014-91.

PARK, Robert Erza. *On social control and collective behavior*. University of Chicago Press, 1967.

PETRUSEK, Miloslav. *Teorie a metoda v moderní sociologii*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-799-0.

RAVENSTEIN, E. G., (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society*, vol. 48, iss. 2, pp. 167–235.

RAVENSTEIN, E. G., (1889). The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society*, vol., 52, pp. 241–305.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice: sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů*. Praha: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-808-7378-496.

SMAŽÍK, Karel. Návrh billboardu primátora Nwelatiho budí vášně i diskusi o kriminalitě ve městě. *Boleslavský deník.cz* [online]. VLTAVA LABE MEDIA, 24. srpna 2018 [cit. 2020-02-06]. Dostupné z: https://boleslavsky.denik.cz/zpravy_region/navrh-billboardu-primatora-nwelatiho-budi-vasne-i-diskusi-o-kriminalite-ve-meste-20180824.html

STARK, O., (1991). *Migration of Labor*. London: Wiley-Blackwell. ISBN 978-1557864291.

STATE STATISTICS SERVICE OF UKRAINE [online]. Dostupné z: <https://ukrstat.org/>

SVAČINA, Pavel. Cizincům v Mladé Boleslavi pomůže se začleněním nové integrační centrum. *IDNES* [online]. MAFRA, 7. března 2020. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/mlada-boleslav-automobilka-integracni-centrum-svet-cizinci-pracovnici-zacleneni.A200305_083815_praha-zpravy_rko

ŠTÁTNA SPRÁVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziA809LZycDB0NLPxcnAw8zX3MAy08nYz9nYz0w9EVBLkaelY4BrgHeZkYGpiY6keRqB9dAU_i_AQ7gaADV7-zu6GFi7mNgYOHjbmrg6egRGmQZaGxs4GhMnP14LCCoPwqsBJ8LCPmhiDc0N

DTCIBMA_nZz0g!!/dz/d5/L2dJQSEvUUt3QS80TmxFL1o2X1E3SThCQjFBMDhO
UkUwSVRBUEdSSjQxMDQ1/

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-802-6206-446.

UNITED NATIONS. International migrant stock 2019. Department of Economic and Social Affairs: Population Division. International Migration [online]. New York, USA, 2019. Dostupné z:

<https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates19.asp>

WENZEL, Rolf. Managing Migration: the Importance of Social Integration. Managing Migration: Finance. internationalbanker.com, Autumn 2015, 58-61.

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Celosvětová migrace 1990 – 2019.....	11
Obr. 2 Množství cizinců v České republice mezi lety 1994 - 2018	15
Obr. 3 Rozdělení cizinců v České republice dle státního občanství.....	16
Obr. 4 Nelegální migrace cizinců 2008-2018	17
Obr. 5 Mzdy hlavních cizineckých skupin 2018.....	28
Obr. 6 Volební kampaň Raduana Nwelatiho.....	38
Obr. 7 Ukázka kontrolního seznamu semistrukturovaných rozhovorů	43
Obr. 8 Dětský klub – Adventní tvoření	45
Obr. 9 Dětský klub – Návštěva Ekocentra Zahrada	46
Obr. 10 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak často pochybujete v okolí Mladé Boleslavi?.....	50
Obr. 11 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jaký je Váš pohled na množství cizinců v Mladoboleslavsku?.....	52
Obr. 12 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak hodnotíte následující kritéria?...	53
Obr. 13 Výsledky kvantitativního výzkumu – Existuje oblast, která narušuje Váš vztah s cizinci?.....	54
Obr. 14 Výsledky kvantitativního výzkumu – Jak hodnotíte následující výroky? ...	56
Obr. 15 Výsledky kvantitativního výzkumu – Přicházíte do styku s cizinci?	57
Obr. 16 Výsledky kvantitativního výzkumu – Kde přicházíte do styku s cizinci? ...	57
Obr. 17 Výsledky kvantitativního výzkumu – Uveďte Vaše dosažené vzdělání, věk a pohlaví	59
Obr. 18 Festival kultur – 14. 9. 2019	71

Seznam tabulek

Tab. 1 Ekonomické ukazatele České republiky 2014-2019.....	20
--	----

Tab. 2 Ekonomické ukazatele Slovenské republiky 2014-2019	22
Tab. 3 Ekonomické ukazatele Ukrajiny 2014-2019	23
Tab. 4 Ekonomické ukazatele Ruské federace 2014-2019	25
Tab. 5 Ekonomické ukazatele Běloruské republiky 2014-2019.....	26
Tab. 6 Remitence z České republiky do zahraničí (v mil. Kč)	29
Tab. 7 Výsledky kvantitativního výzkumu – Odkud pocházejí cizinci, se kterými přicházíte do styku?	58
Tab. 8 Výsledky kvalitativního výzkumu – Četnost výskytu jednotlivých kódů	64
Tab. 9 Výsledky kvalitativního výzkumu – Profily respondentek semistrukturovaných rozhovorů	73

Seznam příloh

Příloha 1 Volební kampaň SPD – jaro 2019.....	112
Příloha 2 Dotazník – Vztah obyvatel Mladoboleslavska k cizincům.....	114
Příloha 3 Souhrn otázek pro semistrukturované rozhovory.....	119
Příloha 4 Indexy ke kódování rozhovorů.....	121
Příloha 5 Pozvánka na Otevřený klub.....	127
Příloha 6 Handout na Otevřený klub – „Práce přesčas“.....	128
Příloha 7 Výsledky kvantitativního výzkumu dle dosaženého vzdělání respondentů 129	
Příloha 8 Výsledky kvantitativního výzkumu dle dosaženého věku respondentů	136
Příloha 9 Výsledky kvantitativního výzkumu dle pohlaví respondentů	143

!PROSÍM POJĎTE VOLIT! Nedovolme zničit naši zemi!

**VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ, SLEDUJETE, CO SE DOOPRAVDY DĚJE
V ZEMÍCH ZÁPADNÍ A SEVERNÍ EVROPY?
JAK MOC JE TO VÁŽNÉ?
POKUD NE, VĚZTE, ŽE V NAŠICH MÉDIÍCH SE TO NEDOZVÍTE.**

Situace okolo nelegální migrace a osidlování evropských zemí muslimy je daleko hrozivější, než by se zdálo. Masová migrace z Afriky a Blízkého východu je ve skutečnosti plánovanou invazí, novodobou „okupací“ Evropy. Tvzení, že se jedná o humanitární pomoc „chudákům uprchlíkům“, je nestoudná lež, která má zakrýt fakt, že je vlastně snahou o zotročení či dokonce genocidu původního evropského obyvatelstva. A neděje se tak jen ojediněle, ale v mnoha zemích a na mnoha místech a to s katastrofálními následky.

Kupříkladu Švédsko, které před multikulti zásahem bylo dle slov švédských obyvatel téměř rájem na zemi, se dle zpráv OSN stane ZAOSTALOU zemí do patnácti let a např. v Londýně jsou bílí Britové MENŠINOU! Na jihu Itálie zažívají doslova noční můru. Na denním pořádku je tam teror ze strany migrantů - rabování, loupeže, ničení majetku, násilí, znásilňování. A policie své občany neochrání. Neděje se tak jen v Itálii, ale v různém měřítku i v mnoha dalších evropských zemích: Německu, Francii, Velké Británii, Švédsku, Norsku, Dánsku, Nizozemí, Belgii, Švýcarsku, Řecku. Není již tajemstvím, že ve Velké Británii se stalo obětí muslimských znásilňovacích gangů MNOHO BRITSKÝCH DÍVEK. Prohlásila to šéfka vyšetřovací komise britského parlamentu. To jen pro příklad, jak to vypadá v zemích obohacených o arabská a africká etnika.

Nedopusťme, aby se něco podobného stalo i u nás a věřte, že námitky typu “Vždyť k nám přeci uprchlíci nechtějí”, jsou liché. ZATÍM k nám nechtějí. Ale pokud EU donutí naši vládu dávat jim takové sociální dávky jako v Německu či Francii, nebo prosadí nějaké nové přerozdělovací mechanismy, situace se rázem změní.

A není pravdou, že v Česku žádní muslimové nejsou. Ve skutečnosti jsou jich tu už tisíce a jejich počet rychle roste. I u nás samozřejmě máme několik zařízení pro přijaté migranty.

**NEZAPOMEŇME NA TO AŽ PŮJDEME VE DNECH 24. A 25. KVĚTNA
VOLIT DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU.**

Proto volme SPD - naši nejsilnější vlastenecky zaměřenou protimigrační stranu, která je zároveň jednoznačně a dlouhodobě proti nátlaku a diktatuře EU a proti přijímání takzvaných "uprchlíků". Toto je v této situaci, v této těžké a nebezpečné době jediná rozumná volba. Reálně totiž hrozí, že dříve či později může dopadnout naše vlast stejně špatně jako ony „vyspělé“ západní státy, kde je již místy zcela běžné znásilňování, krádeže a násilí páchané přistěhovalci na občanech žijících v jejich vlastních zemích. Nemluvě o vzniklých ghetech a teroristických akcích páchaných ve jménu islámu. Pro občany pak v domovských zemích není spravedlnost a bezpečí a zůstává jim pouze bezmoc a strach o budoucnost svoji a svých dětí.

Bojujme proto aktivně za možnost vyjádřit svůj názor kupř. ve všeobecném referendu (ČR stále ještě nemá zákon o všeobecném referendu, a to jsme „demokratický“ stát), ať za nás a bez nás nerozhodují pouze podplacené a mocichtivé politické elity, z nichž některé se chovají jako vlastizrádcí. Nevolme proevropské a promigrační strany a strany či politiky napojené na různé pochybné neziskové organizace. Proto volme SPD. Vyhledávejme a sdílejme pokud možno pravdivé informace o dění doma i ve světě, dokud je to možné, protože snaha a kroky k cenzuře internetu již započaly.

**TO, NA ČEM TEĎ OPRAVDU ZÁLEŽÍ, JE ZACHOVAT SI SVOBODU
A SAMOSTATNOST, ABY ČESKO ZŮSTALO ČESKEM A NESTALO SE
MULTIKULTURNÍM PEKLEM.**

VOLTE SPD!

Máte-li pochybnosti o tom, jak vypadá nová multikulturní Evropa (i pokud je nemáte), vřele doporučujeme shlédnout video na YouTube s názvem Sebevražda Evropy (viz odkaz <https://www.youtube.com/watch?v=DkGm9X2HXc8>) a mnohá další.

Příloha 2 Dotazník – Vztah obyvatel Mladoboleslavska k cizincům

Vztah obyvatel Mladoboleslavska k cizincům

Vztah obyvatel Mladoboleslavska k cizincům

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník poslouží k akademickým účelům.

1. Jak často se pohybujete v okolí Mladé Boleslavi?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Každý den
- Větší část týdne (4x týdně a více)
- Párkrát týdně (maximálně 3x týdně)
- Párkrát měsíčně
- Párkrát ročně
- Nepohybují se v okolí Mladé Boleslavi

2. Jaký je Váš pohled na množství cizinců v Mladoboleslavsku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Jsem spokojen/spokojena
- Nejsem spokojen/spokojena
- Přítomnost cizinců ve mně nevyvolává výrazné emoce

3. Jak hodnotíte následující kritéria?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	Výborné	Dobré	Průměrné	Špatné	Velmi špatné
Pracovní uplatnění cizinců	☐	☐	☐	☐	☐
Jazykové znalosti cizinců	☐	☐	☐	☐	☐
Chování cizinců	☐	☐	☐	☐	☐
Vzdělání cizinců	☐	☐	☐	☐	☐
Zapojení cizinců do české společnosti	☐	☐	☐	☐	☐

4. Existuje oblast, která narušuje Váš vztah s cizinci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Chování cizinců
- Vzhled cizinců
- Velký počet cizinců
- Neexistuje
- Jiná...

5. Jak hodnotíte následující výroky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	Zcela souhlasím	Souhlasím	Nevím	Nesouhlasím	Zcela nesouhlasím
Tolerují cizince a jejich kulturu	☐	☐	☐	☐	☐
Cizinci se chovají přátelsky vůči Čechům	☐	☐	☐	☐	☐
Cizinci mají velký přínos pro ekonomiku ČR	☐	☐	☐	☐	☐
Cizinci jsou levnou pracovní silou	☐	☐	☐	☐	☐
Cizinci zabírají Čechům pracovní místa	☐	☐	☐	☐	☐
Cizinci provozují nelegální činnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi	☐	☐	☐	☐	☐
Nevadí mi přítliv cizinců do ČR	☐	☐	☐	☐	☐

6. Přicházíte do styku s cizinci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Velmi často
- Často
- Občas
- Zřídka
- Nikdy

7. Kde přicházíte do styku s cizinci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Práce
- Škola
- Osobní život (partnerství)
- Osobní život (kamaradství)
- Veřejný prostor (ulice, obchody a pod.)
- Nepřicházím do styku s cizinci
- Jiná...

8. Odkud pocházejí cizinci, se kterými přicházíte do styku?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Polsko
- Slovensko
- Ukrajina
- Rusko
- Bělorusko
- Vietnam
- Německo
- Nepřicházím do styku s cizinci
- Jiná...

9. Uveďte Vaše dosažené vzdělání

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní vzdělání
- Střední vzdělání bez maturity
- Střední vzdělání s maturitou
- Vysokoškolské vzdělání (Bc.)
- Vysokoškolské vzdělání (Mgr./Ing.)
- Vysokoškolské vzdělání (Postgraduát)

10. Uvedte Váš věk

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- do 18 let
- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 46-60
- 61 a více

11. Uvedte Vaše pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž
- Žena

Příloha 3 Souhrn otázek pro semistrukturované rozhovory

ZÁKLADNÍ INFORMACE

- 1) Jaké byly hlavní důvody, respektive co vás motivovalo k hledání práce v České republice?
- 2) Jaký jste měla první dojem z ČR (celkové ekonomicko-politické situaci, pracovní podmínky, ubytování atd.)?
- 3) Jak dlouho žijete na území ČR?
- 4) Pokud byste měla možnost vrátit čas zpátky rozhodla byste se stejně?
- 5) Co považujete za svůj největší úspěch?
- 6) Myslíte si, že je rozdíl mezi vnímáním a přístupem k občanům EU a cizincům z jiných zemí?
- 7) Máte pocit, že cizí jazyk je důvodem k horšímu vnímání vaší osoby?
- 8) Co by vás mohlo přesvědčit k návratu do země, ze které pocházíte?
- 9) Přistěhovala jste se do ČR sama/ s partnerem/ rodinou/ přáteli? Pokud jste přijela sama, zvažovala jste přestěhování Vaší rodiny do ČR?
- 10) Uvažovala jste o přestěhování do jiné zemi EU?
- 11) Co považujete za zcela neadekvátní, divné a nepochopitelné v české společnosti?
- 12) Využila jste služeb zprostředkovatelů pro vstup a získání práce v ČR?
- 13) Jak často jezdíte domů?
- 14) Kde bydlíte? (byt/ubytovna)?
- 15) Vnímáte snahu státu (politiků) o zlepšení/zhoršení situaci s cizinci?
- 16) Jaká je situace ve Vaší zemi s práci/ politická situace?
- 17) Jak hodnotíte svoje znalost češtiny?

PRÁCE A FINANCE

- 1) Jak dlouho pracujete na území ČR / Jak dlouho vám trvalo najít práci v ČR?
- 2) Jste kmenový/agenturní pracovník?
- 3) Na jakou dobu máte sjednanou pracovní smlouvu?
- 4) Co nebo kdo vám pomohl najít práci (současnou) v ČR?
- 5) Zažila jste těžkosti při vstupu na pracovní trh? Jaké? / Setkala jste se s problémy při žádání o pracovní povolení? S jakými?
- 6) Jak hodnotíte práci, kterou děláte?
- 7) Co vás nejvíce motivuje ve vaší práci?
- 8) Pracovala jste i někde jinde? Pokud ano, z jakých důvodů jste práci opustila?
- 9) Jste spokojená s finančním ohodnocením ve vašim současném zaměstnání/ myslíte si, že finanční ohodnocení odpovídá tomu, co děláte?
- 10) Myslíte si, že Češi za stejnou práci dostávají větší plat, lepší podmínky a nefinanční ohodnocení?
- 11) Máte tušení kolik byste dostala za stejnou práci v zemi, ze které pocházíte?
- 12) Pracovala jste ve Vaší zemi ve stejném oboru?
- 13) Pokud byste chtěla změnit vaši práci, tak co byste byla ochotna dělat?
- 14) Co považujete za největší výhody ve vaší práci?
- 15) Uvažovala jste o získání českého vzdělání nebo absolvování vzdělávacího kurzu na území ČR, kvůli zlepšení kvalifikace?
- 16) Posíláte vydělané peníze domů?

VZTAH S MAJORITOU

- 1) Jak vnímáte postoj majority k cizincům a jejich zaměstnávání v Mladé Boleslavi/ ČR?

- 2) Dostala jste se někdy do konfliktu s místními lidmi kvůli své národnosti? Čeho se popřípadě konflikt týkal?
- 3) Cítíte se být integrovaná do majoritní společnosti nebo spíše součástí minoritních skupin? Jste v kontaktu s lidmi stejné (podobné) národnosti nebo se přátelíte více s místními obyvateli?
- 4) Jste v přátelských vztazích se svými kolegy v práci?

AGENTURY/ INTEGRAČNÍ CENTRA/ INTEGRACE

- 1) Využíváte pomoci úřadů? / Jaký je váš názor na postoj úřadů vůči zahraničním zaměstnancům?
- 2) Využila jste během svého pobytu možnost agenturního zaměstnání? Má podle vás agenturní zaměstnávání nějaká výhody/nevýhody oproti běžnému zaměstnávání?
- 3) Využila / uvažovala jste o možnosti účastnit se jazykových kurzů nebo jiných integračních kurzů nabízených Ministerstvem vnitra a jinými organizacemi?
- 4) Co by podle vás měl takový program obsahovat? Respektive co by podle vás mohlo být přínosné?
- 5) Víte o fungování integračního centra v Mladé Boleslavi?
- 6) Je něco, co vás skutečně motivuje začlenit se do české společnosti? Nebo se spíše snažíte udržet si své kulturní odlišnosti?

PRÁVNÍ ASPEKTY

- 1) Jaký je Váš bytový status? (Trvalý/dočasný)
- 2) Jaký právní status zaujímáte vůči ČR? (Trvalý pobyt, občanství, azyl)?
- 3) Máte pocit, že různé právní statusy jsou spojovány s většími či menšími možnostmi/privilegií ať už v práci, popřípadě při jednání s úřady?
- 4) Myslíte si, že by získání trvalého občanství pomohlo k dosažení lepších výsledků na trhu práce? Respektive snazší integrace?
- 5) Zjišťovala jste někdy základní právní úpravu zaměstnávání v ČR-respektive máte představu o tom, jaké jsou ze zákona minimální mzdy, zkušební či výpovědní lhůta atd.
- 6) Setkaly jste se během své pracovní éry v ČR s porušením vašich pracovních práv? (Nevyplacená mzda, nehlášená práce nad rámec minimální mzdy, nehrazení sociálního a zdravotního pojištění atp., velké množství přesčasů a jejich neproplácení, porušování platné legislativy související s prací přesčas, porušování platné legislativy při propouštění ze zaměstnání)

DISKRIMINACE

- 1) Byla jste někdy terčem pozornosti v zaměstnání kvůli své národnosti?
- 2) Setkala jste se někdy s diskriminací v práci či mimo ni? Ať už vás samotné, popřípadě jiné cizinky, kvůli její národnosti.
- 3) Potkala jste s problémem, že na pracovní pozici byl upřednostňován Čech/Češka?

Příloha 4 Indexy ke kódování rozhovorů

<p>Partner/Rodina:</p> <p>Zahrnuje veškerá zmínky o rodině a partnerovi. Klade důraz na rodinnou situaci a zemi, kde v současné době rodina bydlí. V případě partner klade důraz na jeho původ.</p>	<p>INT1_10; INT1_23; INT1_41-46; INT1_432-434; INT2_33-36; INT2_65; INT2_413-423; INT2_429-431; INT2_891-901; INT3_144; INT3_180; INT3_416; INT3_427-433; INT3_724-725; INT6_5-6; INT6_24-25; INT6_44-46; INT7_6; INT7_17-22; INT7_63-64; INT7_130-134; INT8_80-86; INT8_117-132; INT8_418-424; INT9_11-13; INT9_17; INT9_18-19; INT9_296-297; INT10_50-54; INT10_341-346; INT14_5-6; INT14_21; INT14_98-102; INT14_121-125; INT15_7-8; INT16_4; INT17_178-180; INT17_200-202;</p>
<p>Adaptace (Stres, vnitřní boj):</p> <p>Zdůrazňuje první pocity spojené s migrací. Klade důraz na „kulturní šok“²⁷ respondentek a průběh jejich adaptace v České republice.</p>	<p>INT1_24-25; INT1_25-26; INT1_51-57; INT1_434-437; INT2_15-31; INT2_62-65; INT2_119-121; INT2_125; INT2_143; INT2_148; INT2_268-270; INT2_753-774; INT2_1101-1118; INT5_334-341; INT5_352-357; INT5_388-394; INT5_401-410; INT5_424-428; INT6_24-25; INT7_12-13; INT7_53-60; INT8_38-43; INT8_58-66; INT8_122-124; INT8_277-287; INT9_5-7; INT9_25-39; INT9_50-52; INT9_60-70; INT10_63-64; INT10_68-72; INT10_99-103; INT10_112-113; INT14_8-11; INT14_13-14; INT14_16-17; INT14_25-26; INT14_148-151; INT15_9-19; INT15_34-43; INT15_51-72; INT15_88-93; INT15_134-141; INT15_160-166; INT16_41-44; INT16_92-94; INT17_16-22; INT17_42-56; INT17_57-60; INT17_65-71; INT17_80-85; INT17_95-96; INT17_156-164;</p>
<p>Práce:</p> <p>Obsahuje všechny zmínky o práci v České republice a klade důraz na zhodnocení vztahu respondentek k práci, kterou vykonávají.</p>	<p>INT1_35-37; INT1_93-104; INT1_108-112; INT1_120-124; INT1_128-130; INT1_139; INT1_220-221; INT1_415-425; INT1_504-518; INT2_108-114; INT2_480-487; INT2_556-578; INT3_133-138; INT3_183-191; INT3_196-212; INT3_247-252; INT3_263-266; INT3_319-324; INT3_343-349; INT5_411-417; INT6_4; INT6_13-14;</p>

²⁷ Dle Oberga (1960) kulturním šokem je úzkost ze ztráty důvěrně známých znaků a symbolů sociálního styku a jejich nahrazení jinými podněty, které se zdají být podivné.

	<p>INT6_77-78; INT6_83-84; INT6_90-91; INT6_93-95; INT6_106-113; INT6_130-134; INT7_7-11; INT7_75-79; INT7_103-105; INT7_106-109; INT8_289-314; INT8_329-357; INT8_367-380; INT8_479-481; INT9_17-18; INT9_121-123; INT9_127; INT9_185-203; INT9_216-222; INT9_382-388; INT9_576-581; INT10_40-42; INT10_82-83; INT10_156-179; INT10_221-227; INT10_255-258; INT11_248-252; INT12_26-33; INT12_43-44; INT12_51-53; INT14_4-5; INT14_52-55; INT14_91-97; INT16_4; INT16_20-25; INT16_133-137; INT16_143-144; INT16_156-158; INT17_1-2; INT17_29-37; INT17_91-93; INT17_96-111; INT17_115-121; INT17_320-348; INT17_369-381; INT17_579-592;</p>
<p>Úspěch/seberealizace:</p> <p>Pojímá pocity úspěchu a seberealizaci respondentek v domácí zemi a v současné době za účelem pochopení zda jejich současná práce a současná situace naplňují.</p>	<p>INT1_85-87; INT2_258-261; INT3_129-133(138); INT3_353-356; INT6_28-31; INT8_263-275; INT9_152-183; INT10_150-154; INT12_14-15; INT14_29-37; INT15_115-132; INT15_145-147; INT16_151-154; INT17_122-126; INT17_315-331 (348); INT17_396-403;</p>
<p>Diskriminace:</p> <p>Veškeré zmínky o diskriminaci na území České republiky. Zahrnuje i zkušenosti známých a příbuzných respondentek.</p>	<p>INT1_65-70; INT1_74-80; INT1_322-325; INT1_348-363; INT1_459-464; INT2_291-295; INT2_306-314; INT2_324-327; INT2_603-612; INT2_624-650; INT2_985-999; INT2_1010-1026; INT2_1064-1084; INT3_214-219; INT3_609-618; INT6_197-204; INT7_44-49; INT7_183-185; INT8_244-258; INT8_316-322; INT8_444-450; INT8_496-504; INT8_603-618; INT9_247-273; INT9_322-332; INT9_508-546; INT9_553-555; INT10_266-277; INT10_293-304; INT11_133-137; INT12_34-37; INT14_77-84; INT14_163-165; INT15_81-88; INT17_127-129;</p>
<p>Český jazyk:</p> <p>Zdůrazňuje osobní hodnocení respondentkami znalosti českého jazyka. Věnuje pozornost kurzům českého jazyka a jiným zdrojům studia jazyka.</p>	<p>INT1_23-24; INT1_314-317; INT2_75-79; INT2_91-94; INT2_202-208; INT2_468-473; INT2_779-780; INT2_790-792; INT2_861-889; INT3_20-24; INT3_36; INT3_210; INT3_219-220; INT3_295-296; INT3_10-16; INT3_460-462; INT3_650-652; INT5_48-49 (až 74); INT5_84-88; INT5_117-119; INT5_138-140; INT7_30-</p>

	32; INT8_45-51; INT8_75-78; INT8_235-242; INT9_137-150; INT9_390-455; INT10_232-243; INT10_315-322; INT10_385-388; INT11_34-37; INT11_91-101; INT11_223-233; INT12_16-21; INT12_61-62; INT14_56-73; INT15_50-51; INT15_192-194; INT16_68-79; INT16_114-117; INT16_125-128; INT17_129-137; INT17_155-156; INT17_284-292;
Pracovní agentury: Zmínky o pracovních agenturách a jejich hodnocení respondentkami z vlastních zkušeností a ze zkušeností známých a příbuzných.	INT1_139-142; INT1_146-148; INT3_326-341; INT5_245-251; INT6_87-90; INT6_100-104; INT7_83-86; INT9_116-121; INT9_125-127; INT9_129-135; INT10_192-211; INT16_145-147; INT11_183-184; INT11_270-274; INT12_59-60; INT14_74-76; INT17_86-88; INT17_214-221; INT17_224-243; INT17_258-271; INT17_355-358;
Pobytový status: Zahrnuje informace o právním statusu pobytu respondentek na území České republiky včetně jejich hodnocení závislosti pobytového statusu na vnímání jejich postavení v české společnosti.	INT1_152; INT1_181-207; INT1_212-216; INT2_686-689; INT2_794-850; INT2_903-931; INT2_968-975; INT2_1031-1039; INT3_169-172; INT3_240-241; INT3_242-245; INT3_257-261; INT3_668-687; INT6_176-178; INT6_180-184; INT7_32-33; INT7_153-154; INT7_157-161; INT8_53-56; INT8_462-477; INT8_588-601; INT9_205-208; INT10_331-337; INT11_202-206; INT12_63-74; INT15_275-277; INT16_241-246; INT16_254-256; INT17_135-137; INT17_490-499; INT17_512-534;
Porušení pracovních podmínek: Obsahuje informace o zkušenostech respondentek nebo jejich známých a příbuzných s porušením pracovních podmínek.	INT1_242-246; INT1_251-258; INT1_371-377; INT5_209-219; INT5_232-238; INT6_209-216; INT7_175-178; INT9_557-572; INT10_181-190; INT10_348-361; INT12_80-81; INT14_152-162; INT16_257-260; INT17_191-196; INT17_205-210; INT17_245-247;
Majorita z pohledu cizinců: Pojímá všechny zmínky o vztahu respondentek k majoritní společnosti. Obsahuje jejich kritiku vůči Čechům a hodnocení vztahu mezi respondentkami a členy majoritní společnosti.	INT1_262-265; INT1_327-342; INT1_444-459; INT1_464-469; INT1_520-523; INT1_692-737; INT1_755-774; INT1_783-787; INT1_809-819; INT1_836-849; INT2_137-138; INT2_155-169; INT2_181; INT2_329-338; INT2_371-376; INT2_475-478; INT2_662-665; INT2_735; INT3_27-31; INT3_482-485; INT3_491-499;

	<p>INT3_652-657; INT6_14-15; INT6_17-18; INT6_34-36; INT6_57-59; INT6_61-63; INT6_68-69; INT6_138-143; INT7_33-43; INT7_121-125; INT8_163-168; INT8_324-327; INT8_429-435; INT9_75-85; INT9_285-291; INT10_88-90; INT10_262-264; INT11_296-301; INT12_40-42; INT14_116-117; INT14_138-142; INT15_23-34; INT15_43-45; INT15_76-81; INT16_186-193; INT16_198-201; INT16_209-213; INT16_221-222; INT17_172-173; INT17_292-299; INT17_55-553; INT17_567-578; INT17_665-667; INT17_711-718;</p>
<p>Vzdělání:</p> <p>Zahrnuje informaci o úrovni vzdělání získaného v tuzemsku či České republice. Taktéž lze objevit úvahy o role vzdělání a zájmu o pokračování studia.</p>	<p>INT1_27; INT1_267-273; INT1_280-311; INT1_665-690; INT1_748-751; INT2_79-89; INT2_119; INT2_272-276; INT2_284-285; INT2_583-587; INT2_593-596; INT3_5; INT6_79-80; INT7_106; INT7_110-115; INT8_93-115; INT8_359-365; INT9_19; INT9_98-99; INT9_103-111; INT9_339-369; INT10_217-219; INT10_245-253; INT12_3-7; INT14_38-44; INT16_184-185; INT17_331-333; INT17_369-381;</p>
<p>Finanční ohodnocení:</p> <p>Zmínky o současné úrovni finančního ohodnocení včetně porovnání s platy v domácí zemi ve stejném druhu zaměstnání.</p>	<p>INT1_365-369; INT2_492-496; INT2_501-502; INT3_358-370; INT5_417-420; INT6_114-122; INT6_124-126; INT7_87-98; INT8_382-402; INT8_408-416; INT9_224-239; INT10_31-36; INT10_213-215; INT12_45-50; INT14_85-90; INT15_176-190; INT16_163-164; INT16_166-168; INT16_172-175; INT17_11-15; INT17_360-363;</p>
<p>Mafie:</p> <p>Obsahuje informace převážně od ruskomluvicích respondentek o zprostředkovatelích zaměstnávání, které vydělávají na importu pracovní síly z jiných zemí.</p>	<p>INT1_499-504; INT1_527-531; INT10_23-27;</p>
<p>Chování cizinců (stereotypy o tom):</p> <p>Informace o hodnocení respondentkami ostatních, převážně neintegrováných či méně integrováných cizinců. Obsahuje</p>	<p>INT1_533-569; INT1_867-870; INT2_299-304; INT3_223-224; INT3_613-615; INT3_618-620; INT3_632-637; INT5_183-192; INT5_196-199; INT5_444-448; INT8_437-442; INT9_243-245; INT9_607-635; INT10_138-146; INT14_103-113;</p>

<p>potvrzení a zamítnutí často používaných stereotypů o cizincích.</p>	<p>INT15_95-104; INT16_60-65; INT6_81-88; INT17_301-304; INT17_430-477; INT17_486-489; INT17_539-551; INT17_553-555;</p>
<p>Vztah s minoritou (vztah s ostatními cizinci):</p> <p>Zahrnuje zmínky o vztahu s ostatními cizinci bez ohledu na původ.</p>	<p>INT1_578-581; INT1_595-598; INT2_654-655; INT2_1152-1153; INT2_1160-1168; INT_475-481; INT5_314-322; INT6_153-155; INT8_487-488; INT9_485-491; INT14_46-49; INT14_114-116; INT14_117-120; INT17_478-484; INT17_603-623; INT17_667-672; INT17_684-688;</p>
<p>Domácí země (všechny zmínky):</p> <p>Obsahuje všechny zmínky o domácí zemi. Klade se důraz na možné faktory k migraci do České republiky a to především politickou a ekonomickou situaci v tuzemsku.</p>	<p>INT1_5; INT1_379-390; INT1_475-490; INT1_602-608; INT1_622-629; INT2_13; INT2_152-153; INT2_407-411; INT2_433-452; INT2_500-501; INT2_508-536; INT3_22-23; INT3_152-153; INT3_159-161; INT3_165-168; INT3_175-179; INT3_372-400; INT3_402-414; INT3_437-441; INT3_446-453; INT3_466-49; INT3_597-605; INT6_26-27; INT6_63-64; INT6_74-75; INT7_28-29; INT7_67-69; INT8_5; INT8_28-34; INT8_211-224; INT8_404-406; INT9_5; INT9_18; INT9_41-43; INT9_54-56; INT9_93-96; INT10_5; INT10_8-10; INT10_14-21; INT10_115-119; INT12_24-25; INT12_57-58; INT14_21-24; INT15_5-7; INT15_168-174; INT15_257-263; INT16_4-10; INT16_52-57; INT16_96-100; INT16_177-183; INT17_4-7; INT17_180-185; INT17_349-351; INT17_358-395; INT17_691-701;</p>
<p>Integrace (transformace):</p> <p>Klade za důraz zhodnotit úroveň integrace respondentek. Zachycuje celý proces ke kompletní, případně částečné integraci včetně vnitřní transformace na cestě k ní.</p>	<p>INT1_569-572; INT1_589-591; INT1_568-602; INT1_608-609; INT1_787-788; INT1_804-807; INT1_821-836; INT1_849-863; INT1_874-882; INT2_96-98; INT2_746-751; INT2_1090-1101; INT2_1122-1147; INT2_1172-1197; INT3_145-148; INT3_512-525; INT3_532-546; INT3_551-563; INT3_570-582; INT3_725-726; INT5_7-14; INT5_40-47; INT5:81-83; INT5_114-117; INT5_127-131; INT5_137-138; INT5_272-274; INT5_357-359; INT6_56; INT6_144-152; INT7_64-65; INT7_140-144; INT7_147-149; INT8_196-209; INT8_452-460;</p>

	<p>INT8_490-494; INT8_566-583; INT8_620-639; INT9_275-283; INT9_457-465; INT9_583-605; INT9_637-662; INT10_279-281; INT10_324-329; INT10_363-377; INT10_390-403; INT11_6-9; INT11_29-32; INT11_88-90; INT11_108-118; INT15_106-113; INT15_149-152; INT15_236-255; INT16_202-207; INT17_556-565;</p>
<p>Kamarádi:</p> <p>Zmínky o kamarádských vztazích v tuzemsku a v České republice. Zdůrazňuje se původ kamarádů respondentek za účelem pochopení úrovně integrace.</p>	<p>INT1_25; INT1_581-584; INT2_220-226; INT2_654-656; INT2_1153-1158; INT2_1199-1201; INT3_179-181; INT3_221-222; INT3_268-272; INT3_416-417; INT3_425-427; INT3_437-439; INT3_455-460; INT3_462-464; INT3_481; INT7_179-182; INT8_86; INT9_295-296; INT9_299-320; INT10_111-112; INT10_283-286; INT15_230-234; INT16_36-40; INT16_159-161;</p>
<p>Stát a úřady:</p> <p>Zahrnuje zmínky respondentek o zkušenostech v Čechách s úřady a integračními centry. Taktéž obsahuje zmínky o hodnocení státu jako celku a jeho vztahu k cizincům a to jak v domácí zemi, tak i v České republice.</p>	<p>INT1_631-563; INT1_787-791; INT1_797-800; INT2_680-684; INT2_691-733; INT2_786-790; INT3_31-32; INT3_36-40; INT3_48-51; INT3_53-64; INT3_72-75; INT3_82-83; INT3_234-235; INT3_241-242; INT3_268-270; INT3_272-288; INT3_590-592; INT5_30-31; INT5_75-80; INT5_153-157; INT5_165-177; INT5_284-291; INT6_159-165; INT6_179-180; INT7_126-130; INT7_136-137; INT7_144-146; INT7_150-152; INT7_87-90; INT8_506-564; INT9_334-339; INT9_269-371; INT9_465-481; INT9_497-500; INT10_306-313; INT11_25-27; INT11_119-131; INT11_138-149; INT14_126-136; INT15_196-228; INT15_263-273; INT16_103-104; INT16_108-113; INT17_140-144; INT17_506-511; INT17_517-534;</p>

Zajímavé informace

INT3_107-117; INT3_224-226; INT11_11-14; INT11_16-20;

Příloha 5 Pozvánka na Otevřený klub

KONVERZACE V ČEŠTINĚ

OTEVŘENÝ KLUB

S dobrovolnicí Valeryí

ÚTERÝ 5. 11., 19.11., 3.12.
18:00 - 19:30

DUKELSKÁ 1093, MB, KANCELÁŘ Č. 109

OTEVŘENÝ KLUB NABÍZÍ SPOLEČNÝ ČAS A PROSTOR,
KDE SE MOHOU SETKÁVAT CIZINCI A ČEŠI, SDÍLET
ZKUŠENOSTI O PRÁCI I O ŽIVOTĚ V MLADÉ
BOLESLAVI A PROCVIČIT SI ČEŠTINU.

KONTAKT:

michaela.hazdrova@cicpraha.org

tel.: 731 512 726

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příloha 6 Handout na Otevřený klub – „Práce přesčas“

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Otevřený klub

„Práce přesčas“

Práci přesčas nepřehánějte!

Občas se stane, že musíte v práci ZŮSTAT DÉLE. Ale nic by se nemělo přehánět, i když je to přesčas placený. Vaše zdraví může začít kvůli přesčasům trpět.

Doba, kterou musíte v práci strávit, je uvedená v pracovní smlouvě. Ale okolnosti občas vyžadují, abyste pracovali "přesčas". Víte, že zaměstnavatel po vás může požadovat pouze 150 hodin přesčasů ročně? Víte, že větší počet přesčasových hodin může mít negativní vliv nejen na vaše zdraví, ale také na mimopracovní vztahy?

Paní Renata Michnová pracovala v jednom menším pražském vydavatelství jako grafička. V práci byla spokojená

až do chvíle, než nastoupili noví kolegové, kteří své úkoly nezvládali po časové stránce. "Činnosti ve vydavatelství jsou vázané termíny, a tak jsem musela párkrát zůstat v práci přesčas. Jednou dvakrát to šlo, ale po několika měsících se to přestalo líbit rodině i mně," říká paní Renata.

Práce, která jí až dosud bavila, se změnila ve stresující záležitost. Když se situace vyhrotila k rozvodu a ona začala mít zdravotní problémy vyplývající z únavy a nespání, raději dala výpověď.

Jak to vidí psycholog

"Pokud člověk pracuje přesčas z vlastního rozhodnutí a práce ho těší, nedostavuje se u něj nijak zásadní únava," říká psycholog

Vladimír Třebuň. "Pokud je však k práci přesčas nucen okolnostmi, jako jsou časové důvody, větší množství zakázek nebo finanční důvody, více zatěžuje nejenom svou psychiku, ale i pozornost."

Při přetížení přesčasovými hodinami může podle Třebuňe dojít po určité době k poklesu výkonnosti, může se dostavit stres spolu s jeho následky, jakými je nechutenství, nespavost a podobně. Při dlouhodobé zátěži toto platí i pro činnost, kterou vykonáváme s chutí a z nějakých pro nás prospěšných důvodů. Je prokázáno, že při práci přesčas je duševní činnost daleko náročnější než fyzická práce.

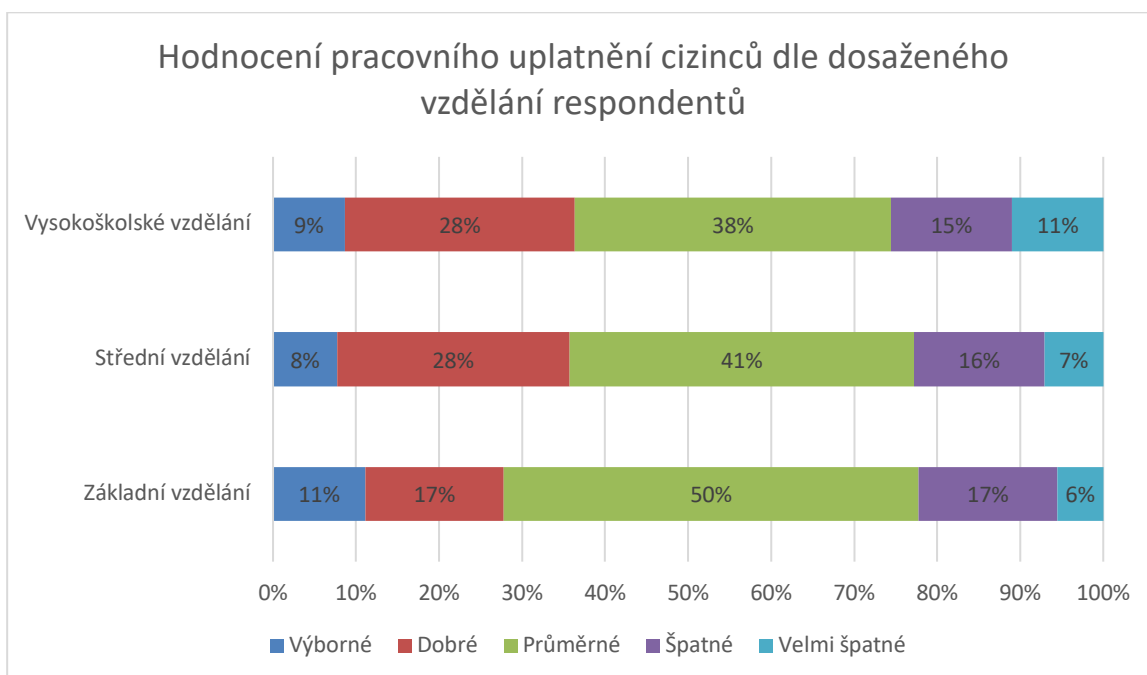
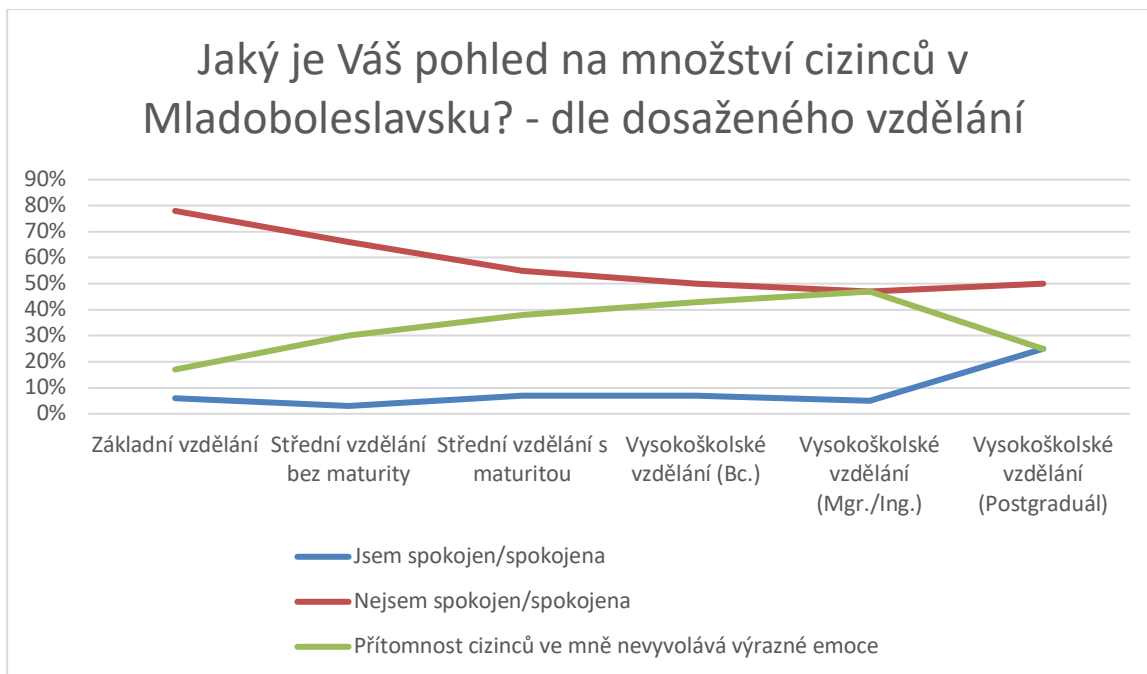
Otázky k diskusi:

- Jaké jsou vaše zkušenosti s prací přesčas?
- Jste ochotni pracovat přesčas?
- Jak často pracujete přesčas?
- Dostáváte zapláceno za práci přesčas?
- Máte dostatečný čas na odpočinek mezi jednotlivými směny?

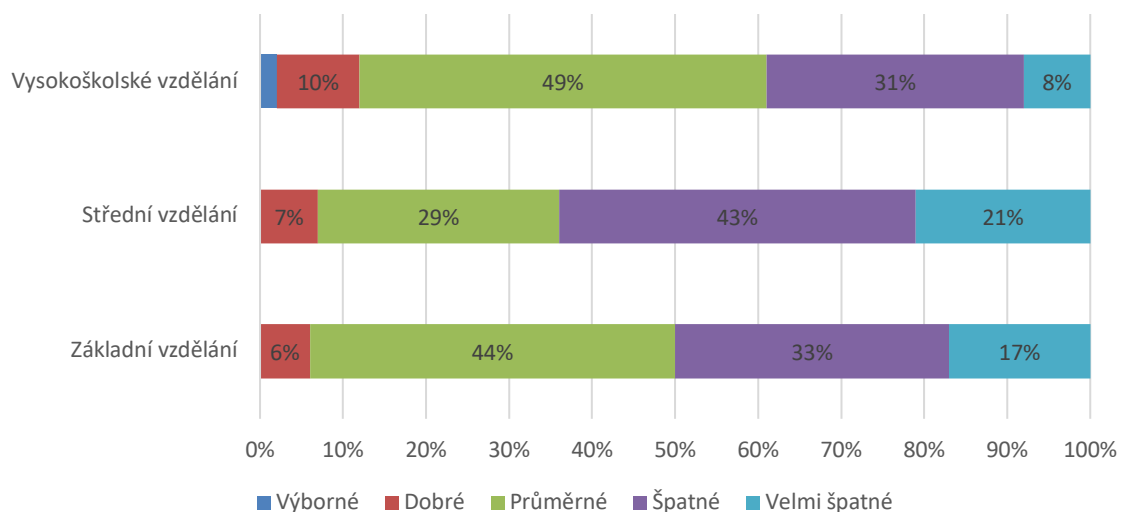
Slovní zásoba:

• Přesčas	• Vydavatelství	• Nespavost
• Mimopracovní vztahy	• Přetížení	• Duševní činnost
	• Nechutenství	

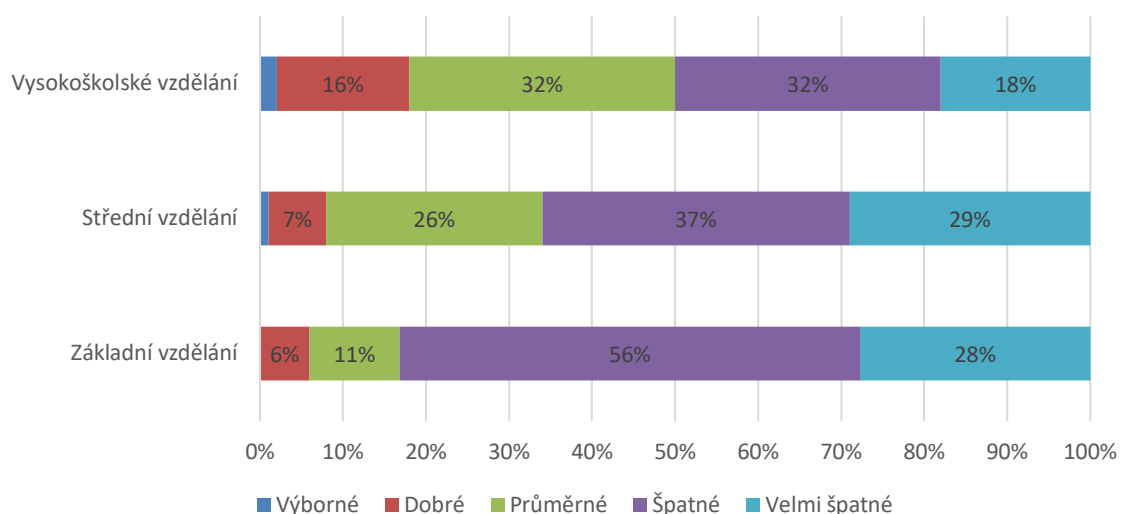
Příloha 7 Výsledky kvantitativního výzkumu dle dosaženého vzdělání respondentů

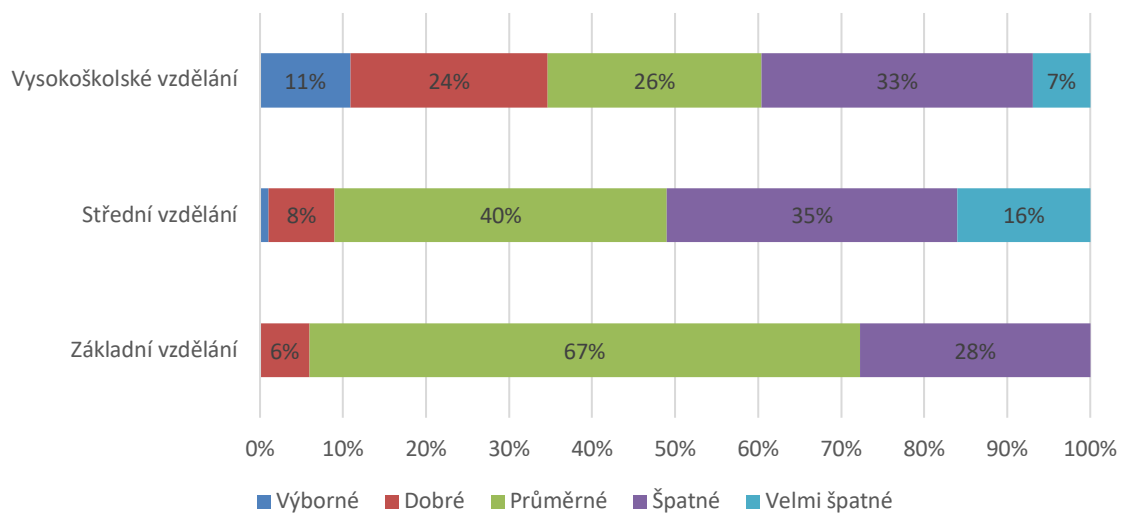
Hodnocení jazykových znalosti cizinců dle dosaženého vzdělání respondentů

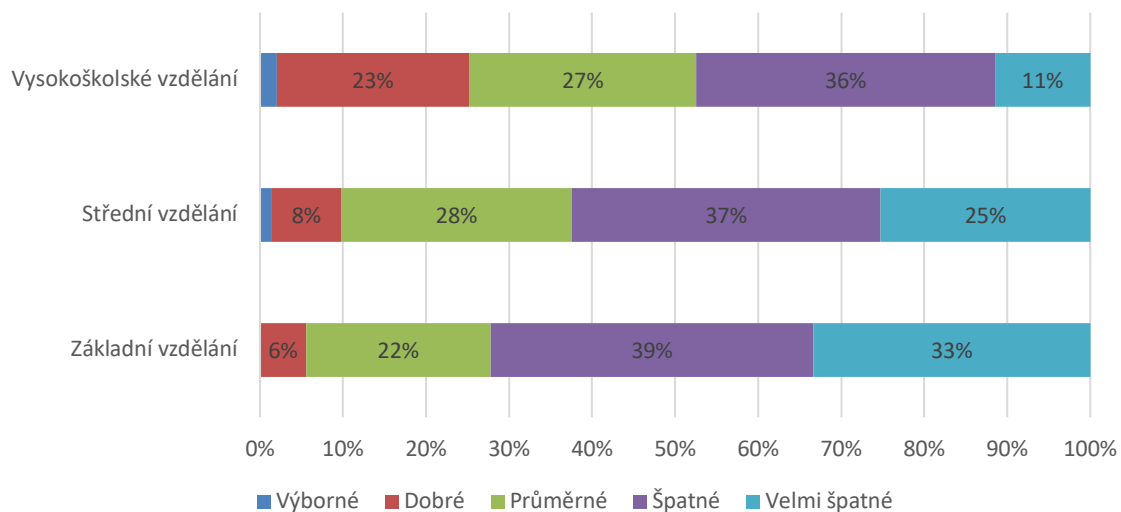
Hodnocení chování cizinců dle dosaženého vzdělání respondentů

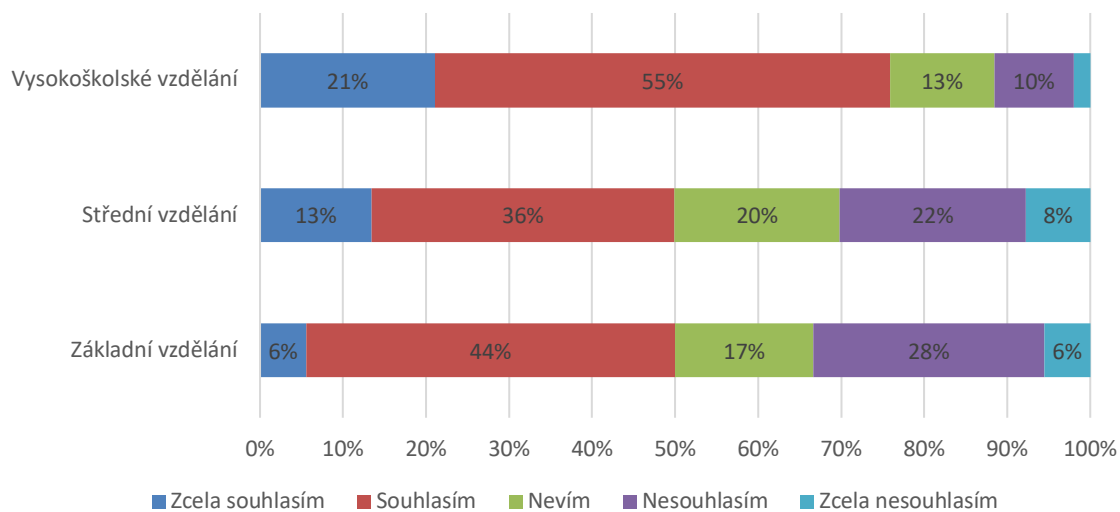
Hodnocení vzdělání cizinců dle dosaženého vzdělání respondentů

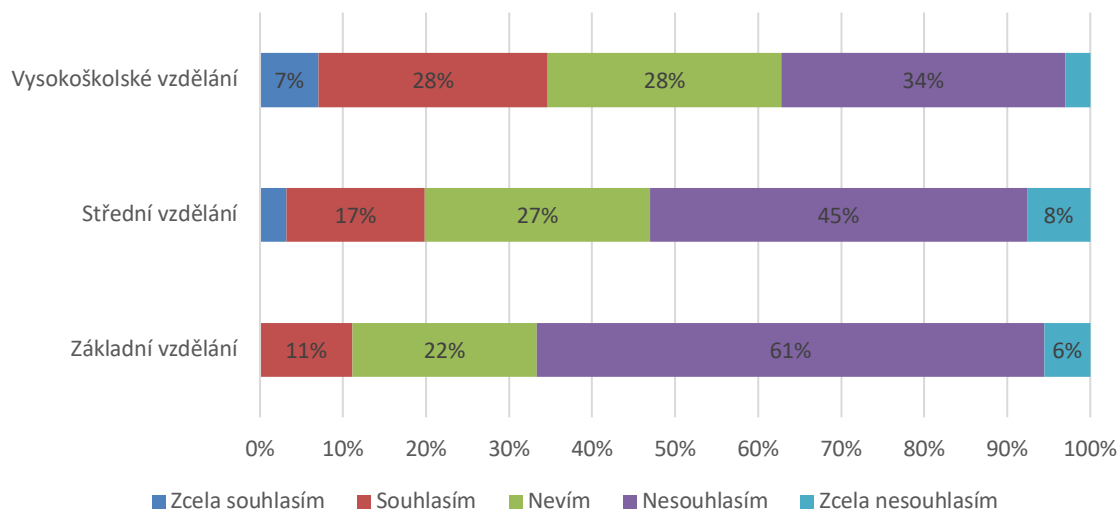
Hodnocení zapojení cizinců do české společnosti cizinců dle dosaženého vzdělání respondentů

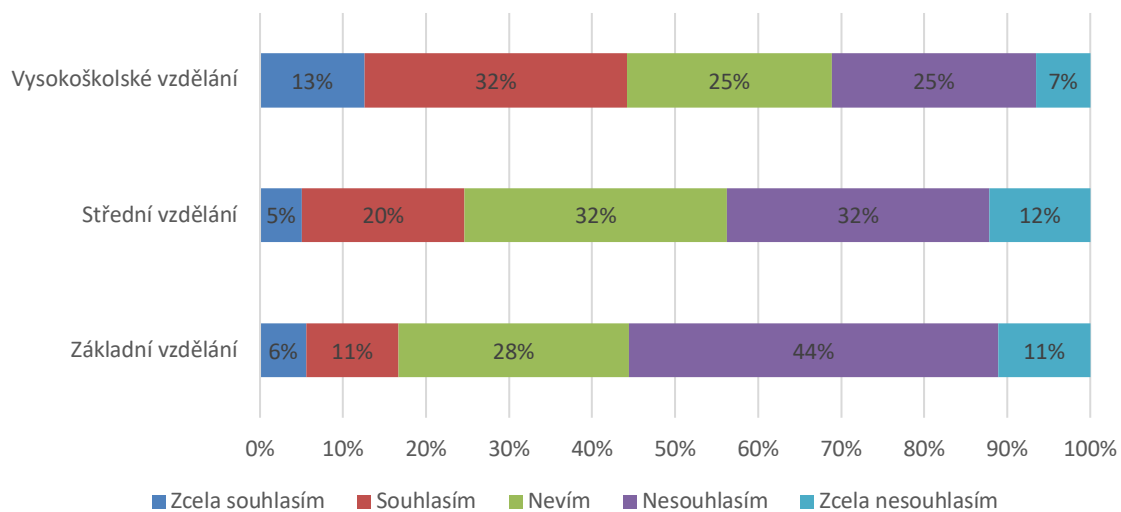
Hodnocení výroku "Toleruji cizince a jejich kulturu" dle dosaženého vzdělání respondentů

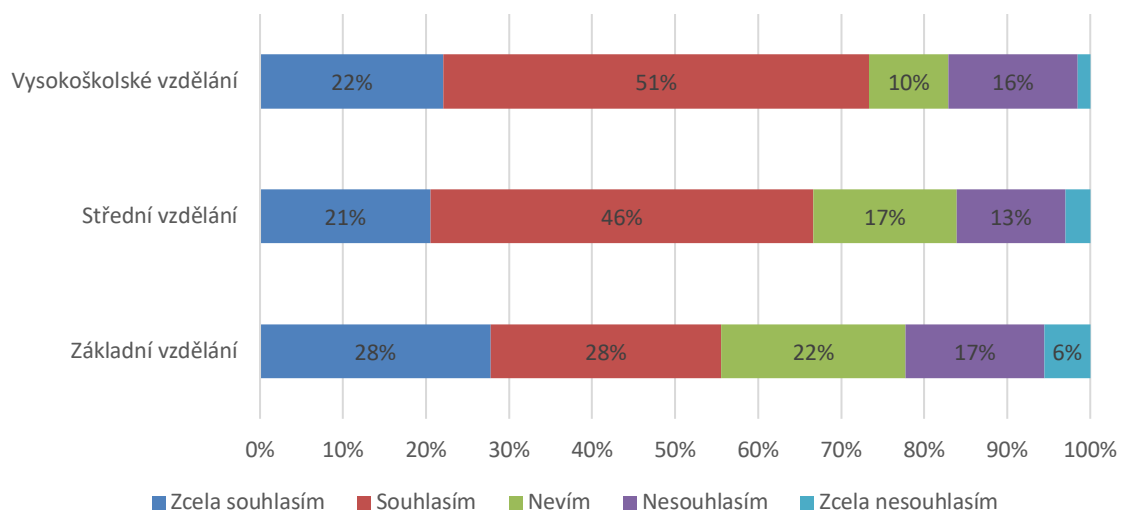
Hodnocení výroku "Cizinci se chovají přátelsky vůči Čechům" dle dosaženého vzdělání respondentů

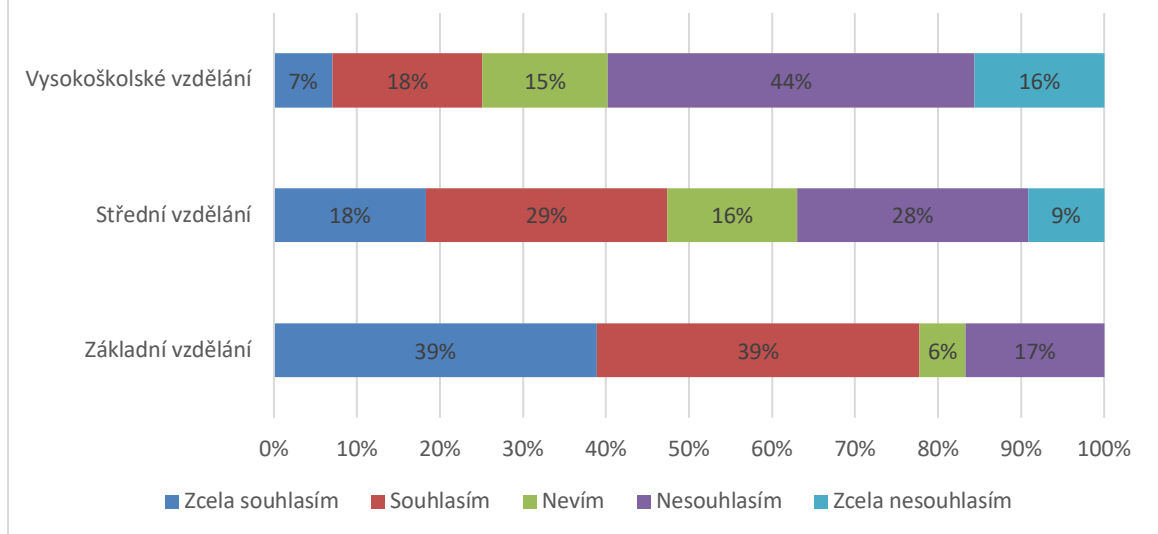
Hodnocení výroku "Cizinci mají velký přínos pro ekonomiku ČR" dle dosaženého vzdělání respondentů

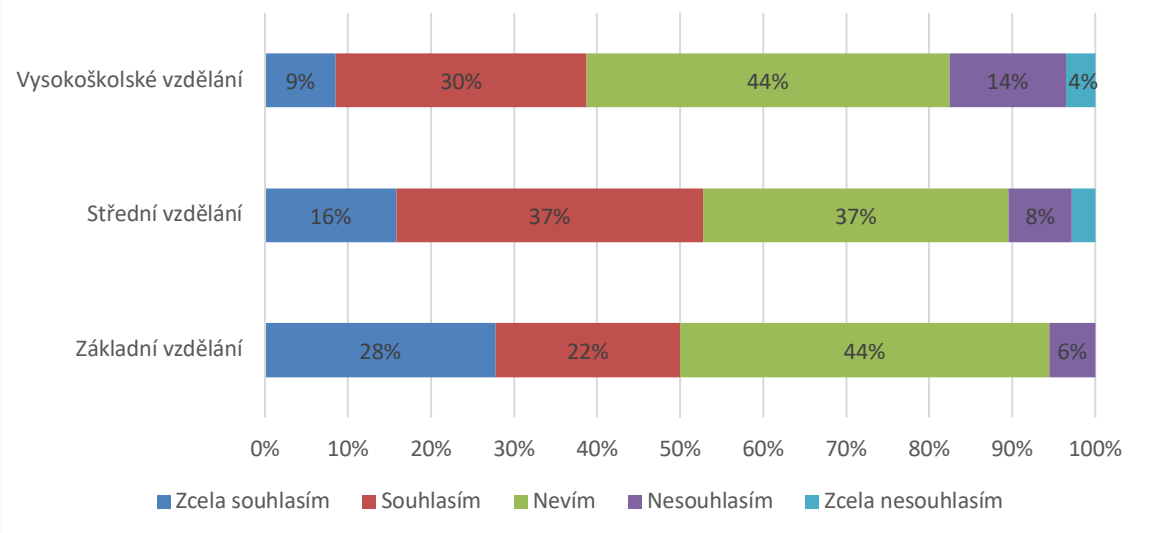
Hodnocení výroku "Cizinci jsou levnou pracovní silou" dle dosaženého vzdělání respondentů

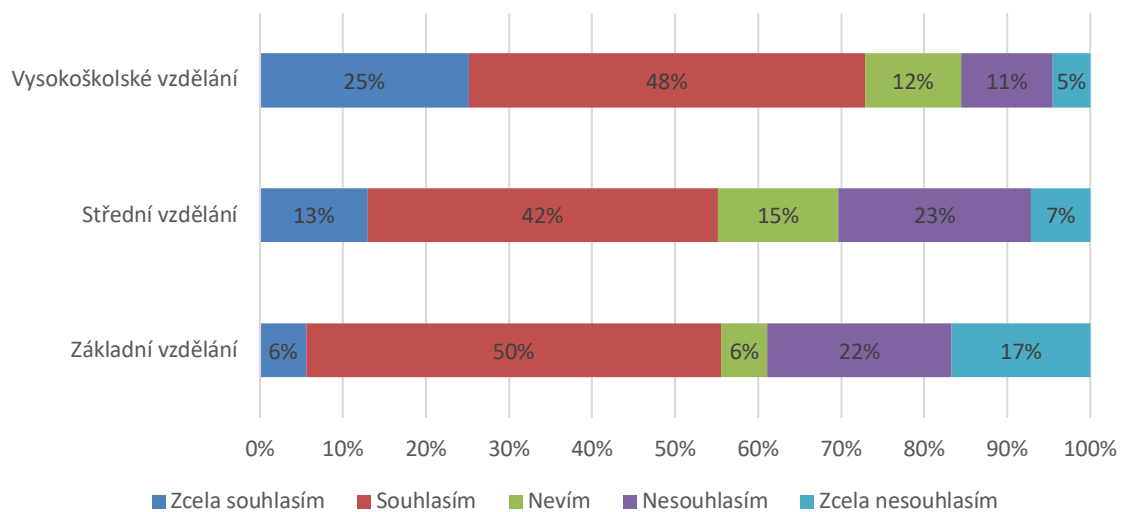
Hodnocení výroku "Cizinci zabírají Čechům pracovní místa " dle dosaženého vzdělání respondentů

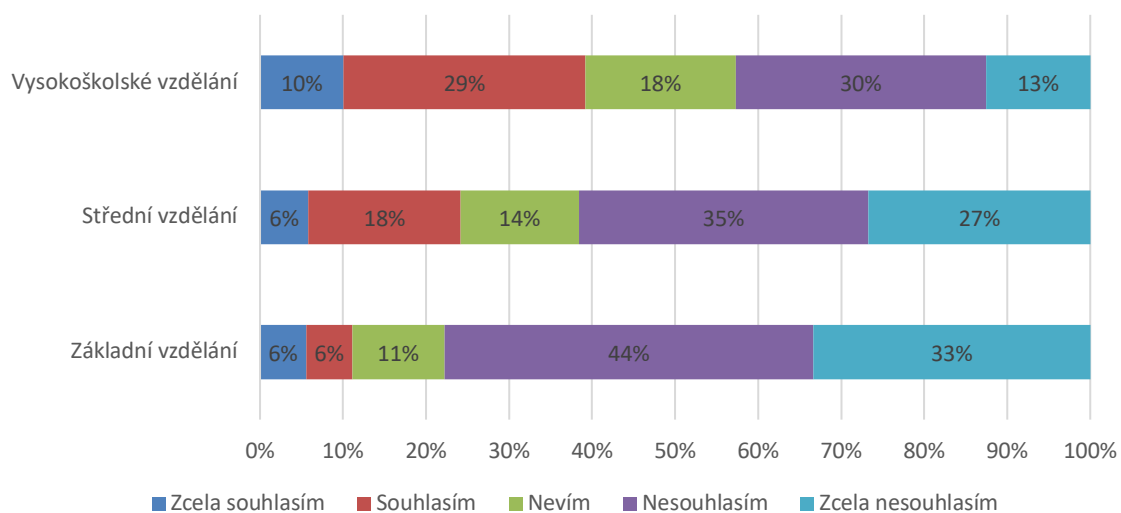
Hodnocení výroku "Cizinci provozují nelegální činnosti" dle dosaženého vzdělání respondentů

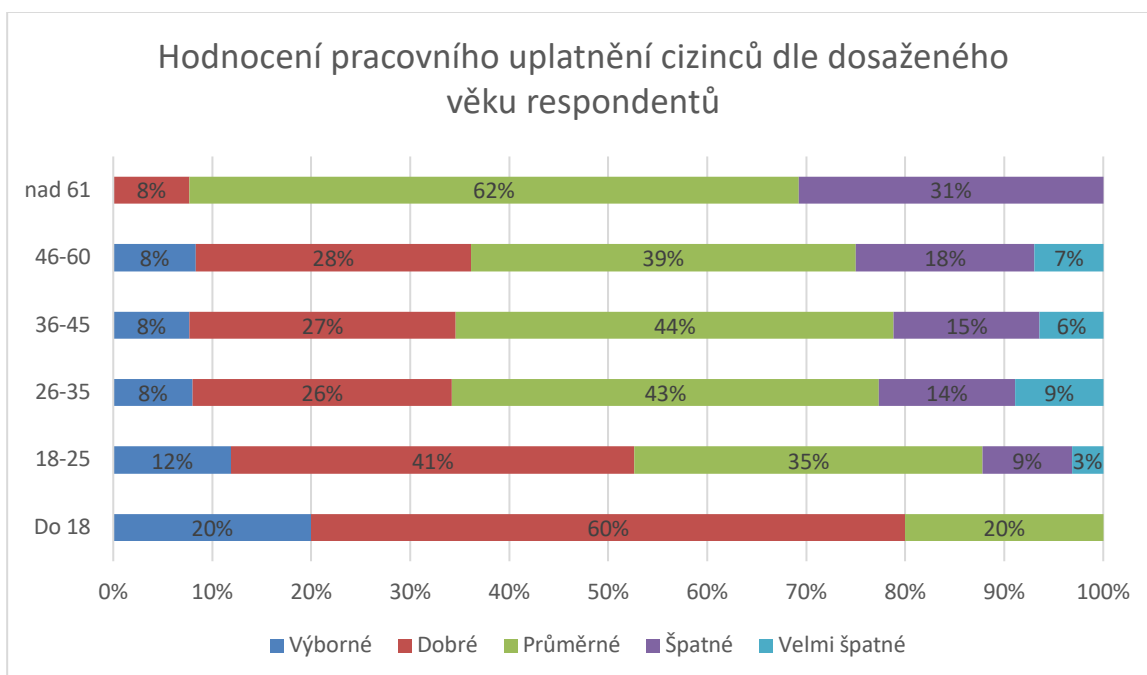
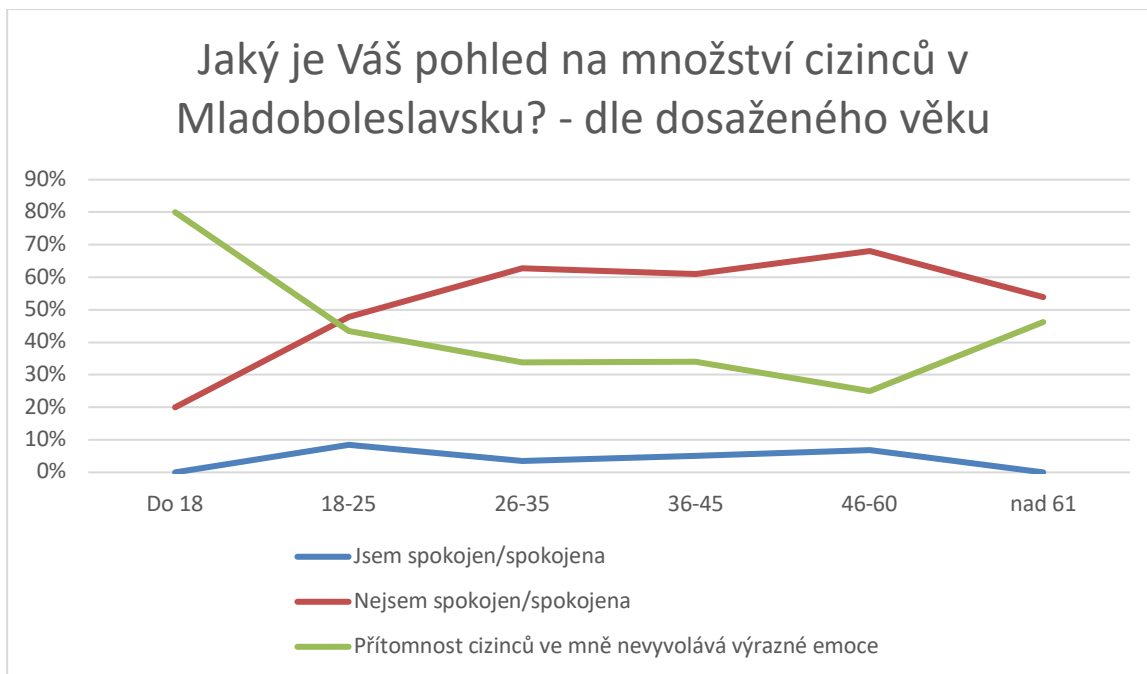
Hodnocení výroku "Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi" dle dosaženého vzdělání respondentů

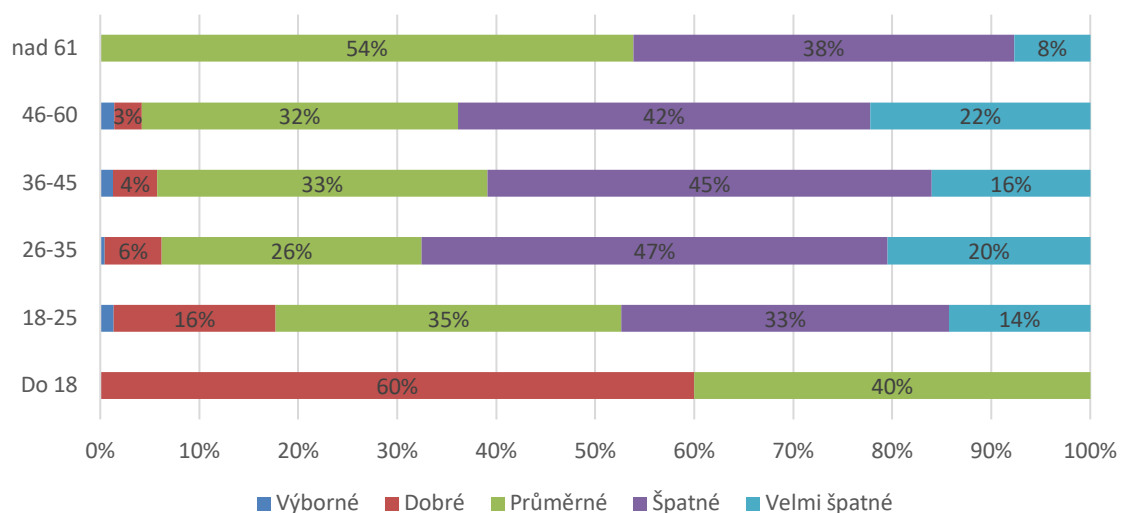
Hodnocení výroku "Nevadí mi příliv cizinců do ČR" dle dosaženého vzdělání respondentů

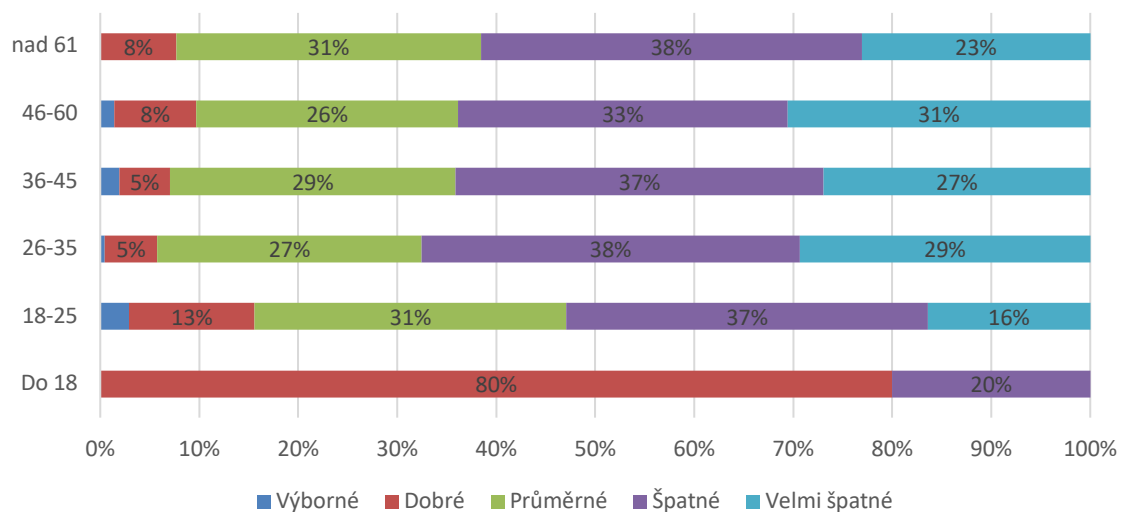
Příloha 8 Výsledky kvantitativního výzkumu dle dosaženého věku respondentů

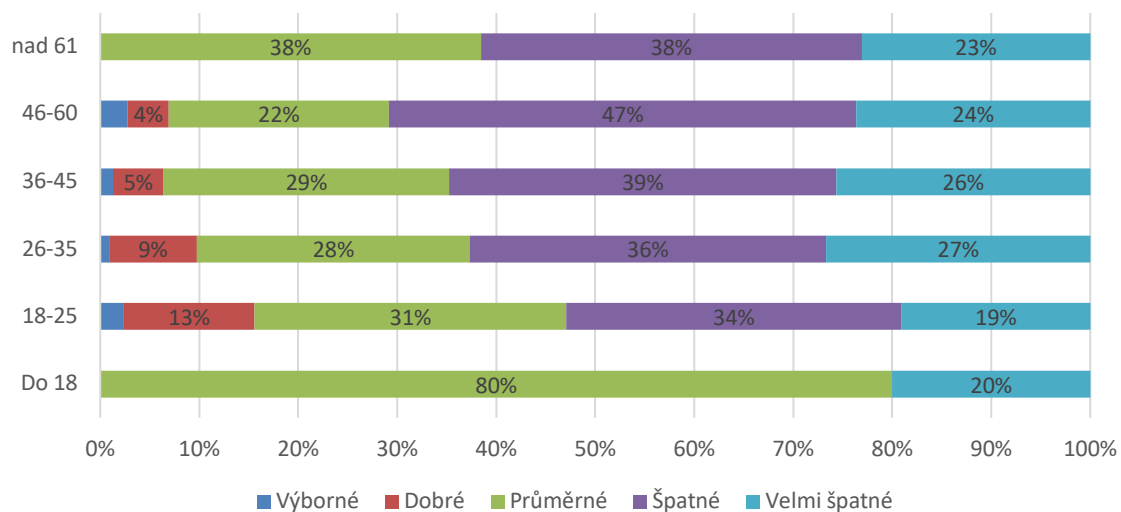
Hodnocení jazykových znalosti cizinců dle dosaženého věku respondentů

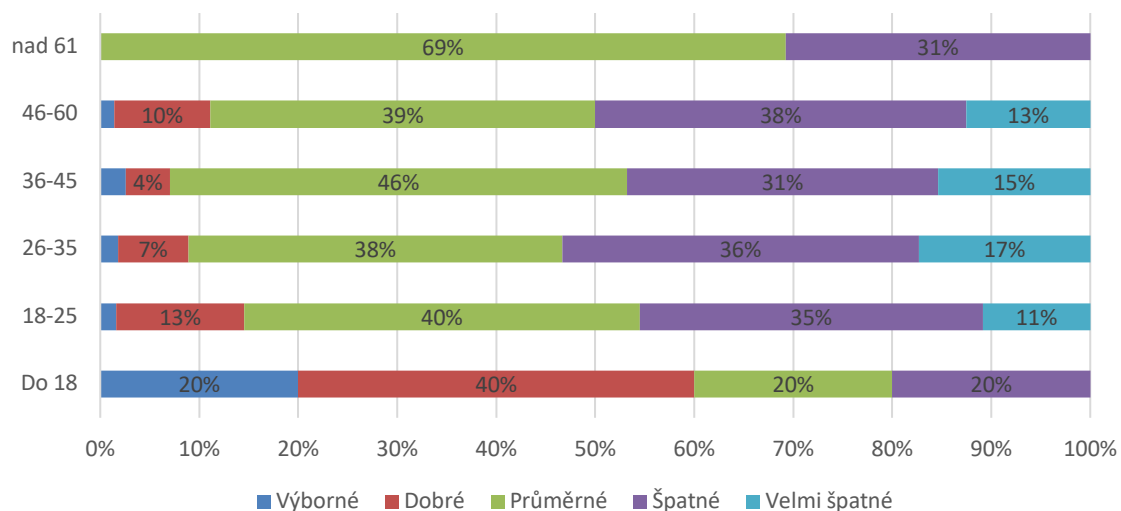
Hodnocení chování cizinců dle dosaženého věku respondentů

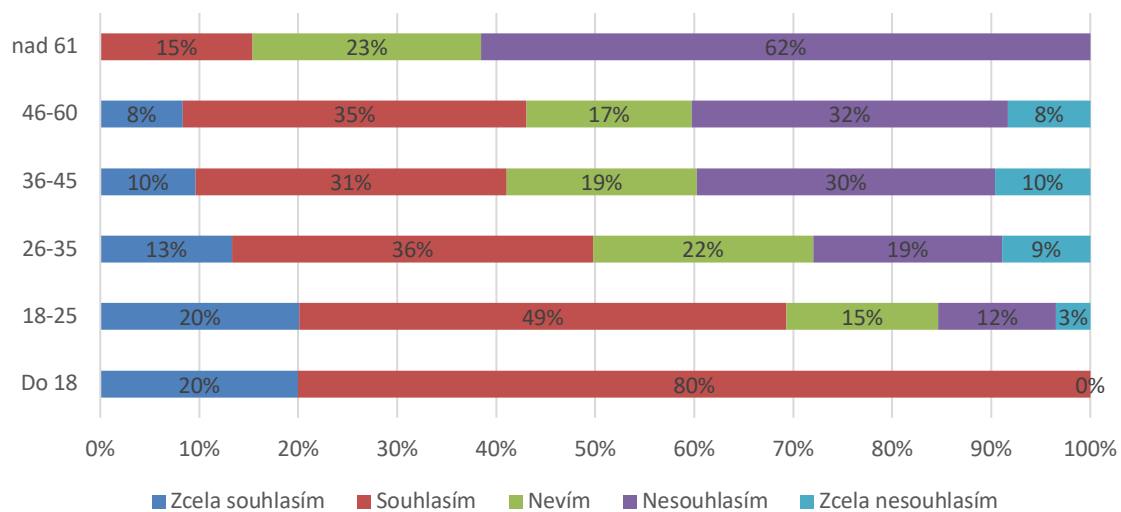
Hodnocení zapojení cizinců do české společnosti cizinců dle dosaženého věku respondentů

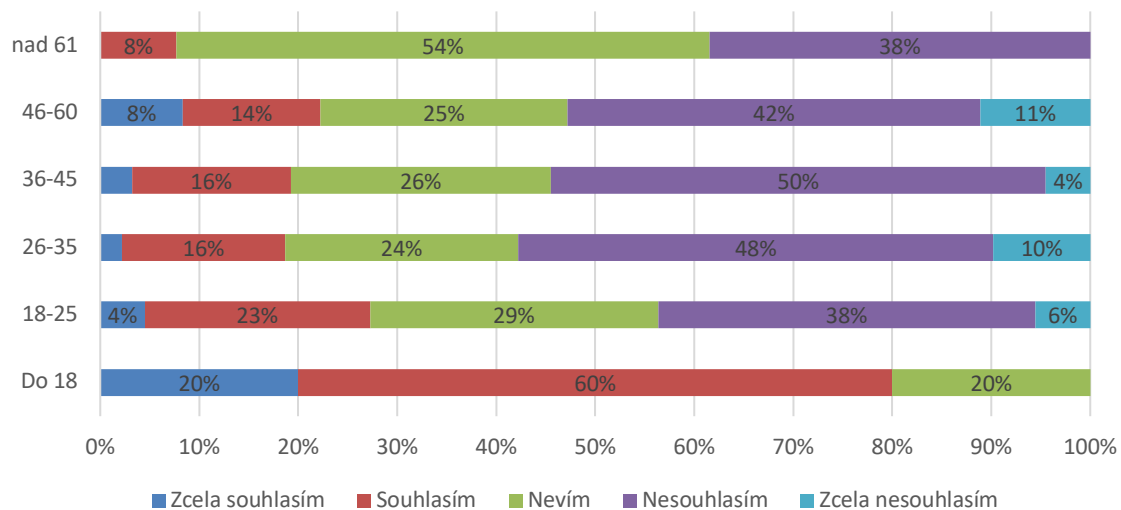
Hodnocení vzdělání cizinců dle dosaženého věku respondentů

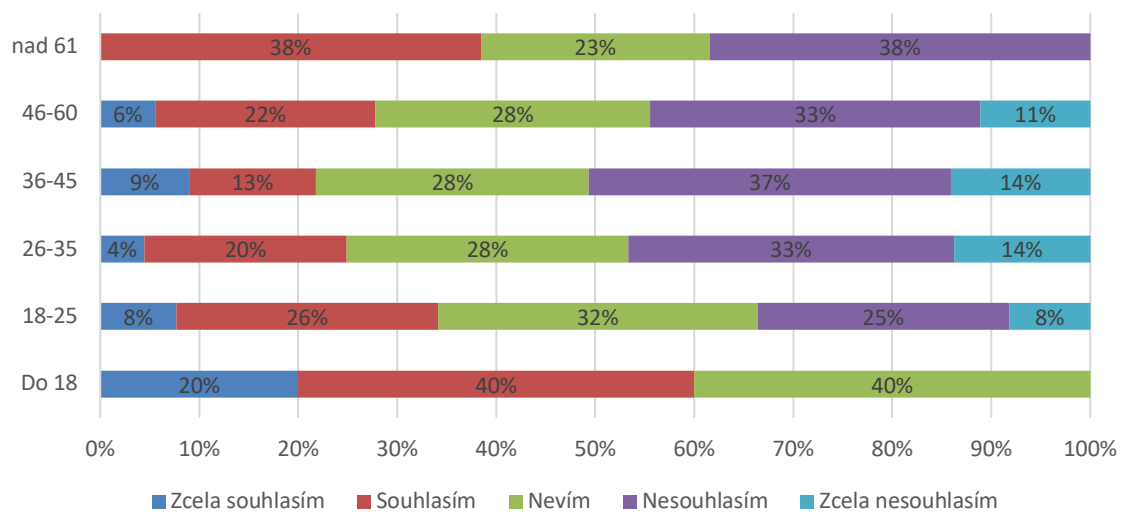
Hodnocení výroku "Toleruji cizince a jejich kulturu" dle dosaženého věku respondentů

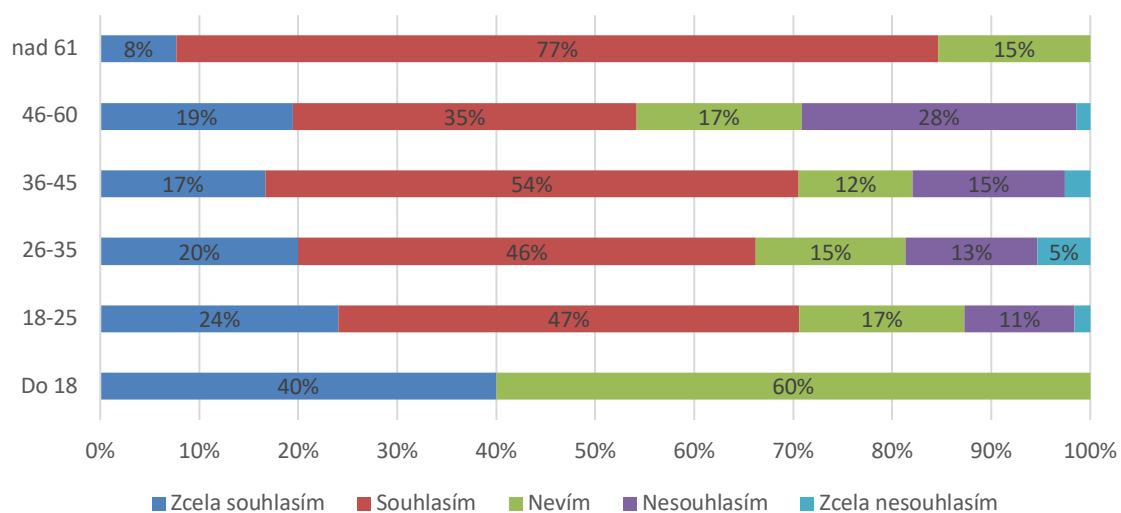
Hodnocení výroku "Cizinci se chovají přátelsky vůči Čechům" dle dosaženého věku respondentů

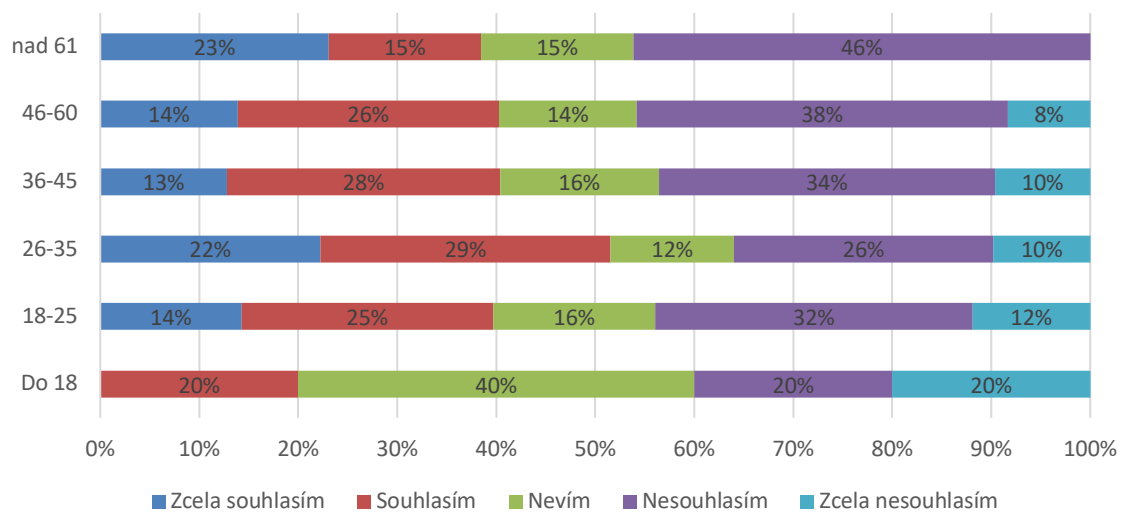
Hodnocení výroku "Cizinci mají velký přínos pro ekonomiku ČR" dle dosaženého věku respondentů

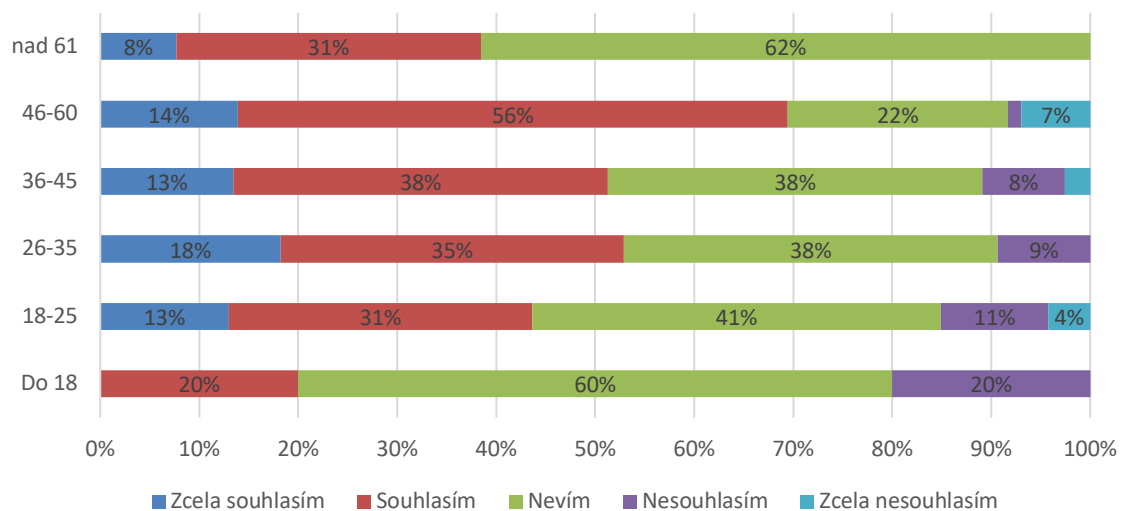
Hodnocení výroku "Cizinci jsou levnou pracovní silou" dle dosaženého věku respondentů

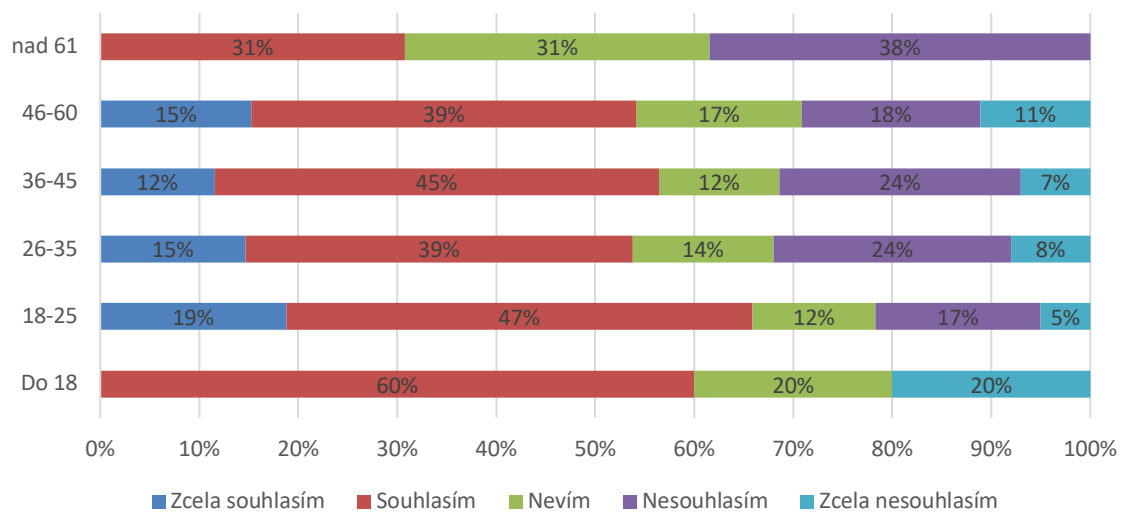
Hodnocení výroku "Cizinci zabírají Čechům pracovní místa" dle dosaženého věku respondentů

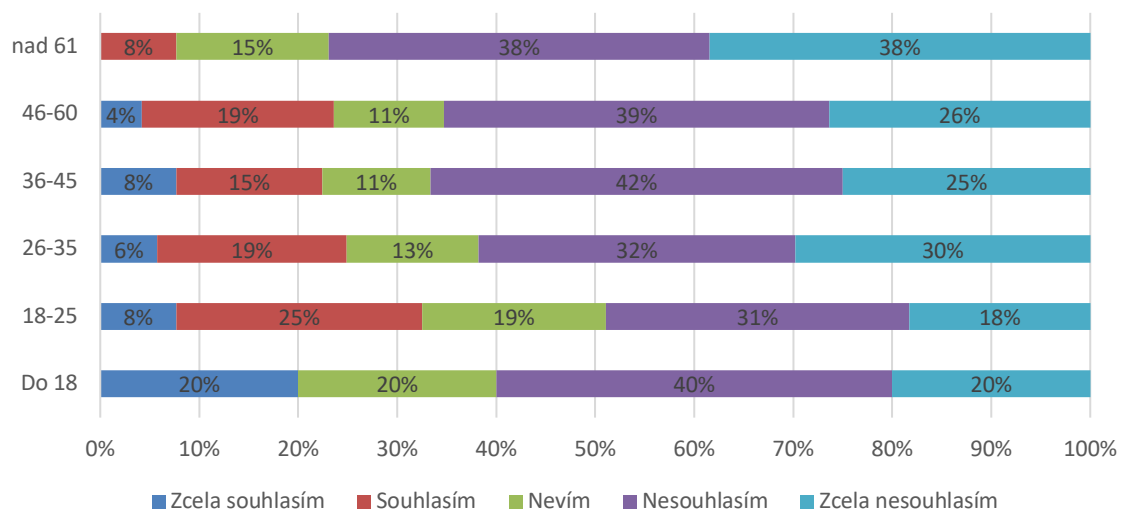
Hodnocení výroku "Cizinci provozují nelegální činnosti" dle dosaženého věku respondentů

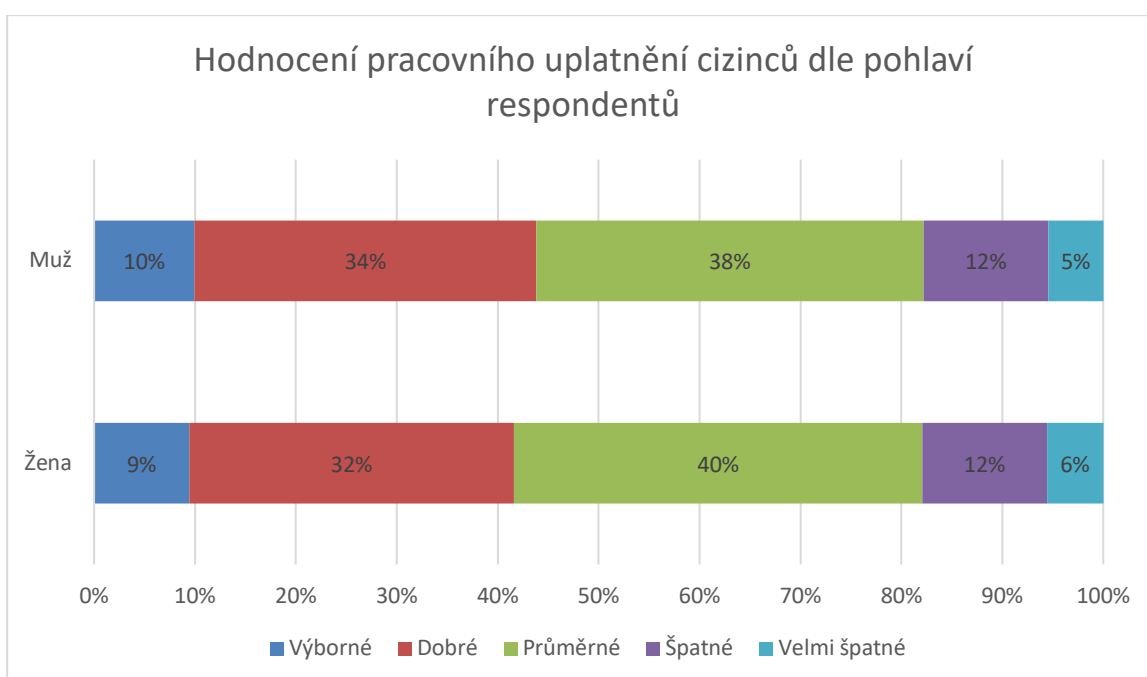
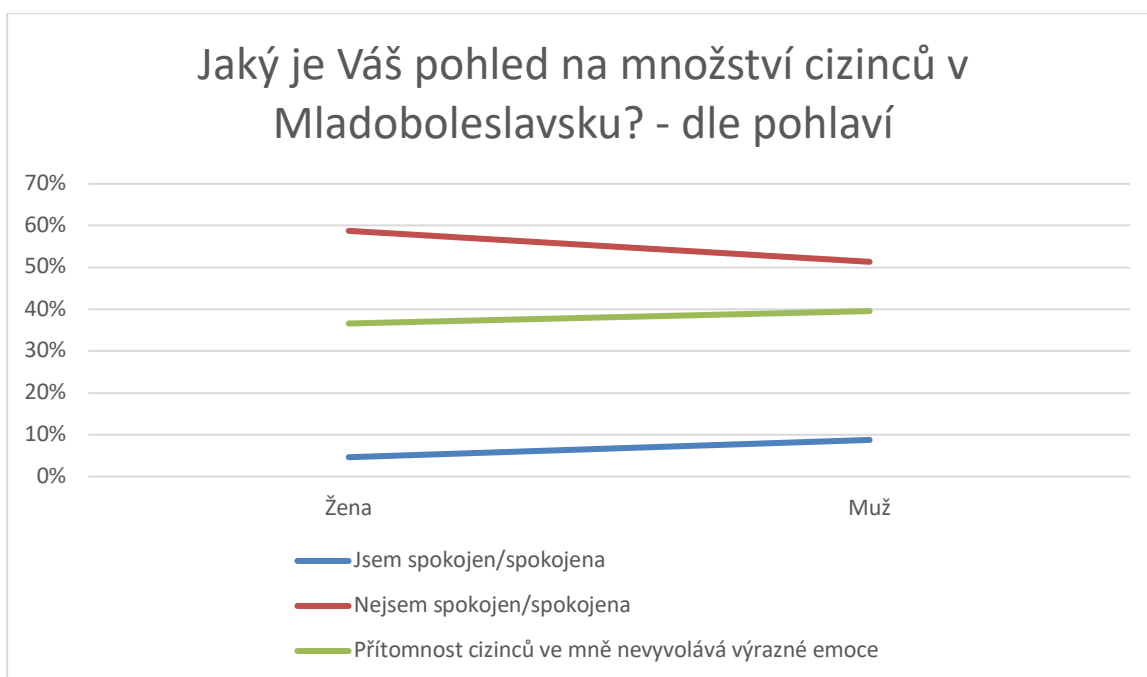
Hodnocení výroku "Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi" dle dosaženého věku respondentů

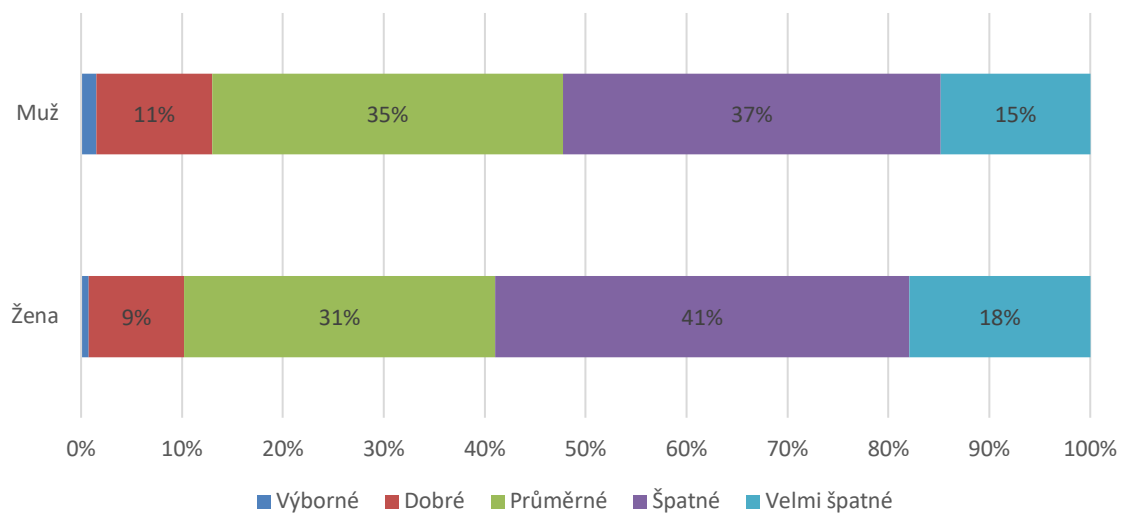
Hodnocení výroku "Nevadí mi příliv cizinců do ČR" dle dosaženého věku respondentů

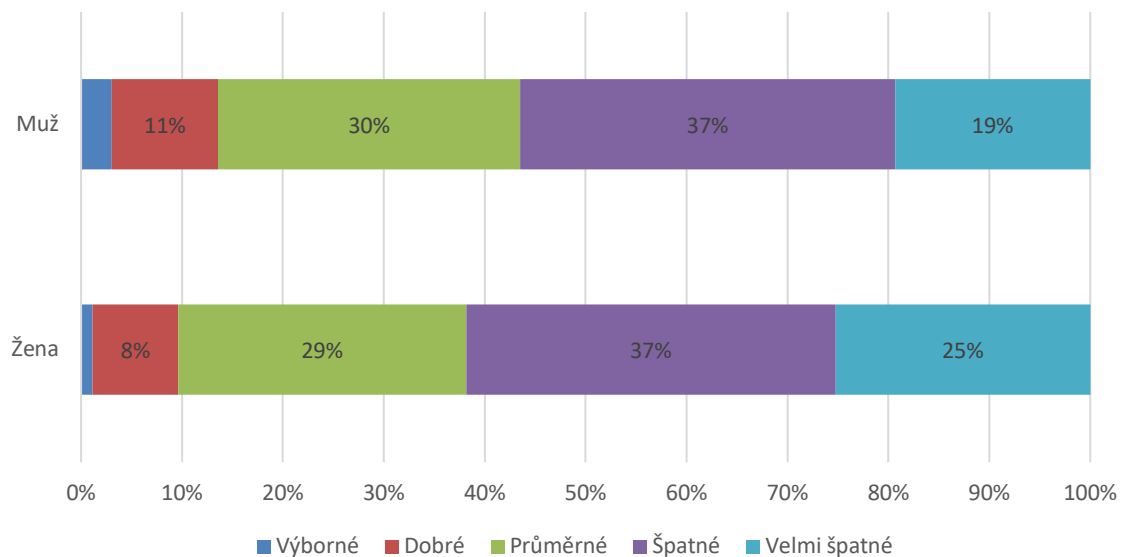
Příloha 9 Výsledky kvantitativního výzkumu dle pohlaví respondentů

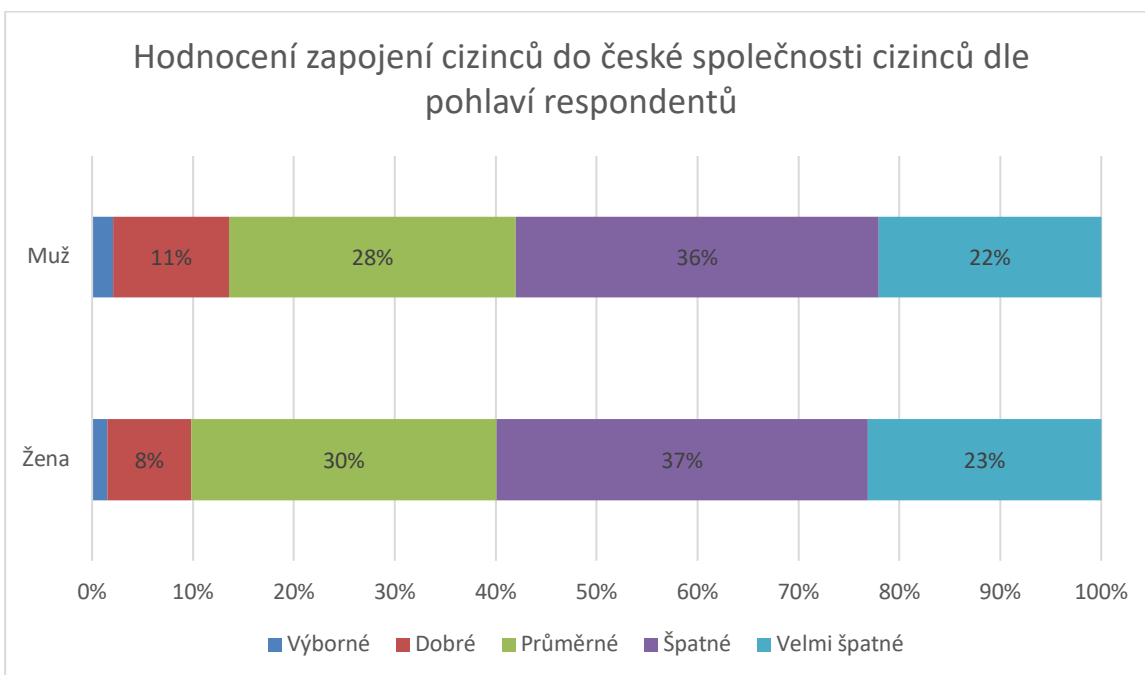
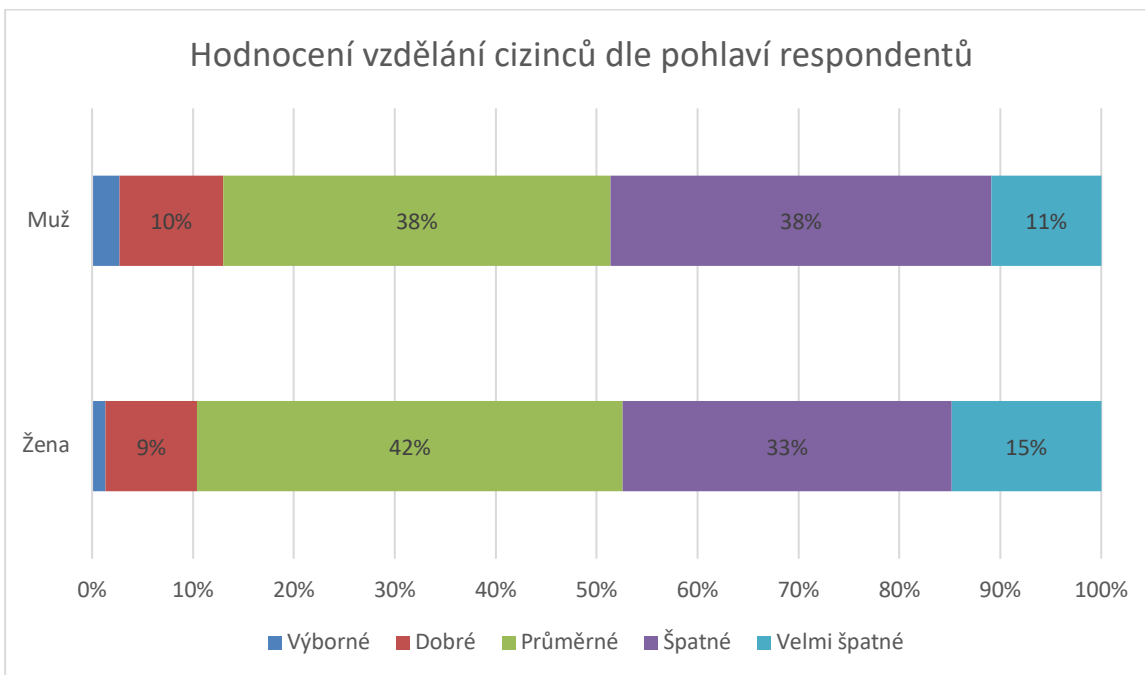

Hodnocení jazykových znalosti cizinců dle pohlaví respondentů

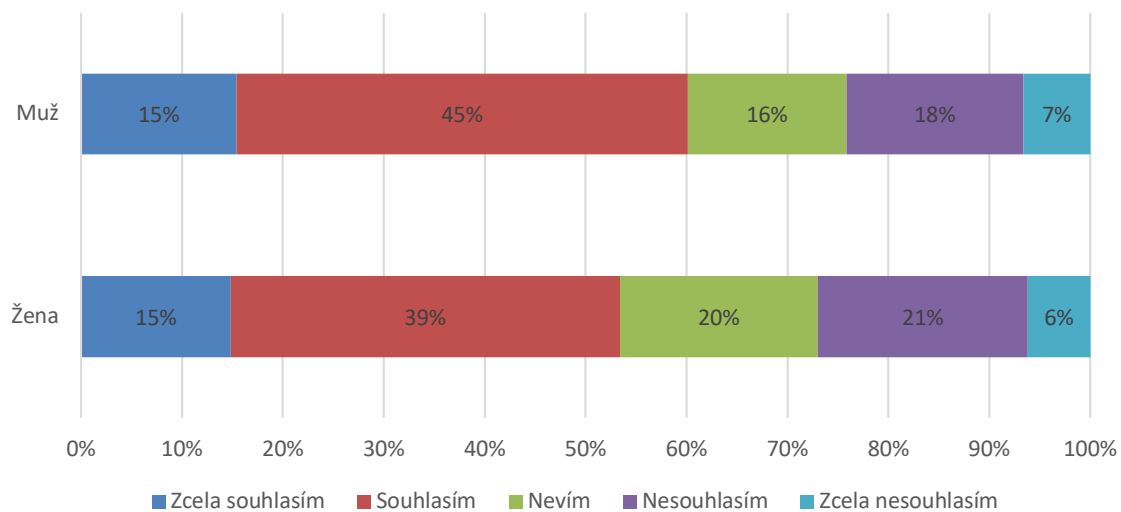

Hodnocení chování cizinců dle pohlaví respondentů

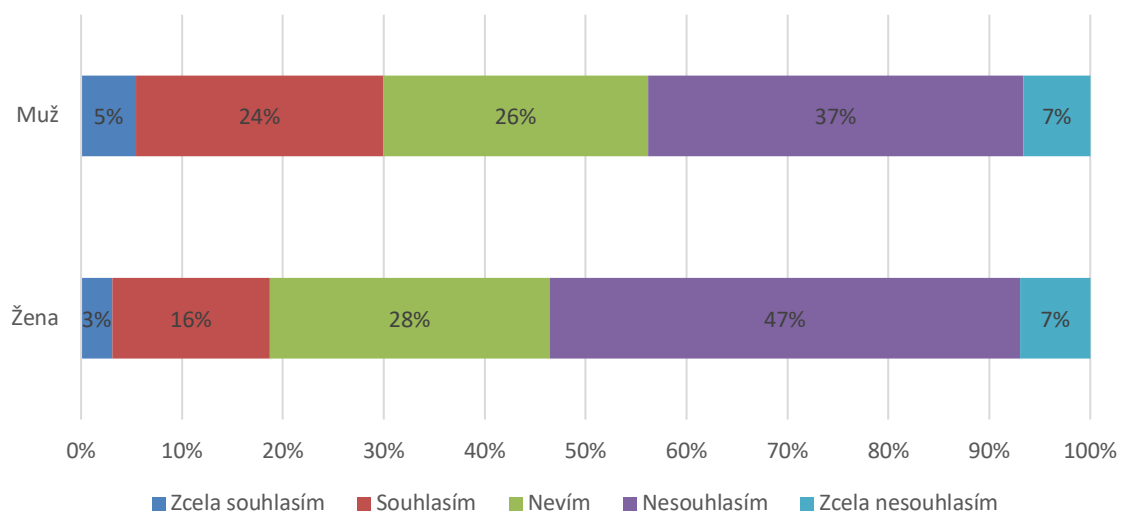

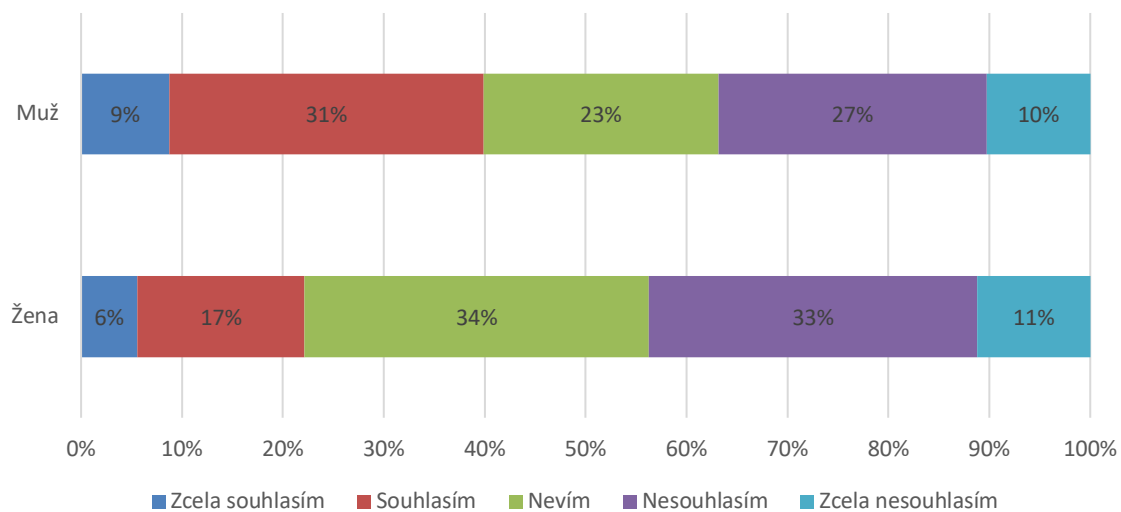
Hodnocení výroku "Toleruji cizince a jejich kulturu" dle pohlaví respondentů

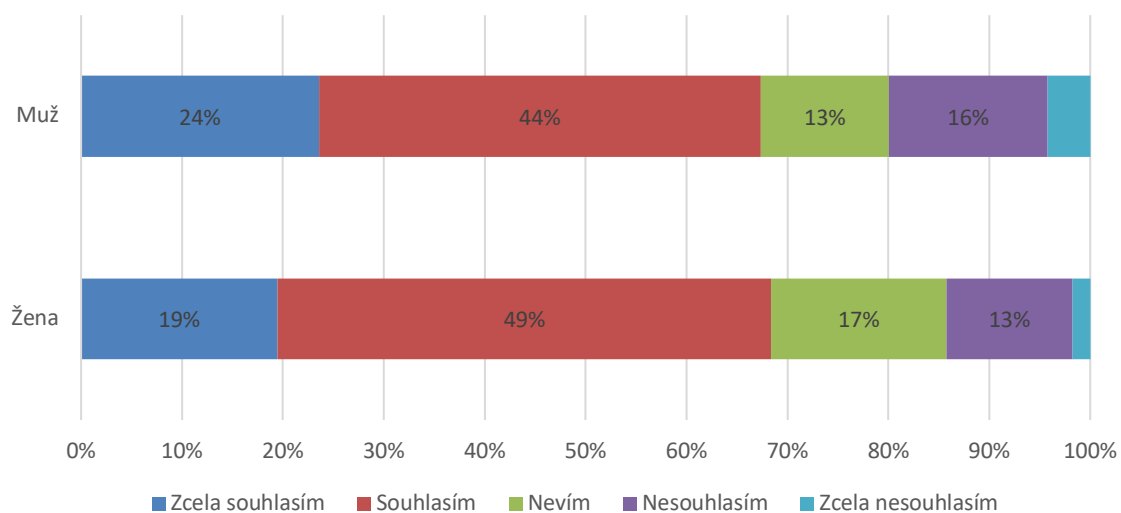
Hodnocení výroku "Cizinci se chovají přátelsky vůči Čechům" dle pohlaví respondentů

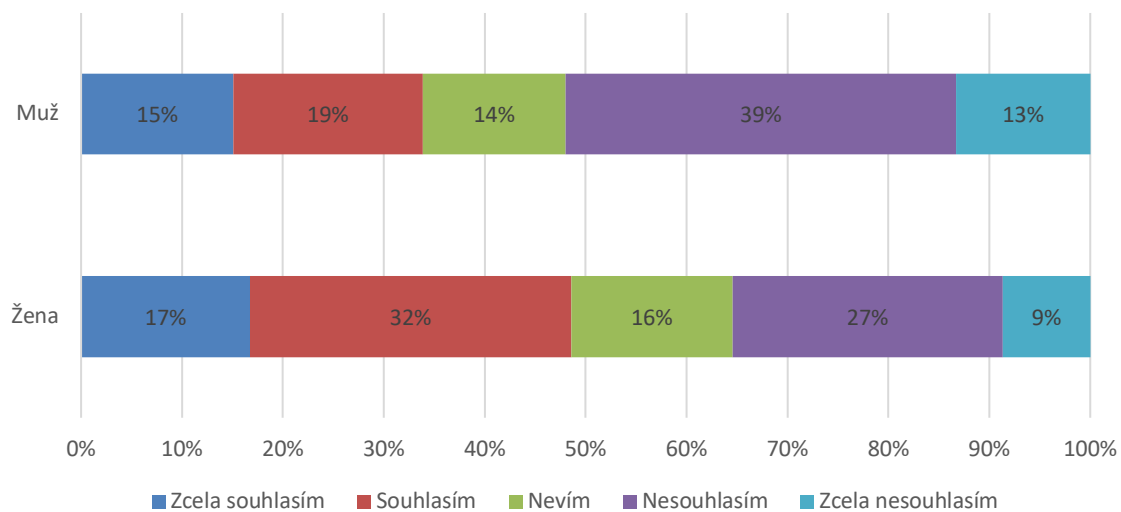
Hodnocení výroku "Cizinci mají velký přínos pro ekonomiku ČR" dle pohlaví respondentů

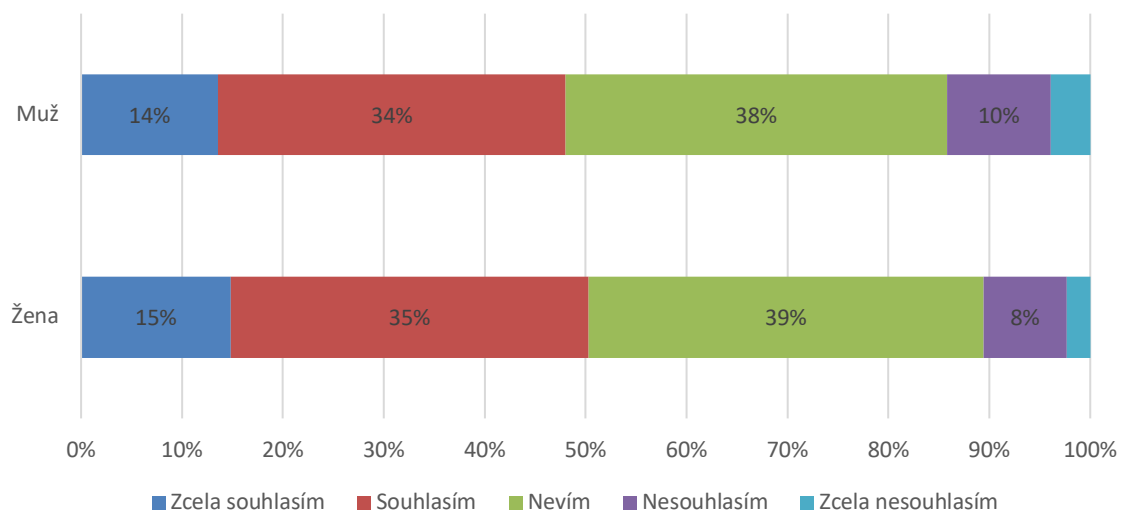
Hodnocení výroku "Cizinci jsou levnou pracovní silou" dle pohlaví respondentů

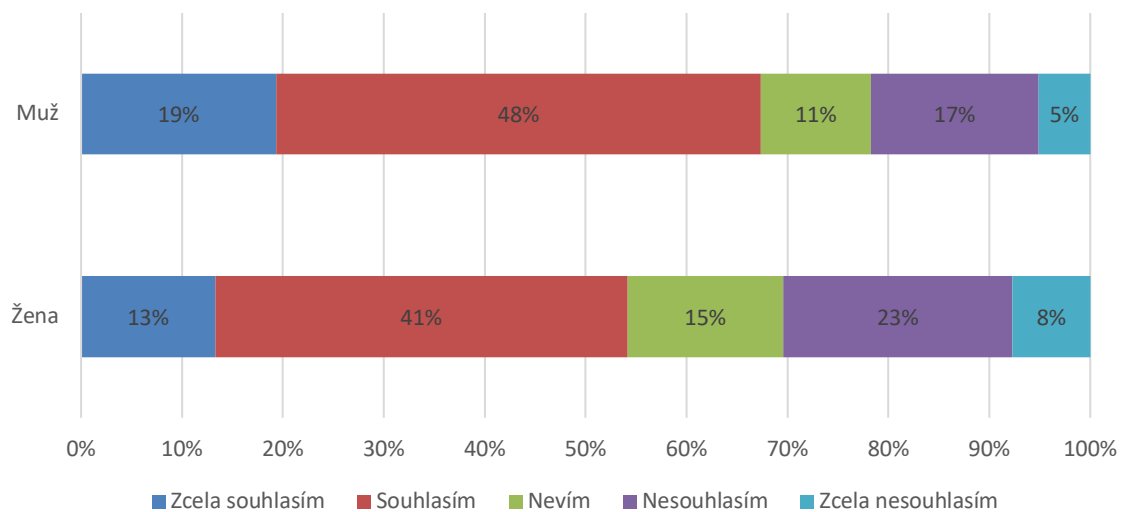
Hodnocení výroku "Cizinci zabírají Čechům pracovní místa" dle pohlaví respondentů

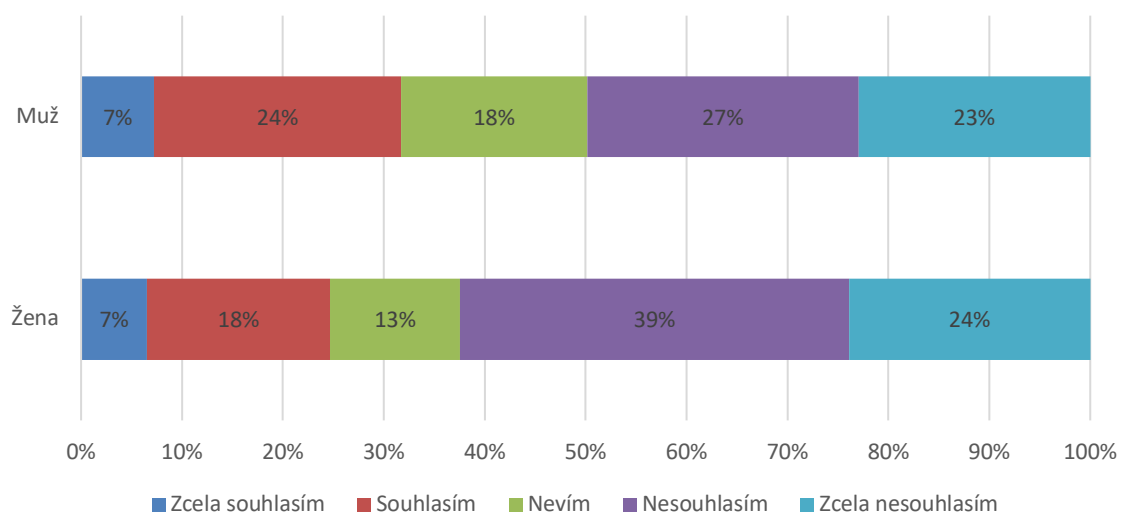
Hodnocení výroku "Cizinci provozují nelegální činnosti" dle pohlaví respondentů

Hodnocení výroku "Nevadí mi běžně potkávat cizince ve své zemi" dle pohlaví respondentů

Hodnocení výroku "Nevadí mi příliv cizinců do ČR" dle pohlaví respondentů

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Bc. Valeryia Labada		
STUDIJNÍ PROGRAM/OBOR/SPECIALIZACE	6208T138 Globální podnikání a finanční řízení podniku		
NÁZEV PRÁCE	Faktory ovlivňující motivaci zaměstnanců cizinců k integraci v České republice		
VEDOUCÍ PRÁCE	Mgr. Eva Švejdarová, Ph.D., M.A.		
KATEDRA	KFU - Katedra financí a účetnictví	ROK ODEVZDÁNÍ	2020
POČET STRAN	151		
POČET OBRÁZKŮ	18		
POČET TABULEK	9		
POČET PŘÍLOH	9		
STRUČNÝ POPIS	<p>Cílem této diplomové práce je analýza motivačních strategií, které slouží ke zvýšení spokojenosti a integračního potenciálu zaměstnanců cizinců. Spokojenost zaměstnanců cizinců je zkoumána z hlediska finančního odměňování a nepeněžních faktorů, které ovlivňují příslušníky různých národností na Mladoboleslavsku se zaměřením na imigranty z východní Evropy. Analýza motivace ve firemním kontextu je zpracována na základě kvalitativní metodologie. V rámci kvantitativního výzkumu diplomová práce zkoumá vztah majoritní společnosti v okrese Mladá Boleslav k cizincům. Výstupem této práce jsou lepší pochopení důvodů velkého zájmu cizinců o práci na území České republiky a možné strategie pro lepší integraci cizinců v podmínkách českého trhu práce.</p>		
KLÍČOVÁ SLOVA	<p>Migrace, Integrace, Remittance, Diskriminace, Ekonomická migrace, Majoritní společnost, Minoritní společnost, Práce</p>		

ANNOTATION

AUTHOR	Bc. Valeryia Labada		
FIELD	6208T138 Corporate Finance Management in the Global Environment		
THESIS TITLE	Factors of the motivation of foreign employees to integrate in the Czech Republic		
SUPERVISOR	Mgr. Eva Švejdarová, Ph.D., M.A.		
DEPARTMENT	KFU - Department of Finance and Accounting	YEAR	2020
NUMBER OF PAGES	151		
NUMBER OF PICTURES	18		
NUMBER OF TABLES	9		
NUMBER OF APPENDICES	9		
SUMMARY	<p>The main aim of master thesis is to analyze strategies of motivation that can increase satisfaction and integrating potential of foreign employees. Satisfaction of foreign employees is examined in terms of financial remuneration and non-monetary factors that affect members of various nationalities in the Mladá Boleslav region focusing on immigrants from Eastern Europe. The analysis of motivation in the corporate context is based on a qualitative methodology. In the framework of quantitative research, the master thesis examines the relationship between majority and foreigners in the Mladá Boleslav region. The output of this work is a better understanding of the reasons for the great interest of foreigners in working in the Czech Republic and the possible strategies for better integration of foreigners to the Czech labor market.</p>		
KEY WORDS	<p>Migration, Integration, Remittance, Discrimination, Economic Migration, Major society, Minor society, Work</p>		